The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.
Published twice weekly by Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi",
— Editorial and Business Offices: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Telephone. EM 8-0792.
Editor in U.S.A. — A. Zvēriņš, 63 - 43 Bunnecke Court, Ridgewood 27, N.Y., U.S.A. Tel. EV 1-5212.
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA.
WEDNESDAY SEPTEMBER 2, 1959.

LATVIJA
AMERIKA

70./895. n-rs. TREŠDIEN, 1959. G. 2. SEPTEMBRĪ 9. gads.

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi", inkorporēta. Redaktori: I. Vēsna, J. Vītols, A. Gailīte, Redakcija un kantoris: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Tel. EM 8-0792. ASV red. — A. Zvēriņš, 63 - 43 Bunnecke Court, Ridgewood 27, N.Y., U.S.A. Tel. EV 1-5212.
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par 1 mēn. $1.50; 3 mēn. $4.50; 6 mēn. 8.50; par 1 gadu $16.00.
Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.00 tekstā $3.20—$6.40 par vienu collas slejas tērpu

ĶĪNAS KARASPĒKS IEBRŪK INDIJĀ

„MUMS NAV CITAS IZEJAS, KĀ AIZSTĀVĒT MŪSU ZEMES ROBEŽAS UN INTEGRITĀTI", DEKLARĒ INDIJAS MINISTRU PREZIDENTS NĒRU.

Komūnistu Ķīnas armijas vienības vēl vienmēr atrodas Indijas territorijā. Uzrunājot satraukto parlamentu, ministru prezidents Nēru paskaidroja, ka šī gada 25. un 26. augustā komūnistu Ķīnas spēki pārgājuši Indijas robežu, pieveikuši kādu indiešu robežpunkta sardzi un iespiedušies apmēram 4 jūdzes Indijas territorijā.

Robežapgabalā situācija kļuvusi tik saspīlēta, ka visas gaŗās Indijas robežas apsardzība tagad padota tieši Indijas armijai. (Līdz šim robežu apsargāja vietējiem gubernātoriem padoti robežsargi).

Ka Indija situāciju atzīst par ļoti nopietnu, liecina fakts, ka spēcīgas militāras vienības atrodas ceļā uz pierobežu, lai pārņemtu 2500 jūdžu gaŗās robežas apsardzību. Saņemtā informācija liecina, ka līdzīga aktivitāte notiek arī otrā pusē. Gar Tibetas dienvidu robežu ar Indiju un gar Nepalu, Butanu un Sikkimu komūnistu Ķīna sakoncentrējusi vismaz 40.000 vīru. Pastiprināti arī visi ķīniešu robežposteņi. Komūnisti to darījuši ļoti lielā steigā, jo robežpunktiem talkā atsūtīti izplētņu lēcēji.

Lai gan Indijas robežsargu un komūnistu Ķīnas iebrucēju starpā uguns izmaiņa jau notikusi — pirmo reizi pēdējo desmit gadu laikā — kara darbība pagaidām vēl jāieskata par vietēja rakstura. Indijas valdība *katrā ziņā cer, ka starpgadījumu* izdosies nokārtot miermīlīgu sarunu ceļā. Līdzšinējie mēģinājumi šādas sarunas uzsākt gan vēl nav sekmējušies. Tāpat neievērota palikusi Indijas ministru prezidenta Nēru prasība komūnistu Ķīnai izvākt savus spēkus no Indijas territorijas. Ja komūnisti ar labu negribēs izvākties, Indija ir nolēmusi lietot savu armiju, lai piespiestu komūnistus ar varu. Ministru prezidents Nēru parlamentam deklarēja, ka „mums nav citas izejas kā aizstāvēt mūsu zemes robežas un integritāti". Nēru arī uztraucas, ka komūnistu Ķīna vienkārši ignorē viņa protestus, pasakot, ka Indijas robežsargi esot tie, kas spiežoties aizvien vairāk uz ziemeļiem un vienmēr pirmie atklājot uguni.

Līdz ar jaunajiem komūnistu grēkiem atceras arī dažus vecos. Tagadējā agresija pret Indiju nebūt nav pirmā. Jau pagājušajā gadā komūnistu spēki iegāja budistu provincē Ladakā, kas atrodas Indijas Kašmirā. Un cik bezgala tālu var sniegties komūnistu nekaunība, pierādījās ministru prezidenta Nēru ziņojumā, ka komūnisti, Indijai neprasot (un starp citu Indijai par to arī ilgu laiku nemaz nezinot), izbūvējuši ceļu, kas Ladakas ziemeļaustrumos šķērso Indijas territoriju!

KOMŪNISTU ĶĪNA „PĀRRAŽOJUSIES"

PEKINGAS „LIELAIS LĒCIENS UZ PRIEKŠU" PALICIS GAISĀ KARĀJOTIES.

Hongkongā. Tuvākajā laikā komūnistu Ķīnā gaidāmas lielākas tirīšanas, kad ripos galvas tiem, kas pārplānojuši Ķīnas saimniecību, snieguši nepareizus datus par agrāko gadu sasniegumiem un tagad spieduši valdību atzīties, ka šigada rūpniecības un lauksaimniecības plāni nav izpildāmi.

1958. gads bija komūnistu Ķīnas „lielā lēciena" gads, kam būtu bijis jākļūst par priekšzīmi sasniegumiem nākotnē. Miljoniem ķīniešu taisīja jaunas apūdeņošanas sistēmas, lai paceltu lauksaimniecības ražotspējas. Miljoniem citu caurām naktīm mēģināja taisīt čugunu primitīvās krāsnīs savu miestu pagalmos.

Šī gada aprīlī pagājušā gada ķīniešu sviedri parādījās skaitļos. Neiedomājamais bija ticis paveikts. Visi plāni pārsniegti. Komūnistu Ķīnā izaudzēts 375 milj. tonnu labības, saražots 11 milj. tonnu tērauda. Kā viens, tā otrs skaitlis dvkāršo iepriekšējā gada veikumus.

Bet komūnistiem ar matemātiku bija izgājis greizi. Pagājušā nedēļā Pekinga pēkšņi atzinās, ka aprīlī sniegtie skaitļi izrādījušies nepareizi — izaudzēts tikai 250 milj. to labības, saražots tikai 8 milj. to tērauda. 3 milj. to pašvārītā čuguna izrādījies rūpniecībai nederīgs.

Šo nepareizo skaitļu rezultātā komūnistu statistiki bijuši spiesti stipri vien apcirpt savu 1959. gada likņu astes. Ja no Ķīnas laukiem gada sākumā sagaidīja 525 milj. to graudu, tad tagad sagaida vairs tikai 275 milj. to. Tas pats noticis arī ar tēraudu. Iecerēto 18 milj. to vietā komūnisti apmierināsies ar 12.

KONRADS ĀDENAUERS MUDINA ATBRUŅOTIES

Rietumvācijas kanclers atbild uz Chruščeva brīdinājumiem.

„Katra valstsvīra pirmajam mērķim," vēstulē Padomju Savienības ministru prezidentam Chruščevam saeļja Rietumvācijas kanclers, „vajadzētu būt pārraudzītas atbruņošanās radīšana."

Atbildot uz Chruščeva 18. augusta vēstuli, kurā pēdējais kārtējo reizi piedraudēja ar atsevišķa miera līguma parakstīšanu ar Austrumvāciju, Ādenauers savā vēstulē aizrādīja, ka nebūt nav tik viegli pa-

ĶĪNIEŠI IEBRŪK BUTANĀ

Jaundelhi. Pēdējās ziņas, kas saņemtas no Indijas galvaspilsētas, liecina, ka komūnistu Ķīnas spēki pārgājuši Butanas robežu Indijas ziemeļaustrumos. Indijai ir savstarpējas palīdzības līgums ar šīko protektorātu, un ministru prezidents Nēru ir vairākkārt apliecinājis, ka agresijas gadījumā Indija Butanai (un arī Sikkimai) ies palīgā.

Lai gan ziņas par visjaunāko komūnistu agresiju pagaidām vēl ir visai trūcīgas, Jaundelhi saņemta informācija, ka liels skaits bēgļu no Butanas jau ieradušies Sikkimā un ka Butanā valdot vispārējā panika.

Savienotās Valstis atturas

VAŠINGTONA PAGAIDĀM VĒL INDIJAS DOMSTARPĪBAS AR KOMŪNISTU ĶĪNU NEIEJAUKSIES.

Vašingtonā. Sakarā ar komūnistu Ķīnas agresiju pret Indiju vairāki senātori izteikuši domu, ka minētā problēma jānodod Apvienotajām Nācijām un ka Vašingtonai šai jautājumā vajadzētu uzņemties iniciatīvu. Bet ārlietu ministrija tā nedomā. Acīmredzot, atceroties līdzšinējo Nēru nostāju, Vašingtona atzīst par prātīgāku nogaidīt. Un, ja kāds par Ķīnas agresiju grib sūdzēties Apvienotajām Nācijām, tad lai tas būtu Nēru pats.

Sav. Valstu galvaspilsētā arī klīst baumas, ka Nēru par Apvienoto Nāciju iejaukšanos pat diplomātiskā plāksnē nemaz nedomājot. Viņš esot pilnīgi pārliecināts, ka starpgadījumu izdosies nokārtot miera ceļā. Un, tam notiekot, bet, varbūt, pat jau pirms tam, Nēru domājot atsākt ciņu par komūnistu Ķīnas uzņemšanu Apvienotajās Nācijās. Indijas ministru prezidentam liekoties, ka pēc uzņemšanas Apvienotajās Nācijās komūnistu Ķīna kļūšot daudz miermīlīgāka un ar to būšot vieglāk sadzīvot.

Gluži akls optimists Indijas ministru prezidents tomēr nav un situācijas nopietnību par zemu nenovērtē. Vismaz tā Vašingtona izskaidro Indijas augstās komisāres Pandita kundzes negaidīto un neparedzēto sastapšanos ar Sav. Valstu prezidentu Eizenhaueru Londonā. Un valdības aprindas arī nemaz nemēģina slēpt, ka sastapšanās bijusi tiešā sakarā ar komūnistu Ķīnas agresiju pret Indiju.

Jau pagājušā nedēļā Indijas presē parādījās ļoti atklāti raksti, kuŗos izteikts uztraukums par komūnisma spiediena pieaugumu, rādot nepieciešamību, ka Indija vairs nevar paļauties tikai uz saviem spēkiem vien; ka tai jāiestājas kādā no Rietumu aizsardzības aliansēm. Piemērotākā šai gadījumā būtu Dienvidaustrumāzijas aizsardzības organizācija, kuŗā pārstāvētas Sav. Valstis, Anglija, Francija, Pakistana, Taizeme, Filipīnu salas, Austrālija un Jaunzēlande. Piederot pie šādas aizsardzības grupas, Indijas ministru prezidents varētu naktīs gulēt daudz mierīgāk. Ir ļoti iespējams, ka Pandita kundze un prezidents Eizenhauers, Londonā sastopoties, arī pārrunā tieši šādu Indijas piesliešanos kopīgai laizsardzībai pret komūnistu agresiju.

NACIONĀLISTISKAS TENDENCES LATVIJĀ

Ministru prezidenta vietnieks Berklavs atcelts no amata

New York Times ziņo no Maskavas, ka laikrakstā „Partijnaja Žizņ" parādījies Latvijas PSR ministru prezidenta Viļa Lāča raksts, no kuŗa redzams, ka viņa vietnieks Eduards Berklavs atcelts no amata tāpēc, ka viņš Latvijas intereses turējis augstāk par padomju valsts interesēm.

Lācis atklāj, ka, apspriežot Latvijas līdzdalību septiņgades plānā, „bij. ministru prezidenta vietnieks Berklavs atklāti nostājies pret partijas ģenerāllīniju". Berklavs aizstāvējis viedokli, ka Latvijai nav jāpaplašina vagonu un dizeļmotoru produkcija, bet tai vietā jāpalielina kapitālieguldījumi patēriņa preču rūpniecībā. Berklavs iestājies arī par to, lai Latvijas ražojumus atstāj Latvijā un neiepludina kopīgā padomju saimniecībā.

„vienu no vadošiem darbiniekiem, kuŗi nelaimīgā kārtā mēģinot novirzīt Latvijas republikas attīstību no pareizā ceļa uz kādu citu ceļu, kas saistīts ar nacionālistiskiem ierobežojumiem." Berklava ierosinājums koncentrēties uz patēriņa precēm, kuŗas vispirms sadalītu starp Latvijas iedzīvotājiem, nozīmējot „virzīšanos uz autokratiju un nacionālistiskām tendencēm." Ja viņa ierosinājums būtu pieņemts, tas kaitētu padomju valsts vispārējām un arī Latvijas tautas interesēm. Tas būtu novedis pie Latvijas republikas saimniecisko saišu pārtraukšanas ar pārējām republikām." Latvijas komūnistu partijas centrālā komiteja esot krasi noraidījusi Berklava nacionālistiskās tendences, raksta V. Lācis.

Berklavu iecēla par ministru prezidenta vietnieku 1954. gadā.

PREZIDENTS DE GOLLS ALŽĪRIJĀ

FRANCIJAS PREZIDENTS APSOLA, KA ALŽĪRIJA VARĒS VEIDOT PATI SAVU NĀKOTNI.

Alžīrā. Pirms sastapšanās ar prezidentu Eizenhaueru Francijas prezidents de Golls pavadīja 4 dienas Alžīrijā, lai personīgi iepazītos ar vietējo stāvokli kā politiskajā, tā arī militārajā laukā. Uzrunājot kādu moslemiešu pūli, Francijas prezidents deklarēja, ka Alžīrijai būs dota iespēja veidot pašai savu nākotni, bet, ka pirms tas iesākams, jāpanāk miers. Francijas ciņas ar Alžīrijas nacionālistu nemierniekiem ilgst jau gandrīz 5 gadus, un franči miljonāri ne ar kādiem taustāmiem panākumiem lepoties nevar.

„Tikmēr, kamēr nav panākts miers, nekas nav iespējams," sacīja ģen. de Golls. „Mēs nevaram neko uzcelt, nedz arī kaut ko atjaunot."

KANADAS VETERĀNU PARĀDE TORONTO

Kā katru gadu 29. augustā, arī šogad CNE stadionā skatītāju tūkstoši noskatījās veterānu parādi. J. Kreiļa uzņ.

DALAI LAMA PRASA PALĪDZĪBU

Jaundelhi. Tibetas garīgais un laicīgais valdnieks 24 gadu vecais Dalai Lama, kas tagad dzīvo trimdā Indijā, griezies pie Apvienotajām Nācijām, lai meklētu palīdzību Tibetai. Viņš prasa palīdzību arī no visas brīvās pasaules, lai tā palīdz Tibetai viņas ciņā par taisnību un brīvību pret Ķīnas komūnistiem.

KUBA UN HAITI PĀRTRAUC ATTIEKSMES

Havanā. Pagājušās nedēļas nogalē Haiti galvaspilsētā tika slēgta Kubas sūtniecība. Sūtnis Rodriges nekavējoties izlidoja uz Havanu. Pēdējais sūtņa amatu izpelnījās no Kastro revolucionārās valdības pēc tam, kad no Haiti palīdzēja organizēt Kastro 26. jūlija kustību, kuŗas rezultātā krita Batistas diktatūra. Kubas valdība par sūtniecības slēgšanas iemesliem neko oficiāli nesaka; spriežot pēc Haiti valdības versijas, pie sūtņa Rodrigesa atrasti dokumenti, kas liecinājuši, ka pēdējais nodarbojies ar sazvērestību pret Haiti prezidentu Duvaljē un viņa valdību.

Tūristu plūdi Italijā

Sīnī vasarā par īsto tūristu Eldorādo kļuvusi Italija, kuŗa piedzīvojusi nebijušus tūristu plūdus, jo jau pēc pavīršiem aprēķiniem pieņem, ka pagājušā gada rekords (apmēram 15 miljoni ārzemju tūristu!) šogad ir jau pārspēts par apmēram 3 miljoniem. Ārzemju tūristi šogad Italijā esot atstājuši jau vismaz 400 miljardu līru, un šie ieņēmumi valsts budžetā ieņem cienījamu vietu. Arī šogad tāpat kā iepriekšējos gados Italijas apmeklētāju skaita priekšgalā atrodās angli. Viņiem skaitlīski seko amerikāņi, vācieši, šveicieši, francūzi un spāņi.

Polijā nelabo ceļus

Kādā stāvoklī atrodas komūnistiskās Polijas ceļi, nesen labi raksturoja Breslavas laikraksts „Gazeta Robotnicza", apliecinot, ka pagājušajā gadā pilsētas bedraino ielu dēļ salūzušas 1.248 autobusu atsperes, 11 autobusu asis un 37 autobusu rāmji. Bet, pēc tā paša laikraksta ziņām, par ceļu labošanu neviens nedomājot līdzeklu trūkuma dēļ, un tādēļ, dienu no dienas lūst autobusi, pasažieri trīcas ar galvām autobusu griestos. un šoferi lamājas, cik vien spēj . . .

RIETUMI GATAVOJAS SARUNU LAIKMETAM

Chruščevs braukšot uz Vašingtonu „ar degošu sirdi", lai darītu visu, kas vien viņa spēkos, saspīlējuma novēršanai.

Londonā. Kamēr komūnistu Ķīna pašreiz ļoti pūlas, lai no Rietumu un Austrumu saspīlējuma mazināšanas nekas neiznāktu, Savienotās Valstis un Anglija gatavojas sarunu laikmetam. Ārēji to dara arī Pad. Savienības ministru prezidents Chruščevs.

Kā prezidents Eizenhauers, tā ministru prezidents Mekmillens, kas līdzšinējās sarunās varējuši vienoties visos punktos, ir pārliecināti, ka valdību galvu konferences ir labākais ceļš saspīlējuma mazināšanai un dažādu svarīgu jautājumu pārrunāšanai. Abi Rietumu valstsvīri, nākotnē skatīdamies, saredz veselu sarunu seriju ar Padomju Savienības vadošām aprindām. Šo sarunu laikā tad pārcilā visas tās problēmas, kas pašreiz spiež pasaules prātus: atomieroču mēģinājumi, to aizliegšana un aizliegšanas pārraudzība, vispārēja atbruņošanās, Berlīne utt.

Galvenos vilcienos Mekmillens un Eizenhauers sarunu darba kārtību ar Chruščevu jau paguvuši izstrādāt. Tāpat, cik zināms, panākta vienošanās arī par stratēģiju. Galīgi par to prezidents gan izšķirsoties tikai pēc tam, kad būšot uzklausītas arī Francijas prezidenta de Golla domas šai jautājumā.

BŪS VAI — NEBŪS?

Toronto latviešu koncertapvienībai trūkst atbalstītāju

Ar lielu sajūsmu un optimismu pavasarī nodibinājās Latviešu koncertapvienība Toronto. Par $5.00 gadā Koncertapvienība apsolīja visiem abonentiem 4 mūzikāli augstvērtīgus latviešu mākslinieku koncertus sezonā. Lētāk jau nu vairs nevarēja — koncertzāles īre, mākslinieku tālie ceļi, iespiedumdarbi, nodokļi, viesnīcas! Ar 300 pastāvīgem abonentiem, kam sirds pie mūsu mākslas, jaunā koncertapvienība tomēr to apņēmās reālizēt un savilkt galus kopā. Gandrīz katrs torontietis jūsmoja: — „Kas ir 300 abonentu? Koncerti būs jāatkārto. Vismaz 600 abonentu Koncertapvienībai ir droši!"

Uz tādu jūsmu dibinoties, jaunās Koncertapvienības valde, Tālivalža Ķeniņa vadībā, ar prieku iegulās darbā un pirmajai sezonai tai izdevās noorganizēt izcilus vērtīgu un trimdas latviešiem patiesi nepārspējamu koncertu ciklu. Jau 1. oktobrī Unitariešu baznīcas koncertzālē bija paredzēts skaistā mecosoprāna Ksenijas Bidiņas koncerts, uz kuŗu Ksenija būtu ieradusies tieši no Anglijas — pāri lielajam ķīkim. 3. decembrī koncerts bija paredzēts mūsu lielajam čellistam prof. Atim Teichmanim. Teichmanis pēdējos gados ir iemantojis izcilu stāvokli Vācijas mūzikas pasaulē. Viņš vada ne vien meistarklasi vācu čellistiem Freiburgas mūzikas augstskolā, bet ar savu instrumentu Vācijas valsts uzdevumā reprezentē, kā mākslinieciski diplomāts, vācu mākslas līmeni koncertos pa visu pasauli. Pēdējā gadā vien ar koncertiem viņš izceļojis Indiju, Turciju un gatavojās braukt uz Braziliju. Un tomēr — uz jaunās Koncertapvienības lūgumu, 3. decembrī Atis Teichmanis solījās un varētu būt Toronto.

Bez tam pirmā sezonas pavasara pusē koncertiem Toronto bija sarunāti latviešu izcilais vijolnieks prof. Valdemārs Ruševics no Kalamazū, Mičigenā, un jau brīvās Latvijas laikā tālu pazīstamais dubultkvartets Tēvija no Bostonas, Masačuzetā.

Pie tik interesantas programmas 600 abonentu jaunajai Koncertapvienībai nebūt nebūtu pārmērīgi augstu lēsts lielajā un aktivajā Toronto trimdinieku kolonijā, bet Koncertapvienība norunāja sākt savu darbību arī tad, ja mēnesi pirms pirmā koncerta — 1. septembrī, ar 300 abonentiem būtu garantēti kaut minimālie koncertu izdevumi.

1. septembris ir pienācis, bet — **abonentu trūkst.**

Koncertapvienības sekretāre V. Vosveniece ir saskaitījusi izpārdotās biļetes un ziņo, ka jaunā Koncertapvienība gatavojas sabrukumam, un sabruks ne vien tās nākotnes nodomi, bet arī jau padarītais darbs, ja vistuvākās dienās neatradīsies 71 koncertu mīlotājs par $5.00 gadā.

Uz atsevišķiem koncertiem ieejas biļetes Koncertapvienība nevar pārdot un nepārdos. Ja tuvākās dienās Toronto neatradīsies vēl 71 garants Koncertapvienības uzsāktam darbam, tad pie mums nedzirdēt ne Kseniju Bidiņu, ne Voldi Ruševicu, nedz Tēviju, un jāatsakās mums būs arī no retās, varbūt nekad neatkārtojamās izdevības vēlreiz dzirdēt iemīļoto Ati Teichmani. Vai tas **nebūtu kauns?**

Mazuliet jau tagad apkaunējies, tāpēc no visas sirds lūdzu katru torontieti, kam kultūra nesastāv tikai no morgidžas, kotidžas un Hičkoka pastāstiem, **tūdaļ — vēl šodien,** vai vēlākais **rītu,** iegādāties četru koncertu abonementus sev un savējiem puķu veikalos „**Lotus**" un „**Calla**", vai „**Little Riga**", vai arī pie agrāk un bieži jau izziņotiem Kancertapvienības pārstāvjiem. Ja tas izklausās ērtāk — laipni lūdzu, nosūtat **tūdaļ** savu čeku vai naudas pārvedumu, līdz ar pašadresētu aploksni, pilnu vārdu (tas nepieciešams uz abonenta kartes), adresi un tālruni (tie nepieciešami abonentu informācijai par Koncertu apvienības darbību) — **M. Vētram, 388 Bloor St. East, Toronto 5,** un jūs saglābsit ne vien jauno Koncertapvienību un viņas nākotnes darbību mūsu mūzikas nopietnākos ceļos, bet pasargāsit arī pats sevi no kauna un novēlotiem sirdsapziņas pārmetumiem.

Mariss Vētra.

ARĪ NAĢEŽDA GRIB BRAUKT UZ ASV

Sakarā ar Chruščeva viziti ASV, Valsts departamentam radies uzdevums, kuŗa atrisinājums atkarīgs no Eizenhauera kundzes.

Padomijas sūtnis Meņšikovs paziņojis, ka arī Chruščeva sieva Naģežda labprāt brauktu uz Sav. Valstīm kopā ar vīru, bet gan tikai tādā gadījumā, ja arī Eizenhauera sieva brauktu līdzi savam vīram uz Padomiju.

Vēl noteiktu lēmumu nepieņēmusi, Eizenhauera kundze lūgusi Valsts departamentu nosūtīt Naģeždai Chruščevai savu, ASV pirmās lēdijas, ielūgumu kopā ar vīru apmeklēt ASV.

LATVIJA

Draugi grib mūs asimilēt,
Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
Bet mēs gribam palikt latvieši.
Archibīskaps T. GRĪNBERGS

BRĪVU CILVĒKU VALODĀ

Zviedru sabiedriskā doma par Chruščeva viesošanos

Kaut gan Chruščevs gatavojas pabraukt garām Skandinavijas pilsētām pilnīgi citu iemeslu dēļ, sava daļa taisnības ir padomju avotiem, kas saka, ka tā ir skandinavu, it īpaši zviedru prese, kas padarījusi PSRS vadoņa viesošanos neiespējamu. Brīvā skandinavu prese var būt lepna, ka rādījusi pasaulei nelokāmu nostāju modernās pasaules diktatūru priekšā. Protams, tās nav tikai sarkanās diktatūras, kas saņem zviedru, dāņu vai norvēģu kritikas zalves — vecās brīvības zemēs runā par visām negatīvām parādībām vienlīdz asi. Taču komūnistiskā diktatūra ir šīsdienas asāk saredzamā „aktuālitāte".

To vēlreiz vairākos ievadrakstos atgādina lielākais zviedru laikraksts Dagens Nyheter, kas vienu no tiem veltījis Baltiešu komitejas (Baltiska kommittén) zviedru valodā publicētai grāmatai „Brīviba sagaida Chruščevu". Ievadnieks atgādina sek.:

„Kaut gan izdevums publicēts sakarā ar gaidāmo PSRS vadoņa viesošanos Skandinavijā, kas tagad nenotiks — šī publikācija nav zaudējusi un nezaudēs aktuālitāti tik ilgi, kamēr pastāvēs sarkanā tirannija ar imperiālistiskām tieksmēm. Publikācija ir jauns un būtisks atgādinājums par to, kas notika Baltijas valstīs pirms nepilniem divdesmit gadiem, tā summē iemeslus, kas vērsās pret krievu diktātora ielūgšanu Zviedrijā."

Publikācijā „Brīviba sagaida Chruščevu" viens no autoriem ir Igaunijas bijušais valsts galva A. Reijs, kas pastāsta, ka Baltijas valstu okupāciju ievadījuši līdzīgi abpusēji apciemojumi. Reijs atgādina, ka viņš var minēt 9 agrākos Igaunijas valsts un valdības galvas, 32 ministrus un 119 parlamenta locekļus, kas visi bez pēdām pazuduši padomju vergu nometnēs.

Apcerēdams Baltijas valstu okupāciju, DN atgādina arī tolaikējā universitāšu kanclera, tagadējā ārlietu ministra Undēna runu parlamenta pirmās kameras sanāksmē 1940. gada 16. augustā: „Ir dabiski, ka notikumi, kas risinājās Baltijas jūras apkārtnē, īpašā veidā skar arī mūs šeit Zviedrijā. Trīs agrāk neatkarīgas valstis likvidētas dažu dienu laikā. Šķietamā brīvprātība nespēj pievilt nevienu novērotāju. Mēs zinām pārāk labi, kā šādu ārēju brīvprātīgumu rada. Tā ir pavisam īpatna valsts māksla, kas šajā sakarā attīstījusies, un to ir viegli identificēt . . ." DN pebilst, ka nevienam nav varējis nākt prātā, ka tas pats virs tikai nevaidzus gadus vēlāk publiski centīsies attaisnot Baltijas okupēšanu, internēto baltiešu izdošanu Padomju Savienībai un ielūgs viesos diktātoru, kas joprojām tur savos valgos „brīvprātīgi" pievienotās valstis. „Vai vārds pazemošanās ir par stipru šinī sakarā?" vaicā DN un turpina: „Kad tad to varētu sākt lietot?"

Tālāk DN citē vairāku publikācijā uzņemto rakstītāju izteicienus:

„Katra veida totālitārs režīms ir mums, zviedriem, kā briviem rietumniekiem tikai ienīstams. Tāpat kā mums riebās nacisms un fašisms, mums riebjas arī kosmūnisms — tā ir mūsu īstā zviedru apsveikuma runa Chruščevam, ierodoties Zviedrijā," saka Birgers Nērmanis. „Nevienam nevajadzētu nodarboties ar illūzijām," raksta Jarls Hjalmarsons, konservatīvo līderis, „kāds apciemojums un drusku tukšas pļāpāšanas pāri pusdienu galdam nepanāks to, ka kāds cietādains diktātors mainītu savus ieskatus par dzīvi." — „Laujiet mūms darīt skaidru vienu lietu — ka darbība, kas palielinātu baltiešu tautu un individa brīvību — varētu izveidot labāku saprašanos zieme|valstu un Padomju Krievijas tautu starpā," Hjalmarsonu papildina liberālās tautas partijas šefs Bertils Ulīns. Radikāllists un rakstnieks Türe Nērmanis apliecina: „Mēs zinām, ka cilvēka tiesības ir nepazīstamas Krievijas tautām." Norvēģu brīvības dzejnieks, leģendārā norvēģu personība nacistu okupācijas laikā Arnulfs Oeverlands saka, ka Chruščevs vēlētos, lai „mūsu politiskie vaditāji justos spiesti akceptēt paši savu dai|runību, kad viņi apsveiks viesi savā zemē. Viņš grib, lai mēs ticam liekulībai kā diplomātijas augstākai izpausmei," nobeidz Oeverlands. Eivinds Jonsons, viens no ievērojamākiem zviedru prozas autoriem un Zviedru Akadēmijas loceklis savā replikā pasaka: „Brīviba, demokratiskās tiesības ir pastāvīgi apdraudētas no iekšienes un ārienes. Lielākais un varenākais brīvības ienaidnieks mūsu laikā pēc Hitlera valstības krišanas ir — Padomju Savienība."

DN ievadnieks beigās raksta: „Šīs balsis ir tās, kas izteic zviedru sabiedrisko domu, nevis cilvēku un diplomātu apsveikšanas vārdi. To zina visi, arī tie, kas gatavojas paklanīties apmeklētāja priekšā." - gns —

KAPSĒTU APGĀNĪŠANA DZIMTENĒ

AR KONCERTA BIĻETI KABATĀ DIEVU PIELŪGT DOMA BAZNĪCĀ DAUDZ DROŠĀK NEKĀ ČEKISTU UZRAUDZĪTAJOS DIEVKALPOJUMOS.

Mums visiem jau zināms fakts, ka komūnistu partija centusies apgānīt Brāļu kapus Rīgā, aprokot tur dažus sarkanos strēlniekus un čekistus, kas krituši, cinoties par tās Latvijas iznīcināšanu, kuŗai savas dzīvības ziedoja neatkarības cīņās kritušie varoņi.

Tagad, komūnistu partijas direktīvām sekojot, sākusies arī citu kapsētu apgānīšana. Erģemes kapos, piemēram, 12. jūlijā notikusi Mirušo atceres diena, kuŗā sparīgas runas teikuši vietējie partijas darboņi. Dziedātas dažādas tautasdziesmas, starp tām arī „Tek saulīte tecēdama" un „Maza biju neredzēju".

Kristīgo kapu svētkos parasto spredika dziesmu aizstāj — lasi un iegaumē — pazīstamā revolūcionāru dziesma „Ar kaujas saucieniem uz lūpām". Dziedāti visi pieci panti. Lai atceramies tikai, piemēram, šīs dzesmas pēdējos pantus un padomājam par to, cik dziļi gan cilvēks var iegrimt naida un atriebības jūtās, ja tas kapsētā var dziedāt vārdus:

„Bet tev, tu varmāka uz troņa, — Priekš tevis sen jau zobens trīts!
Priekš tavām slepkavām un bendēm Aust atmaksas un soda rīts.
Kas dzīvs, tas ies uz asins kauju, Un pilis krītīs, troņi grūs! Jums, krītušiem, lai mūžam slava!
Mēs, dzīvie, ejam atriebt jūs!"

Lielajam „miera apustulim" Nikitam Chruščevam, Amerikas miljonāriem stāstot, kā nodrošināms miers un draudzīga koeksistence — šādu kareivīgi noskaņotu un atriebībā kvēlojošu dziesmu dziedāšana varētu noraut masku, ko viņš uzlicis un kas daudzus jau piemuļķojusi. Paldies Dievam, netrūkst arī tādu cilvēku, kam sāk atvērties acis un kas redz, kādu nesaudzīgu un mērķtiecīgu cīņu komūnisms ved pret reliģiju un kristīgo baznīcu. Tā tas, piemēram, notika ar Rīgas Doma baznīcas pārņemšanu valsts lietošanā un pieminekļu valdes gādībā. Šī rīcība sacēla tādu sašutumu pat komūnistiem draudzīgo mācītāju aprindās, ka partijai Rīgā ar steigu jāsāk taisnoties un sniegt paskaidrojumi par to, cik nepiecīešama bijusi vēsturiskās baznīcas pārņemšana un cik lieiā mērā tā tagad kalpojot visai tautai. Arī Berlīnes lapelē „Dzimtenes Balss" kāds A. Darkevics plašā un „jūsmīgā" rakstā skaidro, kādēļ kristīgie no Doma baznīcas bijuši jāpadzen, un cik vareni koncerti tagad notiekot šajā katedrālē, kas vienmēr esot pārpildīta, ierodoties tūkstošiem klasiskās mūzikas cienītāju. Par pēdējo arī mēs varam priecāties. Ermoņiku čīgāšana un slavas dziesmas partijai — cilvēkiem dzimtenē jau sen apnikušas. Tagad tie dabūs vismaz dzirdēt labu un nopietnu mūziku, arī tādu, kas rakstīta Dievam par godu Kristus mācības gaisotnē. 14. maijā, piemēram, Rīgas Domā noticis Hendeļa orātorijas „Mesija" uzvedums, kas bijis jāatkārto 4 reizes vienmēr pārpildītā baznīcā. Diezin, vai kamūnistu varasvīri, padzenot no baznīcas tiešām varbūt mazo, drosmīgo kristiešu pulciņu — nebūs smagi pārrēķinājušies. Starp tiem tūkstošiem, kas klausījās Hendeļa orātoriju un Bacha darbus, droši vien, bija vairāk ticīgo kā svētdien baznīcā — vēl vairāk tādu cilvēku, kuŗu dvēseles slāpst pēc Dieva, bet kas zināmu iemeslu dēļ baidas dievkalpojumos piedalīties. Ko Rīgas Domā spredikoja „arhibīskaps" Gustavs Turss, to mēs labi zinām. Nav brīnums, ka viņa spredikiem nav daudz klausītāju.

Vairāk to bija gados januajam I. Liepiņam, bet uz „garīgo lietu pārvaldes" rīkojuma pamata šim Dieva vārda kalpam no Doma bija jāizvācas. Dzird, ka lielākā daļa draudzes locekļu aizgājuši viņam līdz.

Lai nu tas būtu kā būdams, komūnistu vilība šoreiz būs izrādījusies isredzīga, jo arī A. Darkevics spiests atzīt, ka Doma durvis tagad ir atvērtas daudziem tūkstošiem, kam agrāk tās bija aizslēgtas. Dievs nelauj sevi apsmiet. Doma atsavināšanas fakts radīja sašutumu un satrauca kristiešus brīvajā pasaulē. Bet neviens laikam nedomāja, ka ar koncerta biļeti kabatā baznīcā Dievu lūgt komūnistu zemēs ir drošāk un ērtāk, kā piedaloties čekistu uzraudzītos dievkalpojumos.

Arn. L.

Lai stiprinātu padomju pretenzijas uz Austrumprūsiju

Lietuvēšu interese par Austrumprūsiju

Viļņas radio ziņo, ka lietuviešu vēsturnieku, archaiologu un etnografu ekspedicija no Austrumvācijas atgriezusies Viļņā. Zinātnieki iepazinušies ar 13. un 14. g. s. Teitoņu ordeņa pilīm. Tie atveduši līdzi dažādus arhaioloģiskus atradumus.

Šinī apstākli lietuviešu trimdinieki saredz Maskavas norādījumu lietuviešu komūnistiem savākt pēc iespējas vairāk datu, kas liecinātu par Austrumprūsijas lietuvisko raksturu. Tas darīts ar nolūku, lai stiprinātu padomju pretenzijas uz Austrumprūsiju paredzamajās starptautiskajās sarunās. Dzirdētas arī baumas, it kā Maskava gribot pievienot Austrumprūsiju (Kaliņingradas apgabalu) Lietuvas republikai.

KANADĀ

TORONTO

● Ontario mākslas kolledža mācību sezonu uzsāks 21. septembrī. Starp vairākiem tūkstošiem kanadiešu studentu šogad būs arī ap 16 latviešu.

● Baletdejotāja Gundega Karola, lecot no trampliņa Sannisaides peldbaseinā, nelaimīgā kārtā savainojusi muguru. Jaunā dejotāja cer atkal visā drīzumā atsākt dejošanu Montreālā.

● Jaunā latviešu gleznotāja Anna Platkāja, paralleli savām studijām Ontario mākslas kolledžā, šogad uzsāks darbu „Etobicoke Recreation" centrā, apmācot 76 kanadiešu skolotājus zīmēšanā un gleznicībā.

● Pirmās ev. - lut. draudzes padomes sēdē, kas notika pagājušajā nedēļā, tika pieņemts otrā ceturkšņa kases pārskats, kā arī apspriesti Sidrabenes izbūves plāni. Draudze iecerējusi šinī rudeni sarīkot mantu loteriju, par ko sīkāk lemts 13. septembra sēdē.

● Bijušais Liepājas Annas draudzes mācītājs prāv. Visvaldis Sanders viesosies Toronto, un svētdien, 13. septembrī, spredikos Sv. Jāņa draudzes dievkalpojumā Sv. Jāņa baznīcā. Šajā dievkalpojumā draudzes dāmu komiteja atzīmēs 10 g. darbību.

● Veras Keišas baleta skola, uzsākot 1959./60. mācības gadu, pieņem jaunus audzēkņus savā galvenajā studijā Toronto austrumos, 889 O'Connor Dr. un pilsētas rietumu nodaļā, 2271 a/ Bloor St., W., pie Runnymede Ave. Informācija PL 5-6621. Veras Keišas vasaras baleta kursus apmeklēja arī Vinipegas Karaliskā baleta solists Davids Holms, kas baletu mācījies Vinipegā. Caklākās vasaras nodarbību apmeklētājas bijušas Dace Priedīte, Daira Sproģe un Mārīte Gerucka.

ŠELBURNA

● Dievkalpojums latviešu farmeriem Šelburnas apvienotā baznīcā notiks 13. septembrī, pl. 2 p.p. Dievkalpojumu vadīs māc. A. Briedis.

DAŽOS VĀRDOS KANADĀ

Kanadiešu zinātnieki atraduši jaunu līdzekli, kā attīrīt pienu no radioaktīvā stroncija. Sevišķi nopelni Vinipegas bioķīmiķim Dr. Migicovskijam, kuŗa vadībā zinātnieki eksperimentējuši vairāk kā gadu.

Ap 129 Toronto māju, kas celtas laikā no 1840. g. līdz 1845. g., tiks nojauktas, lai to vietā celtu jaunus apartamentu blokus.

Par nelegālu tirgošanos ar alkoholu Kanadā draud bargs sods. Toronto tiesnesis Tomāss Volfe sodījis 2. Ossesinski ar 700 dol. naudas sodu vai 6 mēnešiem cietumā par neatļautu tirgošanos ar reibinātājiem dzērieniem.

Hamburgeŗu un atspirdzinošo dzērienu „kaŗš" iepriecināja jo daudzus Kanadas Nacionālās izstādes apmeklētājus pirmajā dienā. Divu stendu īpašnieki pārdeva hamburgeru par 19¢, čipus par 10¢ un atspirdzinājumus par 5¢. Turpretī pārējie tirgotāji prasīja parasto cenu, resp. 25¢ par hamburgeru, 20¢ par „čipiem" un 10¢ par glāzi auksta dzēriena.

Kāds augstāks RCAF darbinieks laikraksta „Toronto Daily Star" lidzstrādniekam izteicies, ka Kanadas aviācijas ricībā ir tikai 36 iznicinātāji, kas varētu eventuāli stāties pretim krievu bumbvežu uzbrukumam.

Sākot ar 2. septembri Kanadas Nacionālās izstādes apmeklētājiem ir dota iespēja iepazities arī ar Kanadas lopkopību. Farmeŗi izstādījuši 1.900 sugas govju un teļu, kuŗus pārdodot, nāktos ieņemt 1.000.000 dol.

Kanadas premjērministrs J. Difenbeikers apsolījies pazīnot valdības izstrādāto ziemas darbu programmu šī mēneša beigās.

„BARGA, NEAUGLĪGA VASARA"

VĒSTULE NO LATVIJAS VIDIENES

. . . Neņem nu tūliņ ļaunā, pārnākdams no darba kolchozā ka nevaru Tevi ielūgt nedēļas nogalē atbraukt pie mums „uz ogām un āboliem", kā senos laikos teica. Lieta tā, ka vasara šogad mūsu pusē tik vēsa un sausa, ka tik bēdīga ziedu gada laiku neatceras redzējuši pat pasi vecākie kaimiņ|audis. Turklāt neparasti bargās, vēlinās salnas nokoda visu, kas ziedēja un lapoja, tā ka mūsu mazajā dārziņā nav gandrīz nekas tāds aizmeties, ar ko tālās pilsētas ciemiņu varētu pacienāt. Pavasaris te iestājās daudz agrāk, kā citiem gadiem. Tā kā pieturējās silts laiks, sēja sākās jau aprīļa pirmajā pusē. Saplauka koki, sazēla zāle un ļoti agri uzziedēja ābeles, ķirši un „mūsu lielā cerība" — dārza zemenes. Kupli, jo kupli, krūms aiz krūma cēlās agrīnie kartupeļi. „Uz Jāņiem būs ēdami. Raksti, lai brauc ciemā," priecājās Augusts,

. . . pārnākdams no darba kolchozā un aplaizdams skatu savai „plantācijai". Kartupeļu dobes viņš apkopa ar sevišķu rūpību vēlinajās vakara stundās. Tūliņ pēc vakariņām, paķēris kapli, viņš arvienu lepni un bezbēdīgi nosauca: „Nu tad iesim un iesēgsimies atkal sociālistiskajā sacensībā par godu visvarenajam bada aizdzinējam, garšīgajam un barojošam, miltainam un karogotam Solanum Tuberosum." Tā viņš dažreiz pa savu „plantāciju" ņēmās līdz vēlai naktij. „Tā tik būs ēšana!" Augusts jūsmoja un pie reizes uzvilka kolchozā iemācīto „kartupeļu dziesmu" pats savā atdzejojumā:

„Tas nav svētlaimību jutis,
Kas nav kodis tupenī.
Tam var uzkrist krievu utis,
Kas dzied ziemas putenī."

Ja Augusts nevar beigt vien priecāties par savu kartupeļu „plantāciju" laba palaga lielumā, tad mēs, ne mazāk jūsmojam par kuplajiem ķiršu ziedem, par zemeņu kuplumu, par tomātiem un visu pārējo, ko vien savā atvēlētajā dārziņā biJām iestādījuši. Kā lai nepriecājas, redzot, ka viss aug un kupl|o ar tādu sparu, kā pašā augļības zemē? Augusts sācis pat jau jokot, ka vajadzēšot pieteikties izstādei Maskavā un gaidāmajā viesošanās laikā „iebaŗot" ar mūsu zemes gardumiem arī aizjūras viesus.

Bet tad laiks apsviedās un kļuva tik untumains, ka tik untumaini var un drikst būt tikai paši austākie varas nesēji, stāvēdami rīta saules stariem ceļā. Tā, jau 11. jūnija naktī uznāca tik neganta salna, ka līdz rītam gandrīz nekas ne no ziedi|em, ne no auglu aizmetņiem vairs nebija palicis pāri. Temperatūra šai naktī nokritās līdz -9. Nepārproti, tie ir „lielie" Celsija grādi, ne sīkās Fārenheita iedaļas. Nākošā dienā pēc šīs salnas visbēdīgāk izskatījās Augusta „plantācijā", kur kartupeļu lakšti kā ar verdošu ūdeni aplieti jau ap pusdienas laiku metās melni . . . Pēdējā salna uznāca nedēļu pirms Līgo nakts. Tad pat sarkanie jāņogulāji neizturēja un ogas nobirdināja negatavas. Vēsajam laikam un vēlinajām nakts salnām vēl pievienojās ilgstošais sausums, kas vispārējo postu padara lielāku. Jūlijā gan uznāca nedaudz lietus, bet siltuma atkal par maz. Daždien temperatūra aizsniedz tikai 10 gradu, un tikai retās dienās dzīvsudraba stabiņš paceļas līdz 15. iedaļai. Tad sekoja atkal sausums. Lietus no jauna uzlija tikai 5., 6. un 7. augustā. Tad atkal sausums.

Barga, nemiliga, neauglīga vasara, ko tur vairāk lai saka? Tā nu ir iznācis, ka mūsu dārziņš nekādu prieku rudenī nesola.

Kāda tad varētu būt ziema? — Bet mēs esam mācīti un mācījuši tālāk par acumirkli nedomāt. Nedomā, ka mēs tūdaļ jau būtu kļuvuši „viendienas mušjomjam par kuplajiem kiršu ziediem, par zemeņu kupl|umu, par tomātiem un visu pārējo, ko vien savā atvēlētajā dārziņā biJām iestādījuši. Kā lai nepriecājas, redzot, ka viss aug un kuplo ar tādu sparu, kā pašā auglības zemē? Augusts sācis pat jau jokot, ka vajadzēšot pieteikties izstādei Maskavā un gaidāmajā viesošanās laikā „iebaŗot" ar mūsu zemes gardumiem arī aizjūras viesus.

Bet tad laiks apsviedās un kļuva tik untumains, ka tik untumaini var un drikst būt tikai paši austākie varas nesēji, stāvēdami rīta saules stariem ceļā. Tā, jau 11. jūnija naktī uznāca tik neganta salna, ka līdz rītam gandrīz nekas ne no ziedi|em, ne no auglu aizmetņiem vairs nebija palicis pāri. Temperatūra šai naktī nokritās līdz -9. Nepārproti, tie ir „lielie" Celsija grādi, ne sīkās Fārenheita iedaļas. Nākošā dienā pēc šīs salnas visbēdīgāk izskatījās Augusta „plantācijā", kur kartupeļu lakšti kā ar verdošu ūdeni aplieti jau ap pusdienas laiku metās melni . . . Pēdējā salna uznāca nedēļu pirms Līgo nakts. Tad pat sarkanie jāņogulāji neizturēja un ogas nobirdināja negatavas. Vēsajam laikam un vēlinajām nakts salnām vēl pievienojās ilgstošais sausums, kas vispārējo postu padara lielāku. Jūlijā gan uznāca nedaudz lietus, bet siltuma atkal par maz. Daždien temperatūra aizsniedz tikai 10 gradu, un tikai retās dienās dzīvsudraba stabiņš paceļas līdz 15. iedaļai. Tad sekoja atkal sausums. Lietus no jauna uzlija tikai 5., 6. un 7. augustā. Tad atkal sausums.

Barga, nemiliga, neauglīga vasara, ko tur vairāk lai saka? Tā nu ir iznācis, ka mūsu dārziņš nekādu prieku rudenī nesola.

Kāda tad varētu būt ziema? — Bet mēs esam mācīti un mācījuši tālāk par acumirkli nedomāt. Nedomā, ka mēs tūdaļ jau būtu kļuvuši „viendienas mušmas", tad mēs, ne mazāk jūsmojam par kuplajiem kiršu ziediem, par zemeņu kuplum

ĢENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. HO 3-5861
118 DANFORTH AVE.

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel RE 8-7798, Montreal, P. Q.
5210 VICTORIA AVE. APT 16

I. Andrejsons, C.L.U.
41 Muircrest Drive,
DON MILLS, ONT. - HI 7-4323.
Auto, uguns, garantiju, publiskās atbildības, dzīvības u. c. veida apdrošināšana.

BEZMAKSAS POLIO POTES PIEAUGUŠAJIEM TORONTO

Toronto veselības daļas prks. Ald. Menzis paziņojis, ka tuvāko triju nedēļu laikā pilsētā atvērs 5 klīnikas, kurās pieaugušie varēs par brīvu saņemt Salka pretpolio potes.

Pirmo klīniku, resp. potēšanas vietu atvērs 14. septembrī Riverdale Collegiate telpās, bet pārējās 4 — 21. septembrī: Old Orchard, Perth Ave. un Jesse Kitchum pamatskolās un pilsētas valdes namā.

Klinikās darbosies Veselības departamenta ārsti un policija uzturēs kārtību, lai novērstu drūzmēšanos.

Visas piecas klinikas darbosies darbdienās vakaros, bet iespējams, ka potēšanas vieta pilsētas valdes mājā būs pieejama arī dienā.

Otrs potējums paredzēts oktobrī un trešais — aprīlī.

LASĪTĀJU ATBALSTS

LAIPNS LŪGUMS KAPSĒTAS APMEKLĒTĀJIEM

Latvijas Amerikā redakcijai:

Daudzu to latviešu vārdā, kam piederīgie apglabāti Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā, lūdzam nekāpt uz apglabāto kapu vietām. Latvijas kapsētās mēs to nemēdzam darīt, kāpēc gan to aizmirst šeit?

Kapu vietas barbūt šeit reizēm grūtāk sazīmējamas, bet tiek staigāts arī pāri tiem apglabātiem, kur noteikti kapu vietas redzamas un atzīmētas. Sirsnīgs lūgums vecākus to aizrādīt bērniem.

Tāpat novērots, ka dažreiz nolliktie ziedi vai puķu trauki pārskatoties vai citu iemeslu dēļ tiek pārkārtoti vai pievākti.

Būtu ļoti skaisti, ja, tuvojoties kapu svētkiem, latvieši spētu vēl izjust patiesu cieņu pret aizgājušo pēdējām atdusas vietām.

L. P.

RADIES „KOSMOSA KARALIS", KAS IZSNIEDZ PASES CEĻOJUMIEM UZ PLANETĀM

Latvijas Amerikā red.:

Cikāgietis Džims Mangans pieprasījis Apvienotām Nācijām, lai viņu uzņem tanis par pilntiesīgu biedru. Tai pašā laikā viņš pieteica savu kandidatūru Drošības padomei. Sešdesmitdivgadīgais reklāmu firmas vadītājs nerīkojas kā privāta persona, bet kā „suverēna kosmosa pārstāvis".

Jau 1949. gadā viņš kā tāds reģistrējās Cikāgas tiesā. Šo formālitāšu nokārtošana prasīja tikai dažus dolarus, toties teorētiskie disputi radīja pamatīgas galvas sāpes. Džims Mangans aizstāv uzskatu, ka AN pasaules telpu nedrīkst dalīt, jo tā taču galu galā pieder vienīgi viņam vienam. Un tā viņš sevi pasludināja par kosmosa karali.

Džims nenodarbojas ar tādiem „niekiem" kā Sputniku un citu raķešu izšaušanu. Viņš izdod pases ceļošanai uz planētām. Protams, pirmais pilsonis ir viņš pats. Nu viņš ved krietnu papīra karu, ar to izzobodams arī AN, „Kosmosa karalis" mitinās uz zemes, balstoties uz eksteritoriālām tiesībām, prasot sev un savas karalistes pavalstniekiem kosmisko imunitāti.

Reiz „karali" aizturēja policists par sarkano uguni pārbraukšanu. Kad viņš parādīja „kosmosa karaļa" pasi un sāka skaidrot par kosmosa diplomāta neaizskaramību, policists viņu uzskatīja par nerru vai sapukušu, un atlaida. „Karalis" cer, ka AN drīz vien viņu atzīs par pilntiesīgu locekli.

S.

Ziesības manuskriptus saīsināt.
Skriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs
nota pastmarka.
Vai iniciāļiem paraksttajos rakstos izteiktās
st redakcijas viedoklim.

Kristaps Grāmatnieks

TIKŠANĀS AR ĢENERĀLGUBRNĀTORU KURLOVU RĪGĀ

NO ATMIŅU KRĀJUMA DZINTARA KRASTĀ

XII

Es jutu, ka Kurlova kabinetā pēkšņi iegrūst griesti, un zeltītie ģipša rotājumi smagi dārdēdami nobirst uz melnā rakstāmgalda starp mani un kādu ūsainu vīru. Jā, cauri putekļu mākonim es redzu vēl to pašu seju. Tā smaida, un manī urbjas divas ogļu melnas acis, kā sniega vīram. Tad es redzu atkal visu skaidri, un, aukstiem sviedriem pārplūdis, cieši turos pie sava ādas sēdekļa, kas vairs nešūpojas un stingri stāv uz gludā parketa. Neredzamais ūsnaudzējs manu kaklu atbrīvojis, un es varu atkal parunāt.

„Bet vērtspapīri un dokumenti, 80.000 cara rubļu! Vai arī tos vācieši būtu pie jums sūtījuši līdz ar mani?" es iesaucos.

„He, kas vācietiem kādas okupētas zemes dokumenti," Kurlovs iesmējās, „un par tiem 80.000 rubļiem, kas arī būtu palikuši vāciešiem, ja jūs nebūtu tos iznesis, cars viņiem pēc kara nedotu ne zolotņika zelta."

„Tādā gadījumā, jūsu gaišība, es būtu jūsu piedāvājumu pieņēmis, lai nokļūtu atpakaļ drošībā," es auksti atbildēju.

„Tev jau kaut kas šeit bija jāpaveic, vācieši maizi par velti nevienam nedos!" Kurlovs pēkšņi mani uzrunāja ar — tu, tad iejautājās: „Vai zini, kā mēs ar šādiem cilvēkiem rīkojamies?"

„Zinu, jūsu gaišība, tāpat kā vācieši . . ."

„Nu un?" Kurlovs pētīja mani.

„Tad jūsu gaišība būtu pielaidusi lielu kļūdu . . ."

„Ģenerālgubernātors Kurlovs nekad nekļūdās," Kurlovs likās bija nomierinājies.

„Tad atļaujiet man atgriezties manā darba vietā, jūsu gaišība," es teicu.

„To jūs varētu darīt," Kurlovs mierīgi atbildēja, „es pārsteidzīgus lēmumus nekad nepieņemu. Bet es nevēlos kļūdīties, palaižot jūs šeit brīvībā," viņš pēkšņi ieminējās un turpināja: „Es jums samaksāšu dzelzceļa biļeti uz Sibiriju, brauciet turp!"

„Vai tas nozīmētu, ka es tomēr tiktu turēts aizdomās?" jautāju.

„Es šo jautājumu nevēlos izšķirt. Jūs varēsit braukt uz Sibiriju kā pilnīgi brīvs cilvēks. Tur jūs sagaidīs laba dzīve. Sibirijā stikti klājas tikai nozieedzniekiem," Kurlovs viegli iesmējās.

„Bet mani gaida darbs šepat Rīgā, mūsu firmā, jūsu gaišība".

„Es redzu, jūs neesit samulsināms," Kurlovs vairāk to teica sev, nekā man. „Žēl, ka jūs tik viegli izputināt savas karjēras iespējas un pats savu nākotni," viņš pacēla savas melnās acis. Varbūt šinī brīdī Kurlovs tiešām ticēja saviem vārdiem. „Labi, strādājiet Rīgā, mūsu policija galu galā ir rediģa visur. Es nedomāju, ka viņai vajadzēs ar jums nodarboties," Kurlovs sniedza savu miksto roku par zīmi, ka vizīte beigusies. „Tagad ejiet un par mūsu sarunu nedomājiet."

„Pateicos, jūsu gaišība, ļoti pateicos!" es atbildēju un gāju . . .

Es biju pamodies kā no sapņa. Kāds murgs mani visu laiku bija turējis savā varā un tinis apkārt savus staipekļus. Kāds no tiem bija izaudzis cauri manai sirdij, tā sita strauji un sataukta. Manas smadzenes valdīja satrakotus domu zirgus. Tie karpījās un raustījās katrs uz savu pusi. Pāri šo zirgu galvām pacēlās kāda tukla ūsaina seja, kurā mainījās laipns smaids ar dusmu ēnām.

Kāds domu zirgs pēkšņi bija aizauļojis atpakaļ uz Kurzemi. Tur — gar Liepājas pludmali — klīda kāds cilvēks ar pieīādētu ieroci kabatā, pašu vajadzībām, kā to nupat bija teicis ģenerālgubernātors Kurlovs, kuŗa sejā bija atkal atplaiksnījis smaids. Es biju redzējis daudz laipnu seju, daudz smaidīgu cilvēku. Kurlova smaids spēja ievainot un satraukt. Šis satraukums vēl turēja mani savā varā un atrāsija visdažādākos domu tēlus. Mana roka nekustīgi gulēja uz auksta metalla spala svārku kabatā un acis urbās pretimnācējos, pelēki uniformētos cilvēkos ar ādas jostām ap vidu un smailiem durkļiem pie sāniem. Es kabatā glabāju paslēptu nāvi, kas ik brīdi varēja glābt mana paša dzīvību, ja kāds to apdraudētu. Izvēle bija manā pusē! Man bija viltoti dokumenti un žūksnjem viltotas vācu papīra naudas. Man bija dots sevišķs uzdevums, kādu nemēdz dot pat augstiem frontes virsniekiem, un ģenrālgubernātora Kurlova lielais avanss — visu mūžu bezrūpīga dzīve pēc kara, ja vien pratīšu un spēšu to sev saglabāt.

Un es tomēr biju paspējis pateikt Kurlovam — nē! Sapnis bija galā, un es apņēmos par to vairs nedomāt. Satrakotie domu zirgi bija norāvušies no savām saitēm un aizaulojuši uz citām pusēm. Tos vairs nevaldīja Kurlova tuklās rokas, kas varbūt tagad mierīgi cilāja aprakstītas papīra lapas, kuŗas tam pienesa un aiznesa spožs virsnieks kapteiņa pakāpē . . . Es mierīgi sēdēju uz parka krāsotā sola, kura atzveltni kāds reklāmas uzraksts aicināja pirkt un smēķēt tikai Luricha papirosus. Pie manām kājām bija salasījies bars pelēko Rīgas zvirbuļu, kas visu dienu čiepstēja parka kupļajos kokos un nospurdza lejā, ja kāds zem tiem apsēdās. Es sagrābstiju kabatā dažas maizes druskas un pasviedu uz grantētā kājceliņa. Zvirbuļi kaudamies tās steidzīgi uzlasīja. Cik labi, ka nebiju pieņēmis Kurlova piedāvājumu! Es sajutu sevī lielu mieru, un miers bija vis. apkārt. Zvirbuļi uzspurdza atpakaļ kokos. Virs tiem pletās zila vasaras debess. Kaut kur bija karš un mira cilvēki. Viņi šāva aiz bailēm un milēja caru. Es varēju mīlēt caru, parkā sēdot. Bija taču gluži vienalga, kā caru mīl. Daudzi karsti milēja caru, ērtos kabinetos sēdot un sūtot nāvē citus. Man vēl bija atļauts mīlēt caru, zvirbuļus pabaŗojot. Es piecēlos un gāju.

Pie kioska par vienu kapeiku nopirku latviešu avīzi, kas arī pati saucās par „kapeikas avīzi, „Antona Benjamiņa dibinātās „Jaunākās Ziņas", kas prata noturēties pie visām varām Latvijā un bija tik populāras, ka pat Kārlis Ulmanis baidījās tās slēgt savas varas laikā. Tikai boļševiki vienā rāvienā tās pārveidoja par „Padomju Latviju", daudzus redakcijas darbiniekus, ar Vili Lāci priekšgalā, izmantojot savas Latvijas leļļu valdības sastādīšanai. Avīze visai Benjamiņu dzimtai spēja nodrošināt ērtu dzīvi, un Benjamiņš visu laiku spēja milēt savu tēviju tikpat karsti kā es šinī brīdī caru. Avīzi man pasniedza kalsnas sievietes rokas. Vaļas brīžos tās varbūt kaut kur Pārdaugavā kopa lieso ģimenes dārziņu, bet visu pārējo laiku lasīja avīzes izdevējam kapeikas. Tām es pievienoju arī savu kapeiku.

Atplētis trūcīgā rokas salikumā iespiesto lapu, es ierauzdziju arī gaŗu aprakstu par manu izbēgšanu no vācu okupētās Liepājas. Cik vien lieli virsraksti burti toreiz bija sameklējami Benjamiņa spiestuvē, tādi bija likti raksta galvā. Sensācijas garā rakstu bija sniedzis reportieris Jānis Eduards Taure, kas vēlākos gados kļuva Liepājas dienas laikraksta „Kurzemes Vārds" galvenais ziņotājs un viscaklākais laikraksta līdz. strādnieks, ar kuŗu man ilgus gadus iznāca sadarboties, līdz 1944. gada rudenī aizbraucām uz Vāciju.

Rīgas Centrālviesnīcā, kur kādu laiku biju apmeties, mani pie pusdienu galda uzmeklēja Eduards Taure, lai sniegtu savam laikrakstam jaunu aprakstu par maniem bēgļa piedzīvojumiem. Tā kādu laiku biju pārvērsts par „dienas varoni". Taurem bija pilna kabata zīmuļu galu, kuŗus viņš ķēra vienu pēc otra un uz šaurām bloknota lapām atzīmēja visu, ko teicu. Kad otrā dienā rakstu lasiju avīzē, tanī bija arī daudz lietu, ko pat sapņi nebūtu uzdrošinājies piedzīvot. Cilvēki lasija un noticēja.

Latviešu avižniecībai drīz sākās arī citi pienākumi. Rīgā veidojās latviešu strēlnieku bataljoni. Laikraksts kļuva par mudinātāju, aicinātāju, saucēju, kā tas vienmēr bijis līdzīgos gadījumos.

Krievu stāvoklis frontē strauji pasliktinājās. Cariskās Krievijas lielās armijas bija atspiestas tālu atpakaļ pašā Krievijas territorijā. Vācieši maršēja uz Ventspili un Saulieni; bija apdraudēta arī Jelgava. 1915. gada rudenī jau varēja gaidīt vāciešu iesoļošanu Rīgā . . . Tiem tad preti stājās latviešu strēlnieki, kas gandrīz vieni paši uz saviem pleciem iznesa visas Rīgas frontes smagumu.

Jāmeklē jauni ceļi latviskās pašizjūtas izkopšanai jaunatnē

Eiropas Latviešu jaunatnes apvienības jaunā vadītāja stāsta par saviem nodomiem.

ELJA's 6. kongress apvienības vadību uzticējis Zviedrijas latvietei kimijas studentei Vilmai Tenesei, kas — jautāta par nodomiem nākamajā ELJA's darbības gadā — mūsu līdzstrādniekam pastāstīja:

„Ir jāmēģina uzmudināt mūsu apvienības biedrus būt aktivākiem un organizēt darbību, kas neaprobežotos tikai ar kongresu gaidīšanu. Te ir arī jāgriežas pie mūsu bērnu un jaunāko vecākiem, jo patvēruma zemēs augošiem bērniem, gluži dabiski, nebūs īsti latviskas pašizjūtas, ja to neveidos jau ģimenē un visiem līdzekļiem neatbalstīs jauniešu ierosmi un darbību. Tas pats sakāms par latviešu valodas neklātienes kursiem, ko izveidojusi šā jautājuma nozare pie ELJA's Imanta Baloža centienu rezultātā. Sava darbības gada laikā man ir vēlēšanās apciemot visas tās vietas, kur vien ir lielāks ELJA's biedru skaits, lai ar viņiem personīgi iepazītos. Man šķiet, tas daudz dos apvienības turpmākai darbībai.

Līdzekļu sagādes jautājumā jāmeklē jauni ceļi, jo līdzšinējā gaidīšana tikai uz pabalstiem — nav pareiza, pat kaitīga. Mēģināsim organizēt loteriju vai kaut ko tamlīdzīgu. Tādā veidā jaunatnes lietai piesaistīsies visi mūsu emigrācijas locekļi, zināsim arī — cik viņiem rūp latviešu jaunatnes paturēšana latviešu tautā. Nākamā kongresa rīkošana ir liela problēma, bet es domāju, ka līdzšinējo dažu dienu vietā jauniešiem būtu jādod iespēja pabūt kopā vismaz nedēļu, lai viņi tiešām sajustu sevi par vienu saimi.

Kas attiecas uz mūsu saskarsmi ar citiem, īpaši citām tautām, tad mums ir nepieciešams tikt vaļā no zināmas pašapmierinātības, kuŗā draudam iesīgt. Atceros, ka viens no maniem priekšgājējiem — apvienības priekšsēdis J. Kadelis — runādams par šo jautājumu, reiz teica: „Vai mēs nesākam snaust pirms saulrieta? Bet mums ir daudz iespēju neļaut pasaulei sevi aizmirst — mūs nekur nedzen pa durvīm laukā, ir vienīgi vajadzība pašiem uzdrošinātīties ieiet!"

Mēs arī, kā pret svešiniekiem, tā iekšējā sadzīvē nedrīkstam aizmirst Etlingenas deklarācijas pamatdomu, mums vienmēr jāpatur prātā un skaļi jāsaka tās pirmie panti: „Mēs esam par neatkarīgu un demokratisku Latvijas republiku. Atjaunotā Latvijas valstī varai jāpieder Latvijas tautai!"

Vilma Tenese kā maza meitene ieradās Zviedrijā 1944. gadā, kur jau pāris gadus vēlāk kā aktīva demonstrante prasījusi, lai internētos latviešus neizdod ienaidniekam. Vēlāk, pabeigusi vidējo izglītību, bijusi aktīva sporta nodarbībās, korī, sabiedriskajā dzīvē, studē kodolķīmiju un strādā par skolotāju zviedru skolā. Viņa ir arī YMCA's nacionālā sekretāre — sakarniece starp latviešu un zviedru YMCA's vienībām.

— gns —

AICINĀJUMS latviešu gleznotājiem un daiļamatniekiem

Dziesmu svētku laikā 1960. g. Indiānāpolē svētku rīcības komiteja paredzējusi rīkot gleznu un daiļamatniecības izstādes, kuŗas atklās nedēļu pirms Dziesmu svētkiem. Izstādes telpām izvēlēts John Heron mākslas mūzejs, kas ar savām telpām un tur rīkotām izstādēm plaši pazistams. Gleznu un daiļamatniecības izstādēm katrai paredzētas savas telpas. Par iekārtotājiem aicinās mākslinieki kus.

Ikviens ieinteresēts profesionāls latviešu gleznotājs un daiļamatnieks, kas dzīvo ASV vai Kanadā, lūgts pieteikt savu piedalīšanos izstādē izstādes vadītājam Viktoram Ziedonim, 218 S. Gladstone Ave., Indianapolis, Ind., ne vēlāk kā līdz šī gada 1. oktobrim.

Daiļamatniecības izstādi kārtos Latviešu daiļamatnieku savienība ASV un to vadīs daiļamatnieku vecākais Osvalds Grīns, Box 49, Westfield, Indiana.

Transports un transporta izdevumi uz Indianapoli jākārto mākslinieki em un daiļamatniekiem pašiem.

Indiānāpoles novada dziesmu svētku 1960. g. rīcības komiteja.

ERHARDA SAIMNIECISKAIS BRĪNUMS

KOPŠ 2. PASAULES KARA UZCELTS 4.723.000 DZĪVOKĻU

Šai pavasarī Allenbachas institūts, kuŗa darbības paņēmiem ir visai līdzīgi šeit pazistamajām Gallupa aptaujām, izdarīja attiecīgu aptauju Rietumvācijā, noskaidrojot, vai vācieši ir apmierināti ar līdzšinējo saimniecisko stāvokli, pie kam konstatēts, ka 61% iztaujāto devuši pozitīvu atbildi.

Vēl pirms diviem gadiem līdzīga aptauja deva tikai 48% apmierināto.

Vācu strādnieka dzīves standarts ir trešais labākais pasaulē. Tikai Amerikas Sav. Valstīs un Šveicē strādnieks dzīvo labāk, bet Zviedrijas strādnieka standarts pielīdzināms R-Vācijas standartam. R-Vācijas strādnieka caurmēra ienākumi kopš 1949. g. pieauguši par 90%. Arī starplaikā iestājusies neliela dārdzība maz reducējusi strādnieku ienākumus. Citiem vārdiem: 1949. g. strādnieks vidēji izpelnīja 2912 markas, bet šodien viņa izpeļņa ir jau 5564 markas.

Un šī labklājība sasniegta pēc divi zaudētiem kariem un vēl totālas rūpniecības iznīcināšanas!

Ludvigs Erhards, tagadējais R-Vācijas saimniecības ministrs, ir virs, kuŗam galvenokārt piedēvē šo valsts saimniecisko brīnumu.

Ko tad Erhards ir darījis šī brīnuma panākšanai?

Pirmais Erharda brīnumtriks bija naudas reforma, kas R-Vācijai deva stabilu valūtu. Tas notika 1948. g. Kā šīs reformas saimnieciskais padomnieks, viņš to jo karsti atbalstīja un ar lielu neatladību un aukstasinību īstenoja sabiedroto Militārās pārvaldes apstiprinātos noteikumus. Īsi pēc to izdošanas, kādā svētdienā, kad viņa vācu kollēgas un sabiedroto militārās pārvaldes darbinieki vēl kavējās birojos, viņš pa radio izziņoja pilnīgu un tūlītēju kartīšu — racionēšanas sistēmas un cenu kontroles atcelšanu.

Lietpratēji Erhardu noturēja par prātā jukušu. Viņi apgalvoja, ka esošie krājumi ir tādi, ka katrs R-Vācijas pilsonis tikai 29 gados varēs nopirkt vienu pāri zeķu un 98 gadu laikā — uzvalku.

„Vienīgais racionēšanas kupons ir D-marka," šiem lietpratējiem atbildēja Erhards.

Lieta arī tikko nebeidzās greizi: D-markai draudēja aizskalošana jaunā inflācijas vilnī, kas katras izredzes uz saimniecisku izveseļošanos padarītu illuzoras uz gadu desmitiem. Nedaudzās dienās internacionālajā naudas tirgū D-markas vērtība kritās — to kotēja ar 18 Sveices frankiem (ap 18 feniņu). Ļaudis metās uz brīvā tirgū laistajām precēm, kuŗu rezerves jau tā nebija lielas. Draudēja pilnīga to izpirkšana. Cenas cēlās nedzirdēti ātri. Ielās uztrauktie demonstranti nesāja plakātus ar uzrakstiem: „Erhardu pie karatavām!"

Erharda pamatidejas pareizgums viņam palīdzēja arī toreiz pārkļūt draudošajai klintij. Viņš tikpat nesatricināmi ticēja brīvās samniecības spēkam un vērtībai, kā kopš 1933. gada Hitlera katastrofai un beigām.

Kopš Hitlera saimniecības brīnumdaŗa Šachta totālās autarchijas piespiedu priekšrakstiem saimniecībā, Vācijā bija aizmirsts brīvās privātsaimniecības spēks. Bet Erhards tam ticēja, un viņam bija diezgan drosmes Anglijas strādnieku partijas valdības, kas toreiz tik ļoti ilgojās pēc regulētas plānsaimniecības un Trūmena administrācijas diriģētās saimniecības acu priekšā — dot R-Vācijai jaunu saimniecisku virzienu, kas galvenokārt balstījās uz brīvu privātsaimniecību un tās spēku.

Notikumu norisē Erharda iecere pilnām attaisnojās. Lēnām tirgū parādījās jaunražotās preces. Labvēligas nodokļu politikas ietekmēta, jaunā rūpniecība strādāja drudžaini. Cenas kritās, D-markas kurss gāja augšup. Saimnieciskais brīnums atraisīja sev ceļu.

Bet Erhardam netrūka arī laimes, Pirmkārt ASV Maršala plāna ietvaros sniegtā palīdzība bija pirmais atbalsts. Sekojošais Korejas karš īstā brīdī dēva atraisītajām iespējām plaši financiāli profitēt un augt. Pie visa tā Erharda saimniecības politikas attīstību balstīja jo stabils R-Vācijas iekšpolitikas aizsegs. Laikā, kad ar Vāciju konkurējošās zemēs, kā Francijā, Itālijā un Anglijā pa laikam uzliesmoja ilgstoši streiki, R-Vācijas jaunradītā saimnieciba strādāja netraucēti.

Šodien vācieši zilē, kas ir Vācijas diženākais un populārākais virs: Bismarks, Ādenauers vai Erhards? Ja arī nav tiešas atbildes uz šo jautājumu, tad viena lieta šķiet skaidra — Erharda vārds vācu tautas apziņā izraisījis dziļu pateicību.

Punktuālā vācu statistika R-Vācijas rūpniecības un saimniecības panākumus ietver sekojošos skaitļos:

1. 1958. gadā saražots 1.420.000 ledusskapju.

2. Neviena zemē Eiropā, izņemot Angliju, procentuāli nav tik daudz televizijas aparātu kā R-Vācijā. To skaits šai zemē sasniedzis 2,5 miljona.

3. Kopš 2. pasaules kara beigām līdz 1959. g. 1. janvārim uzcelts 4.723.000 dzīvokļu.

Uz šiem skaitļiem ar lepnumu var atskatīties Ludvigs Erhards, R-Vācijas saimniecības brīnumdaris, kuŗa vecīevs vēl bija trūcīgs mazzemnieks un tēvs — maza manufaktūras veikala īpašnieks Vidusvācijā. Ludvigs, kā ģimenes piektais bērns, agri stājies tēvam palīgā veikala darbā.

Fas.

VALTERA KOPPEĻA MĀKSLAS AMATNIECĪBAS STENDS KANADAS NACIONĀLAJĀ IZSTĀDĒ

Arī šogad Kanadas nacionālajā izstādē latviešu sabiedrībā labi pazīstamais Toronto mākslas un amatniecības nams Valters Koppels, 609 Yonge St., ierīkojis savu stendu. Šogad Valtera Koppela izstādītie eksponāti atrodas: Grandstand, Music Building, East Entrance. Viņa gaumīgi mākslas amatniecības darbi iekārtotajā dubultstendā izrinājumi dāvanām, dažādi rotājumi darināti greznuma priekšmeti, pa daļai pagatavoti Kanadā, bet lielāko tiesu importēti no aizjūru zemēm. Apmeklētāju īpaši apbrīnoti un augsti vērtēti ir dzintara darinājumi. Šie dzintari nākuši no mūsu Baltijas jūras. Tāpat apmeklētāju lielu interesi izraisījuši priekšmeti dāvināšanai līgavām — saderināšanās un kāzu gadījumiem. Stendā ir ļoti plaša Rozentāla porcelāna kollekcija, WMF metallpreces, kristalla un dekorātīvi priekšmeti, lelles un citi plaši pazīstami mākslas un rūpniecības ražojumi. Valtera Koppela firma Kanadā darbojas jau 10 gadu. Kā izstādē, tā arī savā veikalā īpašnieks cenšas ieturēt patikamu eiropiešu gaisotni, kas arī īstenojas.

PUGVOŠAS KONFERENCES MALDI

CIRUS ĪTONS GATAVOJAS 4. KONFERENCEI

C. S.) — Viens no pasaules bagātākajiem viriem, Klīvlendas Cirus Ītons, kas ir dzelzceļu prezidents, bankieris, lielu tērauda un gumijas rūpniecības akciju īpašnieks, kā arī dzelzs un oglu raktuvju akcionārs, laikam, šodien ir visietekmīgākais demokratisko Rietumu un komūnistisko Austrumu „draudzības" aizstāvis. Viņš savas idejas iedzīvina arī praksē, atbalstīdams zinātnisku un kultūrālu apmaiņu, un, galvenokārt organizēdams gadskārtējās intelektuāļu līderu konferences, kuŗas pazistamas kā „Pugvošas konferences". Vārds cēlies no Ītona dzimtās vietas vārda Jaunskotijā, kur viņš visas pasaules domātāju ticībā nodevis tūristu mītni, un kur viņš savu pirmo konferenci noturēja 1957. gadā, un tagad, šī gada augusta beigās, — noturēs 4. konferenci.

Ītons, Aemikas pavalstnieks, pats par sevi saka, ka neviens visā pasaulē „neatradīs vīru, kas būtu vairāk nodevies kapitālismam un demokratijai nekā viņš." „Es domāju, ka labākais ceļš, kā šos iestādījumus iznīcināt, ir uzsākt karu pret Krieviju," — ir Ītona pārliecība.

Savu metodi, kā izvairīties no visu iznīcinošā kara, viņš definē šādi: „Esmu pārliecināts, ka, jo vairāk mums būs kontaktu starp abu bloku pilsoņiem, jo labāk mēs sapratīsim, ka mēs esam cilvēcīgas būtes ar savām vājībām un aprobežotību, un ka ir labāk uz labu vai launu sazvā starpā vienoties, ja negribam viens otru iznīcināt."

Pugvošas konferences ir iededzinājušas daudzu apdomīgu šī kontinenta cilvēku fantaziju, un tie patiesi ir pārliecināti, ka, ja Austrumu un Rietumu zinātnieki var mierīgi sēdēt kopā pie konferences galda un izmainīt domas pilnīgā savstarpīgā uzticībā, to pašu varētu sasniegt arī politiskā laukā. Liekas, ka šādi laudis ir vairākumā Atlantijas okeana šinī pusē. Kamēr tie taustās pēc kādiem norādījumiem, ka „miermīlīgā koeksistence" nav tikai Padomju propagandas sauklis, bet reāls, iedarbīgs izkārtojums, viņus uzmundrina Pugvošas konferences šķietamie ārējie panākumi. Pēdējā ir it kā enkurs, pie kuŗa tie turas.

(Nobeigums 8. lpp.)

CEĻA VĀRDI

Darbs nes mieru.

★

Tūkstoš draugu — maz, viens ienaidnieks — daudz.

★

Sava kukuruzas maize labāka par sveša gaļu un rīsiem.

★

Vilks aprij to aitu, kas noklīst no ganāmpulka.

★

Ēzelis no sitieniem nekļūs zirgs.

★

Ja visa pasaule piederēs vienam, arī tad viņš nebūs apmierināts.

Afrikāņu sakāmvārdi

Jānis Ciruļis

UZ GETINGENU PĒC GAISMAS

NO ATMIŅU KRĀJUMA „MŪZIKANTA PIEZĪMES"

VII

„Vai jums būs pacietība nogulēt uz muguras divdesmit vienu dienu mierīgi, kā zārkā? Zinu, ka tas nav viegli, bet tas ir ļoti, ļoti svarīgi!"

Zārkā gulējis vēl nebiju, bet varēju iedomāties, ka gluži pa tiem pašiem gan tas nav, tomēr teicu, ka pacietības man pietiks.

„Bet tas, mīļais kungs, vēl nav viss" — turpināja profesors — „Operēt jūs tūliņ nevaram, un jums būs jāpagul tikpat mierīgi vismaz dienas septiņas, lai brūnais piliens atkāptos no acs perifērijas. Operācija ir, stipri nokavēta, tāpēc par labu iznākumu negalvoju, bet darīsim, ko varēsim."

Par visu dzirdēto nebija iemesla priecāties, bet pārlieku arī nezūdījos. Sliktākā gadījumā viena acs tomēr palika manā ricībā, un paļāvos, ka ar to manam mūžam pietiks. Nebūšu jau pasaulē vienīgais vienacis.

Apjautājies vai maksājumus par slimnīcu kārtošu pats vai kāda slimo kase, prof. Ergelets atsauca māsu un novēlēja mani viņas gādībai. Vēl bija jāaiziet uz kantori nokārtot iestāšanās formalitātes slimnīcā un jāsamaksā divi nedēļas uz priekšu, tad devāmies uz manu turpmāko dzīves vietu.

Tā bija atsevišķa istaba lieliem, gaišiem logiem ar skatu uz slimnīcas parku. Bija jāiet cauri lielākai telpai ar vairākām gultām, no kurām manī noraudzījās vairākas ziņkārīgas acis. Visiem uz kreisās vai labās bija pa ielāpam un katram sava nelaime.

Mani nodeva atkal citas māsas rokās. Viņa jau no virsārsta bija saņēmusi visus rīkojumus un zināja, ko ar mani darīt. Teicās esot māsa Hortenze un pēc ilgākas atkārtošanas iemācījās pareizi izrunāt arī manu uzvārdu. Gulta jau bija uzklāta. Uz tās nolikts slimnīcas mundieris, kuru man tūliņ vajadzēja uzvilkt un dotie viņai līdz uz vannas istabu. Salaidusi vannā ūdeni, Hortenze pasniedza man dvieli, ziepes un vēl kādu paprāvu drēbes gabalu ar saspraužamo adatu un aizsedama teica, lai apsienoties. Netiku īsti skaidrībā, ko ar to iesākt, tāpēc kāpu vien vannā un sāku plunčināties. Nebiju vēl kārtīgi noziepējies, kad ienāca māsa un, protams, iekliedzās. Atkāpdamās aiz durvīm, sāka mani nikni bārt, kāpēc neesot izpildījis viņas rīkojumu apsieties. Viņai esot pavēlēts mani nomazgāt. Nu sapratu, ka tā drāniņa bija domāta, tā sakot, vīģes lapai.

Viņu mierinādams, teicu, ka neesmu paradis iet somu pirtī, kur dāmas mazgā kungiem muguras un ka itin labi tiksu ar sevi galā bez viņas palīdzības. „Te nav nekāda pirts, bet slimnīca!" — viņa pikti noteica un palika aiz durvīm mani sagaidīt.

Kad iznācu, skaistā Hortenze joprojām bija uzmetusi lūpu. Atvainojos un teicu, ka tas viss noticis aiz pārpratuma un pastāstīju, ka nesen peldoties Fuldā, man gandrīz līdzīgs nesmukums iznāca ar dorfa birgermeistara meitām. Viņa skaļi iesmējās, un kopš tās reizes kļuvām labi draugi.

Kaut gan bija vēl gaiša diena, man tūliņ vajadzēja likties gultā. Nepieciešamākās lietas ievietoju pa rokai naktsgaldiņā, atstādams ārpusē pīpi, kastīti ar tabaku un sērkociņus, iepriekš apjautādamies, vai smēkēt atļauts. Domājot, ka jā, jo atsevišķā istabā nevienu jau netraucēšot. Tūliņ ar baudu aizsmēķēju cigareti, piedāvādams arī Hortnezei. Jā, viņa smēķēja, bet tikai pēc darba istabā.

„Nu, tagad paraugaities vēl pa logu skaistajā Dieva pasaulē un liecieties guļus. Pēc brīdiņa atkal pienākšu," — pateica māsa un aizgāja.

Nekā daudz tur nebija ko redzēt, izņemot koku lapotnes, kas aizsedza tālāku skatu, tāpēc labāk likos gultā, jo pēc visa piedzīvotā jutos manāmi noguris. Domās pazibēja kāds cits pavasaris, kāda Jāņu nakts, sieva un bērni, Rīga, veco draugu pulks un svešie ceļi, pa kuriem esmu atkūlies līdz gultas vietai kādā svešā pilsētā.

Biju aizsapņojies un laikam arī iekritis miegā, kad ienāca māsa Hortenze un sāka rikoties ar vati, marli un melnu papīru, pagatavodama no visa tā ar graizněm divus pabiezus aplus.

„Un tagad, mans kungs, pieveriet acis, lai varu tās apsegt!" — pavēlēja Hortenze un abas vatētāgs marles pikas rūpīgi uzlipināja uz manām acīm tā, lai es nemanītu ne mazāko gaismas staru. Stingri piekodināja nemeklēt nekādu spraugu un, ja miegā apsēžs nobrūk, tūliņ aicināt viņu.

Tas man bija ļoti nepatīkams pārsteigums, jo biju iedomājies, ka varēšu tās dienas tāpat mierīgi pagulēties un raudzīties griestos ar vaļējām acīm, bet nu mani iedzina galīgā tumsībā. Padevos bez kurnēšanas, jo te jau vairs nekāds kungs par sevi nebiju.

(Turpinājums seko)

LATVIEŠU GRĀMATAS CEĻO PIE TAUTAS

ATKLĀTA LKIA BIBLIOTĒKA VĀCIJĀ

Liela kultūrālā nozīme Vācijas latviešu dzīvē ir nupat 16. augustā Memingenas latviešu nometnē atklātajai Latviešu kara invalīdu apvienības bibliotēkai. Bibliotēka ir visas latviešu trimdas sabiedrības ziedojums saviem invalidiem. LKIA bibliotēku tomēr nodod visu Vācijā dzīvojošo tautiešu lietošanā, jo Vācijā palikušajiem nesalīdzināmi grūtāk nokļūt pie latviskas lasāmvielas. Bez invalidiem Vācijā daudz vecu un nespējīgu ļaužu, kuriem šī kopējā bibliotēka sagādās daudz prieka un dos gara mošumu.

Bibliotēkas ideja radās jau apvienības dibināšanas pirmajās dienās, kad arī ienāca jau pirmie ziedojumi, bet to realizēja tikai šī gada sākumā, pateicoties bibliotēkas pilvarotā J. Dimanta enerģiskajai rīcībai un aicinājumiem tautiešiem. Tā sākās straujais grāmatu birums, jo kopš šī gada sākuma bibliotēkai saziedotas 1073 grāmatas un 375 dolari naudā. Bibliotēka grāmatas izsniedz lasīšanai par brīvu visiem tautiešiem jau kopš š. g. 1. maija. Tā ātrā laikā radās pamats — kodols LKIA bibliotēkai, ko turpmāk pamazām papildinās ar tālākiem tautiešu ziedojumiem, lai izveidotu plašu tautas bibliotēku visu tautiešu vajadzībām Vācijā, jo šeit ir mūsu tautas trūcīgākā daļa trimdā, un lielākā daļa no tiem paši nespēj grāmatas iegādāties. Tāpēc šeit nepieciešams visu kopējs atbalsts, lai sasildītos mūsu trimdas cietēju daļa pie spoža gara ugunskura. Grāmatu izdod daudz, bet invalidi un veci cilvēki nespēj tās iegādāties.

LKIA bibliotēku atklāja LKIA CV priekšsēdis Pauls Začs, uzsverot bibliotēkas nozīmi invalidu gara dzīves stiprināšanai, jo ar to invalidos rodas kopības apziņa, ka pārējā tautas daļa trimdā nav viņus aizmirsusi. Začs īsos vārdos referēja par LKIA darbu, ko četru gadu laikā apvienība veikusi. Tas nav ilgs laiks organizācijas dzīvē, tomēr pamazām LKIA izvēršas par nozīmīgu organizāciju. Arī paši invalidi ieskatījušies savas organizācijas nepiecešamību un saistās kopējā darbā, jo tikai tā var vislabāk atrisināt invalidu problēmas.

LKIA CV kultūras un sporta nozares vadītājs K. Melderis ziņoja par bibliotēkas veidošanos un uzsvēra, ka dzīvē nepietiek ar materiālām vērtībām, ka cilvēkam nepieciešamas arī garīgās vērtības, lai veidotu pilnvērtīgu dzīvi. Šīs invalidu nepieciešamības ir sapratusi mūsu tautiešu lielākā daļa.

Bibliotēkas atklāšanas aktā, kur bija pulcējušies pāri par 100 dalībnieku, LKIA darbu sveica bij. Latvijas ministrs un sūtnis Dr. M. Valters, latviešu katoļu misiju vadītājs dir. R. Mutulis, izdevējs V. Locis u. c. Ar rakstu sveica sūtnis K. Zariņš, DV un YMCA's nodaļas Memingenā, LKIA ASV zemes valde u. c. sabiedriski darbinieki. Atklāšanas aktu ar dziesmām kuplināja soprāne N. Morica, baritons E. Retiģs un Memingenas latviešu koris „Staburags" komponista R. Alunāna vadībā.

Savā uzrunā Dr. M. Valters klausītājus aizveda Latvijas tapšanas posma atmiņās, kad Latvija bija tikai sapnis, bet jau atnesa pirmos kritušos. Lielais valstsvīrs ar asarām acīs pieminēja arī to brīdi, kad Liepājā ienesa kritušu pirmo Latvijas armijas virspavēlnieku pulkv. Kalpaku. Pagaidu valdībai vajadzēja reālizēt mūsu valsts domu, bet grūts bija sākums: nebija armijas spēku, nebija līdzekļu. „Tie bija neaizmirstami laiki" — teica sirmais Latvijas tapšanas cīnītājs un veidotājs. „Tajās dienās dzima Latvija. Tas bija svēts laiks mūsu tautai. Latviešu karavīri toreiz pašaizliedzīgi pierādīja Lāčplēša garu, ko tagad turpina pārstāvēt mūsu bijušie karavīri un jo sevišķi kara invalīdi kā gandrīz piecdesmitgadīgu tradīciju. Lai suminātu mūsu karavīrs šajā lielajā cīņā, jo tā nebeigsies, iekāms Latvija nebūs atkal brīva."

Dir. R. Mutulis savā uzrunā uzsvēra, ka pašreizējā laikā cilvēks nevar iztikt bez gara vērtībām. Grāmata un prese ir kļuvusi par spēcīgu ieroci cilvēka rokās, kas tam dod varu un ciešu. Tāpēc invalidu bibliotēkai būs ļoti svarīga loma Vācijā palikušo tautiešu garīgajā aprūpē.

Redaktors V. Locis nesa sveicienus LKIA bibliotēkai no A. Jūrdža fonda, Latgaļu izdevniecības, laikraksta Latgolas Bolss un žurnāla Dzeive vārdā. Locis arī reizē pieteica, ka ziedo LKIA bibliotēkai no personīgiem, A. Jūrdža fonda un Latgaļu izdevniecības izdevumiem pa 2-3 eks.

Atklāšanas uktam piemērotu runu par tematu „Kultūras celtniecība dzimtenē un trimdā" teica žanis Unāms. Referents uzsvēra, ka šai pirmajai bezmaksas bibliotēkai trimdā būs liela nozīme mūsu nacionālisma saglabāšanā emigrācijā. Tālāk referents atgādināja Draudzīgā aicinājuma lomu Latvijas brīvvalsts laikā un izteica cerību, ka šī Draudzīgā aicinājuma ideja varētu būt kā turpinājums arī jaunajai LKIA bibliotēkai.

LKIA bibliotēka atrodas Memingenā, tā vaditājs ir Harijs Sietnieks, Memmingen / Allgäu, Mitauweg 2-3. Grāmatu ziedojumi sūtāmi uz šo adresi. Grāmatas lasīšanai pieprasāmas caur LKIA nodaļām kollektīvi. Atsevišķi dzīvojošiem jāsedz pašiem pārsūtīšanas izdevumi un grāmatas jāpieprasa tieši bibliotēkas vaditājam.

— gis.

Mūsu laikraksta

Latvijas Amerikā pārstāvis Hamiltonā, JĀNIS GAILĪTIS,

12 GREEN MEADOW RD., Hamilton, Ont., tel. FU 3-7717.

KANADAS ZELTA VANAGI

(C. S.) — Lidotāja leitnanta G. J. Kerra nāve gaisa sadursmē virs Albertas, Kalgarijas Mekkola gaisa ostas, izrāva robu pasaules vispārdrošāko gaisa akrobātu komandas — Karalisko Kanadas gaisa spēku „Zelta vanagu" — rindās. Komandai ir rezerves pilots, kas katru uzdevumu var uzņemties visai īsā laikā, un vēl divi, kas arī var iesaistīties komandā ātrā laikā. Jācer, ka, par spīti sāpīgajam leitnanta Kerra zaudējumam, „Zelta vanagi" paliks kopā un turpinās rādīt Kanadas lidoņu sasniegumus — un, protams, sagādās skatītājiem uztraucošus pārdzīvojumus.

Tāpat kā citām slavenām gaisa akrobātu komandām, Karalisko gaisa spēku „Melniem bruņiniekiem" un ASV gaisa spēku „Zibensputniem", kas visvairāk ir pazīstami, arī „Zelta vanagiem" viņu uzvedumu centrālo vietu ieņem precīzi liela ātruma lidojumi ar četriem lidaparātem ciešās formācijās. Liekas neticami, ka lidmašinas, kas lido līdz 600 jūdžu vai apmēram 1.000 kilometru stundā, spēj turēties tik cieši kopā, ka viņu spārnu gali gandrīz saskaras, izdarot grūtus gaisa akrobatikas manevrus. Faktiski liekas, it kā tie būtu sasieti kopā ar auklām. Redzēt, kā tie paceļas vertikāli augšā, lai izdarītu „lēcienu", apmet kūleni un dārdot nāk lejā, nenovirzoties sāņus pat ne pa pēdai, ir neaizmirstams pārdzīvojums. Tas varbūt labāk nekā viss cits rāda, kādu varu cilvēks ieguvis pār materiju.

Piektais komandas loceklis rāda dažādus individuālās gaisa akrobatikas uzvedumus, ar kuriem aizpilda īsos pārtraukumus, pa kuru laiku lidmašīnu formācijas lielā ātruma un samērā lielo apgrieziena loku dēļ uz kādu laiku pazūd no skatītāju redzes aploka.

„Zelta vanagu" vaditājs ir eskadrona vadonis Vilnefs no Otavas, viens no visvairāk pieredzējušiem akrobatu vaditājiem un apmācītājiem pasaulē, jo „Zelta vanagi" ir jau trešā komanda, ko viņš vada. No pārējiem komandas locekļiem jāmin jaunbransvikiešu Annis un Mekkombs, saskačavanietis Rozdeba, kvebekietis Praiss.

Varētu jautāt: „Kāpēc vajadzīgi gaisa akrobatikas uzvedumi? Kāpēc gaisa spēku lidotājus — un nodokļu maksātāju naudu — izlieto kaut kam līdzīgam cirkus aktam?"

Vispirms, un tas arī ir vissvarīgākais: tieši nodokļu maksātājam ir tiesības redzēt, cik labi ir gaisa spēki, par kuriem izdod viņa naudu. Un „Zelta vanagi" reprezentē labāko, ko sniedz vienmotora kaujas lidmašīnas lidojumi, tāpat kā KKGS transporta lidmašīnu kapteiņi, kuru drošības rekordi var droši mēroties ar jebkuru civilās aviācijas līniju visā pasaulē, reprezentē labāko smago vairākmotoru lidmašīnu vadīšanu. Katru kaujas lidotāju apmāca lidojumiem formācijās, kas dod iespēju attīstīt vislielākās koncentrācijas uguni un dod maksimālo aizsardzību. Viss, ko „Zelta vanagi" dara, ir augstākās mākas parādīšana, un to viņi rāda ne tikai savai militārai priekšniecībai, bet tūkstošiem un tūkstošiem ieinteresētu un sajūsminātu kanadiešu.

NOSLEPKAVOTS EDMONTONAS LATVIETIS

Pirmdienas pēcpusdienā Edmontonas latviešu saimi pārsteidza Radio un TV ziņa, ka atrasts kāds nogalināts vīrietis. Pie nelaika nav atrasti nekādi personības dokumenti, bet RCMP nelaika personību noskaidrījusi pēc rokas pulksteņa, kuŗš atrasts pie nogalinātā. Tā arī noskaidrojās, ka noslepkavotais ir visiem Edmontonas latviešiem labi pazīstamajs 48 gadus vecais Stenlijs Valpēters (Stenleys Valpēteris.

St. Valpēterim ar Megi ģimeni (kas arī ir latvieši) piederēja kafejnīca Ledukas pilsētiņā, apmēram 20 jūdžu no Edmontonas, pie 2. autoceļa. Kafejnīcas līdzīpašnieki iepriekšējā nedēļā izbraukuši atvaļinājumā uz B.C., atstājot uzņēmuma pārzināšanu Valpēterim vienam.

Sestdien, 21. augustā, Valpēteris strādājis pēcpusdienas maiņā un kafejnīcu atstājis plkst. 9.00 vakarā ar dienā ieņemto naudu. Tā kā kafejnīca atvērta 24 stundas, viņš savā vietā atstājis saimnieci un apsolījies atgriezties nākošā dienā plkst. 7.

Kad Valpēteris vēl nebija atgriezies līdz svētdienas vakaram, kafejnīcas darbinieki sazvanījušies ar Edmontonā dzīvojošo St. Valpēteŗa brāli P. Valpēteri. Bet arī tur Stenlijs nav bijis, tāpat pārējie latvieši viņu nebija satikuši.

Tomēr pirmdien neviens vēl nav iedomājies, ka nogalinātais vīrietis varētu būt St. Valpēteris.

St. Valpēteŗa līki atraduši divi zēni, kas izgājuši šaudīt putnus un lasīt ogas pie 16. un 14. autoceļa, pāris jūdžu ārpus pilsētas. Ap nelaika kaklu cieši sažņaugta bijusi josta, bet īstais nāves cēlonis, kā paskaidro policija, vēl nav zināms. Tas, domājams, noskaidrosies pēc līka sekcijas.

Ir tomēr skaidrs, ka St. Valpēteris nonāvēts citur un pēc tam iemests krūmos, jo ap līki nav atrastas nekādas pēdas, kas liecinātu, ka notikusi cīņa.

Pazudusi bija arī nelaika mašīna, bet policija īsā laikā noskaidroja, ka St. Valpēteŗa mašīna pirmdien manīta Edmontonā, un to vadījis Raimonds Herters, mašīnā atradusies arī viņa sieva un 4 bērni. Tajā laikā mašīnai vēl bijis St. Valpēterim izdotais numurs, bet vēlāk policija ziņoja, ka šis numurs apmainīts pret Ontario izdoto numuru, un ka mašīna manīta, dodoties austrumu virzienā, tādēļ Kanadas policija dežurē uz visiem ceļiem.

Starplaikā policija cenšas noskaidrot St. Valpēteŗa pēdējos draugus un vietu, kur viņš uzturējies, tāpat no Albertas pirmdien izsaukts St. Valpēteŗa otrs brālis Jānis Valpēters (brāļi ir nelaika vienīgie tuvinieki, kas arī rūpēsies par nelaika apbedīšanu, kas notiks, tiklīdz policija to atļaus.

Nelaikis Edmontonā latviešu starpā bija ļoti iecienīts, tāpat viņš aktīvi darbojās DV Edmontonas nodaļas valdē, kur ieņēma amatus vairāk kā trīs gadus.

Z. Čaks

Abonentu ievērībai Zviedrijā

Latvijas Amerikā abonēšanas maksu lūdzam kārtot ar DV STOCKHOLMAS NODALU, BOX 220, STOCKHOLM. LA apgāds

Teodors Zeltiņš

DEGUNS

SKATUVES NOVELE

(9. turpinājums)

„Jā, es tiešām to dariju," atzinās Zvaigzne. „Jo cerēju, ka reizē ar jums mūsu studijā ienāks cilvēks ar mugurkaulu. Tam būtu varbūt pa spēkam vest beidzot pie lielākas nopietnības Jēzupu. Bet tagad es redzu, ka reizē ar deguna kaulu jums nožēlojamā kārtā pārveidots arī mugurkauls."

„Tam tā ir diemžēl jābūt. Jo deguns pa laikam ir tikai muguras vizītkarte."

„Cik tas galu galā ir bēdīgi — beidzot pievilties cilvēkā, ko kādreiz jūsmīgajos jaunības gados, esmu dievinājusi."

„Jā, jūs ar veco degunu," un Astrīda pagrieza viņam muguru, pieiedama pie grāmatu plaukta un skatidamās kādā no tur noliktajām ģimetnēm. „Jūs bijāt mans elks. Jūs bijāt mans ideāls un ista aktiera paraugs. Ar sasarkušiem vaigiem es sēdēju gandrīz vai katrā jūsu izrādē. Un skatuves ugunīm nodziestot, es paliku pati pēdējā zālē. Man likās, pār to vēl šalktu jūsu balss un neredzami tālāk dzīvotu visi uz skatuves redzētie tēli. Pēc izrādes es ilgi vēl staigāju pa ielām, līdz atgriezos savā klusajā meitenes istabā, kur blakus pie gultas uz naktsgaldiņa man stāvēja jūsu ģimetne, šī pati, kas tagad ir te. To sveicinādama, es allaž atvadījos no skaisti nodzivotas dienas. Un tās vēl šodien nav spējusi man aizēnot Holivūdas mirdzošā burzma."

„Vai tiešām es jums tā patiku?" Gustavs skatījās aktrises dzeltenajā magurā ar tādu seju it kā viņš ciestu briesmīgas zobu sāpes.

„Jā — toreiz. Un tādēļ man ir tik skumji jūs redzēt pavisam citādu esam. Gandrīz vai neticamas pārvērtības piemeklētu. Jūs esat tāds pats kā visi citi, kas aizgūtnēm skrien pakaļ spilgti krāsainai pāva astei."

Sapņainā runātāja atgriezās, un Gustava sejā momentā nozuda zobārsta mocekļa izteiksme: „Tad esmu darījis pareizi, pavisam pareizi."

Astrīda īgna sacirtās: „Un jūs to vēl nekautrējaties tagad man sacīt?"

Gustava acis spidēt spidēja: „Es daru ar prieku. Jo zinu, ka jūs mani tomēr varēsit saprast. Tādēļ, ka es esmu izšķīries — jūsu dēļ."

Likās, ka jauno aktrisi izbrīnētu atsviestu atpakaļ bumbas sprādziena satricināts vilnis: „To visu jūs darāt — esat darījis — manis dēļ? Deģa kungs, kas tas par neticamu un dīvainu apgalvojumu?"

„Bet būtībā gaužam saprotams. Tāpat kā jūs esat kādreiz dievinājusi mani, ne mazākas sajūsmas pilnām acīm es skatos uz jums. Jūs esat man manas jaunības atgādinājums, manu aizgājušo slavas laiku krāšņā atblāzma. Vai tādēļ lai nebūtu saprotama mana jauneklīgā pieķeršanās jums? Manas dzīves — varbūt pati pēdējā milestība." Un Gustavs ar perfekto milētāja degunu slīdošiem soļiem tuvojās negaidītā pārsteiguma izbrīnētajai aktrisei.

Astrīda ar izstieptām rokām atspiedās viņa krūtīs: „Deģa kungs — jūs — ko jūs tagad runājat?"

Viņš saņēma viņas rokas: „To, kas patiesība, un tādēļ nebūtu slēpjams. Turklāt — jūs mani pati nupat kā iedrošinājāt. Un tādēļ es vaļsirdīgi jums arī atzīšos. Ne naudas, ne visu to krāsaino vizuļu dēļ es esmu pārvērties, atteicies no sava deguna. Bet tādēļ, lai būtu cik iespējams biežāk kopā ar jums. Lai man būtu laime jūs turēt rokās, kaut arī tik studijas spilgto starmešu gaismā, lai man būtu atvēlēta želastība klausīties balsi, kas skan kā debesu mūzika. Tādēļ es esmu ar mieru paciest visu. Visu to apkārtējo nudzekli, kas bezjēdzīgs un bezsaturīgs mūs apņems. Jo es būšu atradis jaunu saturu pats sev savā — milestībā."

Astrīda samulsusi čukstēja: „Jūs tomēr esat — vēl tas pats — tā ir jūsu kādreizējā romantiski jūsmīgā milētāja Beržeraka balss."

„Es zinu, jūs smejaties, jūs vīpsnājat par mani, par vecu nelgu, kas iedomājies, ka reizē ar jaunu seju tam atdoti arī jaunības gadi. Es esmu par tālu jau pagātnē aizgājis, nolikts pie laika izbalinātajām dzīves albuma lapām, lai jums vēl varētu ko nozīmēt. Jums, kas stāvat sava dzīvības rīta mirdzošajā saullēktā."

„Beržeraks . . . vecais Beržeraks . . ."

„Nerunājiet, pataupiet savu izsmieklu pati pie sevis. Man būtu par smagu to dzirdēt. Klusējiet, tad labāk klusējiet." Gustavs atlaida vaļā jaunās aktrises rokas un novērsa sāpus vaigu, kā slēpdams savu izmisumu.

Astrīda samulsusi brīdi viņā skatījās, tad piegājusi noliecās pie ķiršu krāsas somiņas un sameklēja cigareti. Uz vālas atsēdusies, aizdedzināja un sāka runāt ar pakausi pret Gustavu: „Varbūt man to arī vajadzētu darīt — klusēt un ļaut jums mierīgi pārdomāt — visu, ko esat teicis. Bet es esmu pārāk pārsteigta un samulsināta, lai spētu klusēt. It īpaši tādēļ, ka jūs esat ielauzies manā visvājākajā vietā — sirdī, kur vēl kaut kas ir palicis no meitenes sajūsmas par jums. Bet kādēļ? Kādēļ jūs tagad to darāt? Jums pašam jau gadiem ir bijusi sava dzīve, kas visiem mums šķitusi esam laimīga. Vai tagad jūs gribēju pagriezt tai muguru?"

Gustavs, viņu no mugurpuses vērodams, tiksmīgi smaidīja, kā fauns, kam stabuli pūšot, izdevies pielabināt meža laumu: „Tā pati man jau to ir pagriezusi, iztiepdama roku pēc pasaules spožuma. Ar mani nav bijis diezgan, es esmu, mans deguns ir mierīgi upurēts kaut kādu citu vērtību dēļ. Vai es — es pats par tām būtu mazāk vērtīgs? Un tomēr laikam esmu. Jo savai sievai vairs eksistēju tikai kā līdzeklis — kaut kādu par mani augstāk stāvošu mērķu sasniegšanai. Un to nav patīkami apzināties manos gados."

Ar spriegu ziņkāri klausīdamās, Astrīda mēģināja runāt pamācīgi mierīgā balsī: „Cik smagi jūs visu to ņemat, pārāk smagi. Ne viss tas tā ir bijis domāts, kā jūs to gribat saprast."

„Ne katrreiz tās ir prātīgas domas, kas pamatos mūsu gribai. Ja tas tā būtu, tad eņģeļi staigātu pa zemes virsu. Bet daudzām norisēm cilvēku sadzīvē ir dziļākas, ar prātu neizrokamas saknes. Kā tagad tam visam, kas liek man tiekties pēc jums." Un Gusts uz pirkstgaliem ar jautri smaidošām acīm tuvojās vāļai.

„Jūs esat kā neprātīgs, gluži kā neprātīgs."

Viņš tiešām kā apmēram tāds nokrita pēkšņi tai blakus uz vāļas un apkampa saulespuķu krāsas plecus: „Tad tā patiesi ir milestība, par to jums nevajadzētu šaubīties. Jo milestība ir viens no visskaistākajiem neprāta veidiem."

Pirmajā brīdī likās, ka Astrīda mēģinās izrauties no viņa rokām, bet tomēr palika apkampta sēžot: „Man bailes, vai tik jūs gudri nemēģināt izmantot manu vislielāko vājību — vājību pret jums."

„Ir reizes, kad vājības ir mūsu vienīgais spēks. Un viena no tādām vājībām laikam gan būs mums visiem — turēšanās pie dzīves un dzīvības."

Astrīda atlieca galvu, lūkodama atvairīt viņa muti: „Cik jums ir savādas acis, tik tuvu es tās nekad vēl nebiju redzējusi. Kā akas, kur tumšajam ūdenim spīguļo cauri nogremdēts sudrabs."

„Milestība, ikdienas pelēcīgajos ūdeņos dziļumā ieskalota," kaislīgi dvesa Gustavs un apklusināja viņas muti ar savu.

„Tu" un Astrīda pakautrīgi ar pirkstgaliem noglāstīja viņa vaigu. „Tu tomēr nu esi — mani pieveicis. Kaut arī ne sevišķi godīgā vedā. Tu esi izmantojis un iekarojis mani — ar manas pašas jaunības sapņiem."

„Ko tu īsti ar to domā?" Gustavs netiksmē sarauca pieri.

Astrīda atbraucīja viņam no pieres matus: „Ka neticamā kārtā vienā vienīgā mirklī var apvienoties visa pagātne un tagadne. Par nākotni es izvairos domāt. Pret to es jūtos kā noziedzniece. Jo es tak būšu — atņēmusi kādai sievai vīru. Turklāt — man bailes — es laikam būšu pagalam rūdīta noziedzniece, jo man šo nozieguma negribas nožēlot. Tik jauna es esmu. Jo man — es tev to vaļsirdīgi gribētu atzīties — kaut kā joprojām trūka, visu laiku, lai būtu pilnīgi laimīga. Tagad . . ."

„Jā, un tagad?"

„Es esmu tikusi pie savas noziedzīgās laimes."

„Tu atkal domā par Almu," pārmeta Gustavs; saīdzis, bet maigi. „Par viņu mums vairs nav jādomā, jo viņa to pati ir vēlējusies — dzīvi, kur viss tiek mērots citādiem mēriem."

Astrīda uzlika pirkstgalus uz viņa lūpām: „Cik tu esi tomēr cietsirdīgs."

„Kā visa tā dzīve, kas vizuļo kā pāva aste."

„Tad tu jau — arī pret mani — kādreiz . . ."

„Tev pašai to tagad gan vajadzētu zināt." Gustavs ar varu atliec atpakaļ Astrīdas galvu, un pakauša matos tam glāstīdami ieslīdēja baltiun slaidi sievietes pirksti. Tos varēja redzēt arī no virtuves durvīm, pie kuŗām, nupat kā ienācis, pārakmeņojies stāvēja Jēzups Dzirnavs, blakus apjukušajai Deģa kundzei.

Abi mīlnieki kā akli šai brīdī sajuta un pārdzīvoja vienīgi viens otra klātieni, neko vairs citu. Tas piespieda Jēzupu atkal atdzīvotes. „Jūs . . . jūs . . ." viņš gribēja sākt jau trakot un, nopirktās patafona plates pa roku galam aizmetis, piešķrēja vāļai. Tad pēkšņi viņš laikam apķērās, ka tāda paļaušanās savām jūtām īsti nepiederētu vīram ar hercoga Jēkaba melno vēzi uz krūtīm un džēla ar indīgu, greizi saškiebtas mutes ironiju: „Es jūs jau bridināju, es jums jau teicu, ka tam, kas nenotiek skatītāju priekšā, var pieškirt pavisām citādu nozīmi. Tas vairs nav tikai vienkāršs skatuves mēģinājums.

(Turpinājums seko)

Trešdien, 1959. g. 2. septembrī, 70. n-rs.

ZACLBURGAS SVĒTKU

AUSTRAS AUGENBERGAS VĒS

II

DIVAS PILSĒTAS, DIVAS SEJAS

Nevilus gribas salīdzināt Zalcburgas svētku spēles ar Edinburgas festivālu, kuŗa uzticīga apmeklētāja esmu jau 8 gadi.

Kvantitātivā ziņā Edinburgas festivāls ir pāraks, jo sniedz daudz lielāku izrāžu skaitu dienā un līdz ar to arī lielāku izvēli apmeklētājiem — ik dienas 7-8 izrādes (neieskaitot dažādu drāmas ansambļu uzvedumus ārpus oficiālās festivāla programmas, no kuriem daudzi ir tiešām interesanti). Zalcburgā ir tikai 2.5 izrādes dienā.

Galvenais tomēr nav kvantitāte, bet kvalitāte. Kas attiecas uz koncertiem, tad abi festivāli ir līdzvērtīgi: Zalcburgā uzstājās orķestri, kamermūzikas ansambļi un solisti, kas ir vairākkārt dzirdēti Edinburgā, piemēram, Vines filharmoniskais un Parizes radiofona orķestri, Virtuosi di Roma u. c.

Starp solistiem Zalcburgā bija redzams arī itāliešu pianista Karlo Zecchi vārds; viņš ridzinieki pazīstams kā pianists — un kā latviešu mākslinieces Veltas Vaites virs. Vairāk gadu viņš nodarbojās tikai ar orķestra diriģēšanu sakarā ar kādu nelaimes gadījumā cietušo roku, bet tagad atkal ir pievērsies klavierēm.

Bet dažā ziņā Zalcburgas svētku spēles ir pārākas par Edinburgas festivālu, piemēram, operu izrādes. Zalcburgas ricībā vienmēr ir augstvērtīgā Vines mūzikālā „baze" ar Vines nepārspējamo filharmonisko orķestri (kuŗš, manuprāt, ir vislabākais Eiropā), ar Vines operas kori, baletu un pa daļai arī solistiem, pieaicinot vēl klāt „operu zvaigznes" no džādām zemēm. Edinburgas festivālā, diemžēl, ne vienmēr bijuši tiešām pirmklasīgi operu ansambļi — atskaitot Glaindbornas operu, Milānas „La piccola Scala" un dažus laimīgus momentus Hamburgas operas viesizrādēs (piem., Rich. Strausa „Salome" ar lielisko Helgu Pilarčik galvenā lomā).

Pārākas ir arī Zalcburgas operas telpas. Zalcburgas vēl šogad pārbūvētais „Pestspielhaus" ir plašs, ērts, bet zalcburgieši grib to vēl paplašināt, lai raditu „lielāko un labāko svētku spēļu namu pasaulē."

Zalcburga pārspēj Edinburgu arī ar savu „festivāla entuziasmu" un labo gribu. Pilnīgi izslēgtas liekas Zalcburgā katras šaubas par festivāla tālāko eksistenci: tas ir reiz dibināts, un tam ir jāpastāv arī uz priekšu! Edinburgā turpretim saujiņa festivāla entuziastu izmisīgi cīnās par tā tālāko eksistenci, kamēr avīzēs „Vēstules redaktoram" pārsteidz ārzemnieku ar savu festivālam naidīgo toni: Edinburgas nemūzikālais, taupīgais caurmēra pilsonis (labāk sakot — sīkpilsonis) nevar saprast, kādēļ tāds mākslas festivāls ir vajadzīgs, ja tas prasa pabalstus, kāpēc visp[illegible] sla ir vajadzīga, jo p[illegible] ar futbola sacīkstēm no . . . — Zalcburg[illegible] lam ir vecs skaņīgs [illegible] ir savi uzticīgi apmek[illegible] ri (ļoti daudz amerikā[illegible] burgas festivāls ir [illegible] kāks — arī cenu ziņā[illegible] 2-3 reizes lētākas nek[illegible] gā), tas arī neuzstād[illegible] tājiem nekādus note[illegible] ģerba ziņā. Jāpiebil[illegible] Zalcburgā šos noteik[illegible] ro ne pārāk stingri, [illegible] ka tomēr cenšas [illegible] maz piemēroties. Rez[illegible] tiešām svētkiem atš[illegible] skaņojums: Strausa [illegible] schweigsame Frau" [illegible] bija daudz krāšņu t[illegible] dzēja dāmu kalle[illegible] janti, nerca apmetņ[illegible]

Rumājot par Zalcb[illegible] vālu, nevar neatstā[illegible] pašu Zalcburgu, — [illegible] veclaicīgo pasaciņu: [illegible] slas festivāli nav do[illegible] dernās lielpilsētās, [illegible] tikai pilsētās ar [illegible] gleznainas dabas fo[illegible] mēram, Zalcburga, A[illegible] nada, Edinburga u.

Salīdzinot ar 1938. [illegible] no reizi redzēju Z[illegible] ir stipri izplētusies [illegible] gad pāri par 100.000 [illegible] ir izaugušas jaunas [illegible] dernas celtnes; sta[illegible] ērtības ceļotājiem, [illegible] dziva auto satiksm[illegible] pilsētas centrs ir s[illegible] vu veclaicīgo sēju.

Zalcburgai piemī[illegible] dos neizsakāms s[illegible] likumaino ielīņu [illegible] vecajām celtnēm u[illegible] riem, Zalcburgas u[illegible] ti, daudzo baznīcu [illegible] nu skaņas, gaumī[illegible] veikalīņi, omulīgās [illegible] ar brīnišķīgiem ce[illegible] ku dekorējumi — [illegible] to stāvais klinša[illegible] kalns" ar veco cliet[illegible] rā pilsētiņas pusē [illegible] gušais Kapucīniešu [illegible] klosteri . . . viss t[illegible] apmeklētāju tādu [illegible] viņam gribētos [illegible] ņā uzkavēties pēc [illegible]

Mūzikas entuzi[illegible] katrā ziņā apmek[illegible] miņu, kur ir dzimis [illegible] ir skārusi 2. pasau[illegible] tijumi, bet tie ir [illegible] Nelielajās istabiņā[illegible] viss, kam ir kāds s[illegible] cartu. Tur ir Moc[illegible] gimenes locekļu a[illegible] viņa kompozīcij[illegible] viņa operu izrāžu[illegible] un solistu attēli u[illegible] ta ir ierādīta d[illegible] cēm dažādos M[illegible] uzvedumos (ir [illegible] Glaindbornas ope[illegible] skices no nesenie

VOTS EDMONTONAS LATVIETIS

nā Ed-
ni pār-
iņa, ka
virietis.
nekādu
t RCM
škaidri-
, kurš
Tā arī
avotais
viešiem
lus ve-
stenļeys

gimeni
ederēja
ņā, ap-
dmonto-
ējnīcas
nedēļā
z B.C.,
nāšanu

Valpēte-

trauku-
mašīnu
un sa-
ku dēļ
o skati-

ājs ir
efs no
āk pie-
vadītā-
pasaulē,
u trešā
No pā-
iem jā-
nis un
tis Roz-

ēc vaja-
uzvedu-
lidotā-
akšātāju
m līdzi-

r vissva-
maksā-
, cik la-
riem iz-
elta va-
āko, ko
ujas lid-
pat kā
dmašīnu
rekordi
jebkuru
visā pa-
ko smago
u vadīša-
otāju ap-
rmācijās.
t vislielā-
guni un
zsardzību.
dara, ir
rādīšana,
rmācijās,
kai savai
, bet tūk-
ieintere-
anadiešu.

Trešdien, 1959. g. 2. septembrī, 70. n-rs. LATVIJA 5

ZACLBURGAS SVĒTKU SPĒĻU IESPAIDI

AUSTRAS AUGENBERGAS VĒSTULE LA NO AUSTRIJAS

II

DIVAS PILSĒTAS, DIVAS SEJAS

Nevilus gribas salidzināt Zalcburgas svētku spēles ar Edinburgas festivālu, kuŗa uzticīga apmeklētāja esmu jau 8 gadi.

Kvantitātīvā ziņā Edinburgas festivāls ir pārāks, jo sniedz daudz lielāku izrāžu skaitu dienā un līdz ar to arī lielāku izvēli apmeklētājiem — ik dienas 7-8 izrādes (neieskaitot dažādu drāmas ansambļu uzvedumus ārpus oficiālās festivāla programmas, no kuriem daudzi ir tiešām interesanti). Zalcburgā ir tikai 2-5 izrādes dienā.

Galvenais tomēr nav kvantitāte, bet kvalitāte. Kās attiecas uz koncertiem, tad abi festivāli ir līdzvērtīgi: Zalcburgā uzstājās orķestŗi, kamermūzikas ansambļi un solisti, kas ir vairākkārt dzirdēti Edinburgā, piemēram, Vines filharmoniskais un Parizes radiofona orķestŗi, Virtuosi di Roma u. c.

Starp solistiem Zalcburgā bija redzams arī itāliešu pianists Karlo Zecchi vārds; viņš rīdzinieķiem pazistams kā pianists — un kā latviešu mākslinieces Veltas Vaites virs. Vairāk gadu viņš nodarbojās tikai ar orķestŗa dirigēšanu sakarā ar kādā nelaimes gadījumā cietušo roku, bet tagad atkal ir pievērsies klavierēm.

Bet dažā ziņā Zalcburgas svētku spēles ir pārākas par Edinburgas festivālu, piemēram, operu izrādes. Zalcburgas rīcībā vienmēr ir augstvērtīgā Vines mūzikālā „baze" ar Vines nepārspējamo filharmonisko orķestŗi (kurš, manuprāt, ir vislabākais Eiropā), ar Vines operas koŗi, baletu un pa daļai arī solistiem, pieaicinot vēl klāt „operu zvaigznes" no džādām zemēm. Edinburgas festivālā, diemžēl, ne vienmēr bijuši tiešām pirmklasigi operu ansambļi — atskaitot Glaindbornas operu, Milānas „La piccola Scala" un dažus laimīgus momentus Hamburgas operas viesizrādēs (piem., Rich. Strausa „Salome" ar lielisko Helgu Pilarčik galvenā lomā).

Pārākas ir arī Zalcburgas operas telpas. Zalcburgas vēl šogad pārbūvētais „Festspielhaus" ir plašs, ērts, bet zalcburgieši grib to vēl paplašināt, lai raditu „lielāko un labāko svētku spēļu namu pasaulē."

Zalcburga pārspēj Edinburgu arī ar savu „festivāla entuziasmu" un labo gribu. Pilnīgi izslēgtas liekas Zalcburgā uzstāšaubas par festivāla tālāko eksistenci: tas ir reiz dibināts, un tam ir jāpastāv arī uz priekšu! Edinburgā turpretim saujiņa festivāla entuziastu izmisīgi cīnās par tā tālāko eksistenci, kamēr avīzēs „Vēstules redaktoram" pārsteidz ārzemniekus ar savu festivālam naidīgo toni: Edinburgas nemūzikālais, taupīgais caurmēra pilsonis (labāk sakot — sīkpilsonis) nevar saprast, kādēļ tāds mākslas festivāls ir vajadzīgs, ja tas prasa pabalstus, kāpēc vispārīgi māksla ir vajadzīga, jo pietiek taču ar futbola sacīkstēm un kino . . . — Zalcburgas festivālam ir vecs skanīgs vārds, tam ir savi uzticīgi apmeklētāju kadri (ļoti daudz amerikāņu). Edinburgas festivāls ir demokratiskāks — arī cenu ziņā (biļetes ir 2-3 reizes lētākas nekā Zalcburgā), tas arī neuzstāda apmeklētājiem nekādus noteikumus apģērba ziņā. Jāpiebilst gan, ka Zalcburgā šos noteikumus ievēro ne pārāk stingri, bet publika tomēr cenšas tiem daudz maz piemēroties. Rezultāts ir — tiešām svētkiem atbilstošs noskaņojums: Strausa operas „Die schweigsame Frau" pirmizrādē bija daudz krāšņu tualešu, mirdzēja dāmu kailie pleci, briljanti, nerca apmetņi! . . .

Runājot par Zalcburgas festivālu, nevar neatstāt neminētu pašu Zalcburgu, — šo brīnišķo, veclaicīgo pasaciņu! . . . Mākslas festivālī nav domājami modernās lielpilsētās, tie var būt tikai pilsētas ar vēstures un gleznainas dabas fonu, kā piemēram, Zalcburga, Atēnas, Granada, Edinburga u. c.

Salidzinot ar 1938. g., kad pirmo reizi redzēju Zalcburgu, tā ir stipri izplētusies: tur ir tagad pāri par 100.000 iedzivotāju, ir izaugusas jaunas ielas un modernas celtnes; stacijā ir visas ērtības ceļotājiem, ir raudzes dzīva auto satiksme ielās, bet pilsētas centrs ir saglabājis savu veclaicīgo seju.

Zalcburgai piemīt īpats, vārdos neizsakāms šarms. Šauro, likumaino ielīņu mudžeklīs ar vecajām celtnēm un baložu bariem, Zalcburgas upes vecie tilti, daudzo baznīcu torņi un zvanu skaņas, gaumīgo suvenīru veikaliņi, omuligās kafejnīcas ar brīnišķigiem cepumiem, puķu dekorējumi — pāri par visu to stāvais klinšainais „Mūka kalns" ar veco cietoksni, bet otrā pilsētiņas pusē kokiem apaugušais Kapucīniešu kalns ar klosteri . . . viss tas kopā rada apmeklētājā tādu noskaņu, ka viņam gribētos šīni pilsētiņā uzkavēties pēc iespējas ilgāk.

Mūzikas entuziasti cenšas katrā ziņā apmeklēt mazo namiņu, kur ir dzimis Mocarts. To ir skāruši 2. pasaules kara postījumi, bet tie ir arī izlaboti. Nelielajās istabiņās ir savākts viss, kam ir kāds sakars ar Mocartu. Tur ir Mocarta un viņa ģimenes locekļu attēli, vēstules, viņa kompoziciju pirmizdevumi, viņa operu izrāžu programmas un solistu attēli u. c. Izcila vieta ir ierādīta dekorāciju skicēm dažādos Mocarta operu uzvedumos (ir pat Anglijas Glaindbornas operas dekorāciju skices no neseniem gadiem). Ir redzamas Mocarta klavieres, klavesīns, vijoles.

Ceļotājs, kuŗu interesē vēsture un dabas ainavas, katrā ziņā apmeklēs cietoksni Mönchsberga virsotnē, no kuŗa atklājas lieliska skats ne tikai uz Zalcburgas pilsētiņu ar tās sarkaniem jumtiem, bet arī uz visu plašo apkārtni (gids rāda tur arī slavenā režisora un Zalcburgas festivāla līdzdibinātāja Maksa Reinhardta privātipašumu). Pa zobratu dzelzceļu un ēnainiem celiņiem tūrists nokļūst kalna virsotnē. Cietoksnis tur ir bijis arī Zalcburgas arhibīskapa rezidence. Zalcburgas arhibīskaps ir bijis viens no varenākajiem baznīcas firstiem Eiropā Viduslaikos — „Primas Germaniae", ar milzīgiem zemju īpašumiem. Rakstūrīgi, ka viņš ir licis sevišķi nocietināt pili Vācijas ķeizaru un pāvestu cīņas laikā: tas bija it kā izaicinājums ķeizaram. Saskaņā ar Viduslaiku likumiem Zalcburgas arhibīskapam piederēja plašas jurisdikcijas tiesības par apkārtnes iedzīvotājiem. Tādēļ gids, kuŗš laikam novērojis 20. g. s. apmeklētāju kriminālromānu lasīšanā „izkopto gaumi, vispirms steidzas rādīt moku kambari ar dažādām spīdzināšanas ierīcēm, pēdējā bendes portretu un viņa pašrocīgi rakstīto dienas grāmatu par ar nāvi soditām personām u. c., kā arī tiesas zāli. Interesantākas par šīm aizņaiņās pagātnes atliekām ir arhibīskapa privāttelpas ar Zalcburgas pilij rakstūrīgo gaumīgo sienu dekorējumu: apakšējā daļā brūns ādas, augšējā — gaišzils samta apsitums ar īpatiem zeltītiem izrotājumiem. Pili atrodas arī mūzejs ar vecās sakrālās mākslas nodaļu un ieroču un bruņu kolekcijām.

ZIŅAS ĪSUMĀ

⊙ Pagājušajā nedēļā Ņujorkas filharmonijas orķestris dirigenta Leonarda Bernšteina vadībā sniedza vairākus koncertus Maskavas Čaikovska konservatorijā. Katru vakaru ap 1500 personu klausījās Ņujorkas filharmonijas orķestŗa sniegumus. Programmā bija uzņemti arī modernie darbi, par kuŗiem ne visi bija sajūsmināti.

⊙ Pasaulslavenais dirigents Sērs Tomāss Bīčams, 80 gadu vecumā apprecējis savu 27 g. v. privātsekretāri Širleju Hudsoni. Pēdējā ir Bīčama trešā sieva. Maestro patlaban uzturas Dienvidfrancijā, lai nebūtu jāmaksā angļu valdībai augstie nodokļi.

⊙ ASV zinātnieks J. Ričijs apgalvo, ka Padomju zinātnieki patlaban strādājot pie kāda jauna projekta. Viņu nolūks esot parasto elektrisko strāvu pārvērst bīstamā kara ierocī.

⊙ Šī gada septembŗa sākumā vijoļu būvniecības skola Rietumvācijā atzīmē 100 gadu pastāvēšanu. Skolu, kur tagad mācās mācekļi no visām pasaules malām, mēdz uzskatīt par vienu no ievērojamākajām vijoļu būvniecības skolām visā pasaulē. Mitenvaldes vijoļu būvniecības skolas absolventi parasti tiek „izpārdoti" jau pirms viņu stingrajiem gala pārbaudījumiem, jo labu vijoļu taisītāju, sevišķi pēdējos gados, trūkstot visur.

Rūta Skujiņa

LĀSES

No skrejošiem mākoņiem lāses
vēl krīt uz pievērtiem plakstiem.
Zib varvīksnes septiņās krāsās
caur gaismas un ēnu rakstiem.

Pa varvīksnes tiltu tu gāji,
starp diviem krastiem un jūrām.
No viena krasta kāds māja . . .
Pie otra, plandošām buŗām,

pret akmeņiem sadrupa laiva.
Bet pāri varvīksne lika.
Un pacēla tevi kā kaiju.
Cik zeme bij kļuvusi sīka!

Zem skrejošiem mākoņiem eju
un jūtu: septiņas krāsas
man pāri slīdot skaŗ seju
un norit kā degošas lāses.

ULISA AKCIJA TURPINĀS

Var pieteikties uz atsevišķiem grāmatas eksemplāriem

Latviešu jauno autoru grupas ierosinātā akcija Džeimsa Džoisa pasaulslavenā romāna „Ulisa" tulkojuma izdošanai turpinās.

Lai iegūtu šī nozīmīgā darba izdošanai vajadzīgos līdzekļus, 11 literātūras entuziasti jau pieteikuši galvojumus par 40 dolariem, pierakstoties uz 10 grāmatas eksemplāriem. „Ulisa" galvotāju vārdi: Rasma Birzgale (Bostonā), Daugavas Vanagu grāmatu galds (Bostonā), Rolfs Ekmanis (Loganā, Jutā), Nikolajs Kalniņš (Ņujorkā), Jānis Klāvsons (Ņujorkā), Jānis Krēsliņš (Ņujorkā), Edgars Rudzītis (Lokportā, Illinoisā), Gunars Saliņš (Glenridžā, Ņūdžersijā), Bruno Šmits (Ņujorkā), Jānis Strods (Čikāgā), Sigurds Vidzirkste (Ņujorkā).

Sekojot vairākiem lūgumiem, līdz 15. novembrim atklāta pierakstīšanās uz atsevišķiem grāmatas eksemplāriem par 5 dolariem. Pieteikumi līdz ar samaksu adresējami: Jaunā Gaita, P. O. Box 212, Ann Arbor, Michigan, U.S.A.

Grāmatu galdiņam un citiem interesentiem tāk tam pašam laikam vēl iespēja pieteikties par „Ulisa' galvotājiem, iemaksājot 40 dolarus par 10 grāmatas eksemplāriem.

Brīvā tirgū „Uliss" būs dabūjams tikai ierobežotā skaitā un maksās apmēram 7 dolarus. Vienīgais drošais veids grāmatas iegūšanai — pierakstīties tagad.

Vns.

Prof. E. Biese

MAZA VALODNIECISKA PIEZĪME

Mūsu nupat iznākušajā Baznīcas kalendārā 1960. gadam 36. lpp-ē un nāk. atrodam prof. Dr. L. Bērziņa rakstu par pag. g. s. otras puses diezgan populāro latviešu mācītāju Jāni Vilhelmu Zakranoviču. Raksta sākumā L. Bērziņš sniedz dažas ziņas par Zakranoviča uzvārda izcelšanos. Šīm ziņām es gribētu pievienot mazu piezīmi, jo pēc veceka paraduma par mūsu latviešu uzvārdiem interesējos arī vēl tagad. Varbūt arī vienam otram no Baznīcas kalendāra lasītājiem, kam latviešu valodas jautājumi druskū tuvāk pie sirds, būs interesanti šīs domas dzirdēt.

Prof. L. Bērziņš, atsaukdamies uz kāda sava pag. g. s. kommilitoņa filoloģijas maģistra J. Sīpola vārdiem, saka, ka pēc pēdējā ziņām (varbūt arī tikai domām? B.) Zakranoviča uzvārda pamatforma esot bijusi Sarkananšķis. No pēdējās tad ar dažādiem sagrozījumiem un pārveidojumiem, kuŗu iespējamo norisi turpat L. Bērziņš hipotētiski arī skicē, izveidojusies vāciskā izrunā forma Zakranovičs pareizākās un latviskākās Sakranovičs vietā. Te nu es ar stipru pārliecību gribētu apgalvot, ka pēc valodnieciskiem apsvērumiem pirmatnējā pamatforma bijusi nevis Sarkananšķis, bet Sarkanauškis „cilvēks ar sarkanām ausīm" — Forma Sarkananšķis, ja tāda vispārīgi pastāvējusi un nav pašu maģistra Sīpola kombinējums, ir radusies kādā dokumentā, kur mācītājs au izlasījis par an. Varbūt, ka tā pašam uzvārda vai vēl agrāk vienkārši iesaukas lietotājam jeb nesējam nav bijusi arī gluži nepatikama, jo aptumšoja īstā uzvārda Sarkanauškis etimoloģisko būtību, kas Bauskas un apkārtnes iedzīvotājiem bija pareizi izprotama, un cilvāks ar sarkanām ausīm jau nav nekādas sevišķas ievērības cienīgs. Savā būtībā turpretī Sarkananšķis ir gandrīz neiespējams veidojums: — anšķis varētu būt tikai vācu Hänschen sagrozījums, kas vārda Ansis ietekmē it kā atjaunojis savu a (atcerēsimies te latviešu uzvārdu Anšķinevics, kam arī pamatā šāds pats veidojums no Häschen), bet tad jau drīzāk būtu sagaidāms Sarkananšķins, kā to redzam nupat minētajā Anšķinevics. Turpretī Sarkananšķis, ja tas vispārīgi pastāvējis liecina, ka nedz ar Anša vārdu, nedz ar vārdu Hänschen tam nekā kopīga nav, bet ka tas vienkārši ir kāda cita vārda sagrozījums un bojājums.

Šis cits vārds var būt tikai Sarkanauškis. Latviešu uzvārdu, kas darināti, izejot no dažādu ausu īpatnībām, ir diezgan daudz: Plikausis, Lielausis, Lutausis u. c. Še pieder arī uzvārds Rudovskis no vecākā Rudausis. Bauskas apkārtnē jau XIX g. s. sākuma desmitos un pat vēlāk jau XVIII g. s. beigās turienes latviešu iesaukās un vēlāk uzvārdos izjūtama stipra poļu uzvārdu ar -ski, -cki (piem., Volski, Staņislavski, Radziecki) ietekme; to ietekmē izveidojušies poliski — latviskie uzvārdi ar -ckis, -skis, piem., Kidrauckis, Barauskis jeb Barauckis, Piķerauckis Rabauckis u. c., pakļaudami sev arī gluži latviskas iesaukas un uzvārdus, sal. nupat minēto Rudauskis, no kuŗa, kā nupat arī redzējām, izveidojusies pat drusku krievioskotā forma Rudovskis, kas tautā drošī vien izrunāta arī Rudauskis vai pat Rudaušķis, kā, piem., Kursišos vēl ap 1905. g. uzvārdu Vanovskis izrunāja Vanaušķis. Tādēļ arī Sarkanausis, ģen. Sarkanauša varēja pavisam viegli izveidoties Sarkanaušķis. Tas varēja galu galā pat izveidoties arī bez slaviško uzvārdu ietekmes: Latviešu valodā dažos vārdos līdzās š ir sastopams arī šķ, sal. EH I, 189 aušīgs (ar stieptu u) un aušķigs; līdzās auša (ar stieptu u) ir arī aušķis. Nīcā un Priekulē sastopam vārdu ūšķi (ar lauztu ū) „ūsas" (līdzās turpat ir arī ūstas un ūsti, abi ar stieptu ū), sk. ME IV, 410. Endzelīns savā Latviešu valodas gramatikā (Rīgā, 1951) 178. lpp. raksta, ka stj esot gan latviešu valodas pirmatnējā un attālākā pagātnē pārvērties par š, bet tur, kur līdzās bijušas kādas radnieciskas formas ar st, tur šis š sekundāri pārvērties par šķ. Risinot šo domu tālāk, varam teikt, ka arī tur, kur š varēja būt cēlies no sj, ja līdzās bija kāda asociācija ar kādu formu ar st, tad šis š varēja pārvērsties par šķ, citādi sakot ģenet. forma Sarkanauša (no-ausja) varēja pārvērsties par Sarkanauksķa, tāpat kā nupat minētā dienvidrietumu Kursas forma ūšķi savu ķ dabūjusi asociācijā ar turienes blakuš formām ūstas, ūsti = ūsas, kuŗās t radies, darinot tās no pamazinātām formas ūstiņas (sk. arī tādas pašas Endzelīna domas ME IV, 410 s. ūstas), kas pēc sava veidojuma pilnīgi līdzīga formai austiņas.

Šā vai tā, nevarētu būt šaubu, ka formas Zakranovičs pamats ir Sarkanauškis. Šis uzvārda veids droši vien ir bijis zināms arī pašā Zakranoviču dzimtā vai vismaz tiem vācu darbiniekiem skolā vai draudzes kancelejā, kas agrāko uzvārdu pārveidoja. Sarkanauškis viegli varēja asociēties ar kādu Sarkanovskis vai vismaz izlikties zināmā mērā slaviska forma, kas savukārt pamudināja pēc tās pirmās daļas pārveidošanas — -ovskis vietā likt citu, bet tomēr slavisku atvasinājuma elementu -ovičs.

FILMU Pasaule

BUDENBROKI FILMĀ

Vācu „Eiropas filmas" filmu ļaudis Libekā uzņem divdaļīgā filmā Tomasa Manna slaveno romānu „Budenbroki". To atzīst par lielāko un interesantāko vācu filmu. Galvenās lomās Lizelote Pulvere un Nadja Tillere (kā Tonija un Gerda), Hansjergs Felmijs un Hans Lotārs (kā Tomass un Kristjānis Budenbroks), kā arī vesela rinda citu vācu filmu pasaulē slavenu aktieŗu.

No sākta gala Tomasa Manna romānu Rietumvācijas un Austrumvācijas filmu sabiedrības vēlējās filmēt kopīgi, bet dažādu komunistu „sociālistiska reālisma" prasību dēļ no kopīgās filmas nekas neiznāca. Austrumvācijas komūnistu filmu ļaudis šo romānu drīzumā filmēšot paši pēc savas gaumes un citā versijā, bet Rietumvācijas darbs būšot nobeigts jau š. g. septembŗa beigās. 1901. g. pirmoreiz izdotajā un tagad filmētajā romānā Tomass Manns attēlo kādas Libekas patriciešu ģimenes likteņus 4 paaudzēs un šīs ģimenes iznīkšanu.

Džina ar kailu galvu

„Vienmēr būt skaistai, ir garlaicīgi," nesen paskaidrojusi itāliešu filmzvaigzne Džina Lolobridžida, parakstot līgumu, pēc kuŗa viņai filmā „Jovanka" jātēlo dienvidslavu meitene, kuŗai par izdzīvošanos ar vācu karaviriem 2. pasaules karā, cienu iedzivotāji noskuj kailu galvu. Džinai matus gan nenoskūs, bet uzliks attiecīgu parūku.

MONTREĀLĀ
Europe Stationary
1980 St. Catherine W.,
dabūjami
LATVIJA AMERIKĀ
atsevišķi numuri.

Abonentu ievērībai
Zviedrijā

Latvijas Amerikā abonēšanas maksu lūdzam kārtot ar
DV STOKHOLMAS NODAĻU, BOX 220, STOCKHOLM.
LA apgāds

usi. Kā akas, kur tumšajam ūdenim spīogremdēts sudrabs."
a, ikdienas pelēcīgajos ūdeņos dziļumā iesligi dvesa Gustavs un apklusināja viņas

strida pakautrīgi ar pirkstgaliem noglāstīja „Tu tomēr nu esi — mani pievelcis. Kaut godīgā vedā. Tu esi izmantojis un iekarojis manas pašas jaunības sapņiem."
šti ar to domā?" Gustavs netiksmē sarauca

tbraucēja viņam no pieres matus: „Ka neviena vieniga mirkli var apvienoties visa agadne. Par nākotni es izvairos domāt. Pret ā noziedzniece. Jo es tak būšu — atņēmusi viru. Turklāt — man baiļes — es laikam n rūdītā noziedzniece, jo man šo noziegunožēlot. Tik ļauna es esmu. Jo man — es rdīgi gribētu atzities — kaut kā joprojām aiku, lai būtu pilnīgi laimīga. Tagad . . ."
agad?"
u tikusi pie savas noziedzīgās laimes."
al domā par Almu," pārmeta Gustavs, saaigi. „Par viņu mums vairs nav jādomā, jo ir vēlējusies — dzīvi, kur viss tiek mērots ēriem."
uzlika pirkstgalus uz viņa lūpām: „Cik tu ietsirdīgs."
tā dzīve, kas vizuļo kā pāva aste."
jau — arī pret mani — kādreiz . . ."
šai to tagad gan vajadzētu zināt." Gustavs eca atpakaļ Astrīdas galvu, un pakauša matidami ieslīdēja baltiun slaidi sievietes pirksti. edzēt arī no virtuves durvīm, pie kuŗām, enācis, pārakmeņojies stāvēja Jēzups Dzirs apjukušajai Deģa kundzei.
nieki kā akli šai brīdī sajuta un pārdzīvoja s otra klātieni, neko vairs citu. Tas piespieda al atdzīvotes: „Jūs . . . jūs . . ." viņš gribēja ot un, nopirktās patafona plates pa roku etis, pieskrēja vāļai. Tad pēkšņi viņš laikam tāda paļaušanās savām jūtām īsti nepiem ar hercoga Jēkaba melno vēzi uz krūtīm indīgu, greizi saskiebtas mutes ironiju: „Es dņāju, es jums jau teicu, ka tam, kas nenoiu priekšā, var pieškirt pavisām citādu novairs nav tikai vienkāršs skatuves mēģinā-

(Turpinājums sekos)

Irma Grebzde

SVEICINĀTA RĪGA SVEICINĀTAS MĀJAS!

ATMIŅU STĀSTS

(11. turpinājums)

Vakara solis kūtī nodarīts. Nu ejam istabā un sēžamies ap lielo galdu ar grāmatu vai avīzi rokās.

Pienāk Svētku vakars. Galds balti klāts un lielā lampa svinīgi apgaismo krēslainos istabas kaktus. Eglīte stāv istabas vidū, un mēs ņemam no skapjaugšas kasti ar rotājumiem, kas tur stāv no pērnā gada. „Enģeļu mati", zeltīti valrieksti un sidraboti čiekuri. Rasma liek svecītes lukturīšos un es, pakāpusies uz krēsla, karinu tos zaros. Liels miers apņēmis visu māju. Darbi jau laikus apdarīti. Visiem mums gaŗas sejas, it kā saule tās apspīdētu, nez' no kādiem debesu pagalmiem mirdzēdama.

Ārā ir dziļa zila nakts. Nav ne puteņa, ne vēju. Sniņus iesauc virtuvē un labi pabaro. Zuze ar Mārtiņu pie rokas nāk pāri slieksnim istabā. Viņas mute tā kā uz raudāšanu savilkta. Zuze ir liela izsmējēja. Laikam grūti nopietnai būt. Žanis šovakar tik baltā kreklā, ka vai acis žilbst, un pelēkais vamzis tam jauns un sievas adīts. Martiņai, bērnam, vislielākie brīnumi. Viņa raušas manai māmuļai klēpī un sēd ar plati atvāztu muti, pavisam klusa, kā nobijusies. Mēs saliekam krēslus aplī ap eglīti. Tēvs atver Bībeli un Svētā nakts nolaižas pār mums. Pēc dziesmām nāk cienasts. Bļodiņas ar auksto gaļu, pastēti, vistīta, pildīta gaļa, šprotes, ķilavas. Kā jau svētkos. Svecīšu smarža tvan istabā. Visi ēdam klusi un Dievam par bagātīgajām dāvanām pateicīgi.

Otrā rītā ilgi guļam. Erika ar māmuļu, agri lopus sakopušas, arī vēl atliekas pagulēt.

Pēc brokasta tēvs iejūdz ragavās jauno ķēvi Birutu un grib mūs izvizināt. Nekas nav skaistāks par šādu rīta braucienu piesnigušā mežā. Zirgs skrien dancodams vien. Mēs kā putnēni pērklī, kulbā satupušas. Rasmai spožas acis. Man priecīga, nemierīga sirds. Meža ceļos viegls balts sniegs virs cietā nobraukuma. Ragavas slīd bez skaņas, it kā mēs brauktu sapni, ne īstenībā.

Tēvs stāsta kā viņa bērnu dienās uz baznīcu braukuši, sēdējuši un klausījušies mācītāja vācu mēlē. Vai mēs nevaram būt laimīgi, ka visur skan mīļā tēvu valoda? Vai nevaram būt pateicīgi, ka esam paši kungi savās sētās?

„Mācieties, meitenes, savai tēvzemei par svētību —" tēvs nopietni saka.

Izbraucam kapu silā un griežam zirgus apkārt. Uz māju pusi ķēve auļo un spurdz sniegā. Tā mēs ieskrienam sētā, baltu pārslu apbiruši, kā ar sidraba skujiņām aplaimoti.

Krustmātes dāvanas — mums katrai pa grāmatai. Šķiram tās vaļā pie kurošās krāsnītes. Sarkanu ābolu šķivis gul uz grīdas. Ziemā āboli ir liels gardums.

Abas avīzes pilnas brīnišķīgu Svētku stāstu un nostāstu. „Jaunākās Ziņās" vispirms izlasu dzejoļus. Nelielā dzejolītis iespiests ar Kārļa Baltauša vārdu. Turpat ir arī Krūzas jaunais triolets. Tos abus rūpīgi izgriežu un noglabāju. „Brīvā Zeme" arī pilna Ziemassvētku nostāstu. Lasām tos un pārrunājam.

Vakarā atnāk ciemiņi, Lejas Dzirkantu jaunie saimnieki, Marija ar Mārtiņu, Kuģu abi dēli un Dekšenieku Macite, manas māmuļas vienīgā draudzene. Pirms mielasta padziedam, tad sākam rotaļas. Rotaļu zinām daudz. Visvairāk mums patīk „sudraba dālderis" kas jāatrod, paslēpts kādās no aplī sēdētāju saujām. Zuze, nabadzīte, visbiežāk dabū stāvēt vidū un dālderi meklēt. Viņa tik pārdroša, ka dālderis tai „danco" vairāk pa klēpi kā rokām. Zuze smej visā galvā, kas par to, ka vidū! Šitā iznāk biežāk pieskārties puišu rokām. Drīz mums sakrājies arī krietns šķivītis ar „ķīlām". Agrākos gādos es ķīļu izpirkšanā nepiedalījos, visvairāk mani biedēja „pasta vešana", kad meitiešam vienam jāstāv tumšajā virtuvītē un jāgaida, kas nu nāks viņu bučot. Šogad es arī piedalos. Vai tad tā nu gadīsies, ka tieši Alfreds vai Jānis man nesīs pastu? Varbūt gadās tēvs, Žanis vai Mārtiņš. Tie jau mani nebučos! Bet — man nav laimes. Taisni Alfreds gadās mans pastnieks. Es nu bēgu. No virtuves iet durvis uz Zuzes istabu. Es tur iekšā, pieploku durvīm un ar pukstošu sirdi gaidu, kas nu būs. Alfreds, kuŗam ļoti patīk Erika, negrib palaist garām izdevību pabučot mazāko māsu. Tumšajā virtuvē viņš nu mīdās un sauc mani. Dzirdu, ka viņš ar abām rokām nejauši iegrābj ūdens mucā, noskurinās un nopukojas. Pēc tam dzirdu puisi grābstīdamies pa žagaru kaudzi aiz plīts. Laikam beidzot apnicis, Alfreds paver durvis uz lielo istabu un sauc, ka vēstule pazudusi, nav kam zīmogu uzspiest, lai nu nākot nākamais. Atviegloti uzelpoju un vēl nogaidu, kā ies tam, kas nu nāks virtuvē. Tā ir Zuze. Viņa tik iekliedzas, puiša stingro roku satverta, un nobučota ir bez žēlastības. Vēl ilgi Zuzei deg vaigi. Žanis labsirdīgi smaida. Rotaļa paliek rotaļa.

Kad rotaļas apnikušas, sēžamies gar istabas malām, Erika ņem savu ģitaru, un mēs šūpojamies dziesmās. Zuze zina vecu vecās ziņģes. un tās nu mēs, līdz asarām smiedami, izvelkam. Ari Kuģu dēliem daudz vecu dziesmu, sevišķi jocīgās liepājnieku dziesmas, kuŗas dzirdot, vai ausis jābāž ciet. Tēvs zina vienu otru kupleju no tiem laikiem, kad viņš, Tornkalna stacijā strādādams, bieži aizgājis uz cirku. Tā mums smieklu diezgan.

Ir pāri pusnaktij, kad ciemiņi pošas mājup. Mums vēl jāapsola trešos svētkos aizkāpt uz lejas mājām padziedāt.

Kad ielienam gultās, vēl ilgi miegs bēg. Viena otrai izstāstām savus novērojumus un vērtējumus par ciemiņiem un sevišķi daudz aprunājams Alfreds, jo Erika izsmej katru viņa teicienu un izdarību. „Tāds kā! Mīļā jaunkundz, es pēc jums ilgojos —" Hā! Lai viņš ilgojas vien. Alfredam nav ne mazāko cerību, ka Erika viņu mīlēs. Tad labāk vecās meitās palikt! Mums, mazākajām, Erikas nelielie pārdzīvojumi liekas ļoti ievērojami un svarīgi. Kāds pat viņu mīl! Kāds pat bildinājis! Tā ir īstā dzīve —.

Otros svētkos tēvs mums atļauj braukt uz Jaunauci uz balli. Bet tikai ar to noteikumu, ka Zuze ar Žani arī brauks. Žanis neparko. Viņš nav greizsirdīgs, lai jaunā sieva izdejojas bez viņa. Ko viņš, tāds vecs sakārnis, darīšot ballē?

Mēs tērpjamies savās skolas kleitās. Erikai ir zila zīda, pagaŗa kleita, kuŗā viņa nu patiesi izskatās kā jaunkundze. Zuzei pašausta, ķiršu sarkana, tādi paši tai vaigi no lielā uztraukuma. Mirdza pēdējā brīdī izdomā tomēr palikt mājās. Balles prieki viņu nevilina. Rasmai neviens pat neprasa, vai arī tā grib līdz. Skaidrs, ka bērniem tur nav ko darīt. Tā braucējos paliekam tikai mēs trīs.

Ceļš ir tīrs un balts un vizuļo vakara tumsā. Zuze ar Eriku sēž aizmugurē un runā „noslēpumus". Es tupu uz malsiņa kulbas priekšā un klausos uzmanīgi, lai kaut ko nepalaistu garām no tā, kas šām sakāms. Viņas spriež par puišiem, kuŗš no pazīstamajiem ballē būs, un kuŗam vajadzētu būt, lai ietu jautri.

Braucam garām klusām mājām mežu stūŗos un ābeļu dārzos ieslīgušām. Logos mirdzina uguntiņas kā vilkacis pasakā. Debess virs mums zvaigžņu piesēta, raiba kā mātes vecais lakats, ko rotaļādamās sev klājām pāri galvām. Ir jauki tā braukt un vērot nakts skaistumu. Erikas vaditie groži man ir abpus pleciem un šad tad aizkaŗ vaigu vai pieri. Tad es it kā atmostos no sapņa. Zuzei deg vaigi. Žanis labsirdīgi smaida. Rotaļa paliek rotaļa.

Drīz iegriežamies mazajā ceļā un piebraucam garai ēkai ar spoži gaišiem logiem. Pajūgi sabraukti rindās pie slītām un meitas, svārkus pieturēdamas, brien pa sniegu uz gaišās ēkas pusi. Dzirdam priecīgas valša skaņas. Zuze saspiež manu roku, liekas, ka mūzika ielējusi viņā jaunas asinis. Erika gan tāda apmulsusi izskatās, kad ģērbtuvē atdodam savas virsdrēbes. Mazais papīra gabaliņš ar ciparīņu uz tā, rūpīgi jāglabā, citādi no balles nevar aiziet, kad grib, ja pazaudē. Tad jāgaida, kamēr pēdējais ballinieks aiziet. un tas, kas uz pakaramiem palicis neiznemts — ir tavs.

Erikai ir maza brūna rokas somiņa. Tā māmuļas. Apbrūzāta, daudzus gadus lietāta. Bet arī tā man liekas skaista. Kabatas lakatiņš nav jāžņaudz saujā, maciņu var ielikt somiņā un turpat ir vieta lūpu zīmulim. Ne Erika, ne Zuze nav uzdrošinājušās mājās uzkrāsot lūpas. Bet mazs krāsu zīmulītis viņām ir. Ieejam dāmu istabā, kur pie saplēsta sienas spoguļiša drūzmējas ballinieces, kārtodamas matus un pašas savu daiļumu apbrīnodamas. Lauku daiļums jau ļoti atšķiŗas no tā, ko redzēju Rīgā. Meitenes un jaunās sievas ir kuplas, apaļām gūžām, un pašaustās kleitas tās dara vēl kuplākas. Mati visām ir savīti mezgls vai „copītēs" uz ausīm saritināti. Tikai divām skuķēm ir īsi nogriezti mati, un visu acis vēršas uz šo, laukos nepiedienīgo brīnumu. Īsi mati — kā vīriešiem! Kas vēl nebūs? Drīz varbūt meitenes vilks kājās arī vīriešu bikses? Traki! Viena otra pārmetumu vai izsmiekla pilna seja noraugās pakaļ abām īsmatu pārdrošniecēm. Rīgā gan daudzas jau nēsā „zēngalviņas", mūsu klasē vai pusei meiteņu nav vairs bižu. Bet laukos tas ir jaunums.

Abas īsmates nemaz neliekas traucēties, smej skaļi un uzliek deguniem baltu pūderi. Viņas kaut kā jūtas pārākas par citām.

„Tās nav šejienietes —" Zuze saka, „būs atkūlušās no Auces, tur jau uznākusi īsta matu cirpšanas mode. Drīz vairs nevarēs izšķirt, kuŗš sieviets, kuŗš puisiets."

Es tāpat ar plaukstām apglaužu savas, zem lakatiņa izpurušās bizes, Erika gan slapina ar siekalām kādu locīņu uz pieres, pāri citu galvām spogulītī sevi skatīdama. Zuze nepacietīgi virina durvis un sauc — „Nu, nāciet taču, jau spēlē fokstrotu —."

Erika neko nesteidzas, viņa laikam sevi drusku baiļojas. Šī ir tikai trešā reize, kad viņa ir ballē. Tad, Zuzi turpat pie durvīm gaitenī kāds uzlūdz un viņa pamet uz mums spožas, laimīgas acis. Erika vēl sakārto saburzīto kleitu, un nu mēs abas ieejam zālē. Viegls putekļu mākonis ir virs dejotāju galvām, kauču grīda ir kārtīgi izlaistīta ar ūdeni.

(Sekos turpinājums)

VISĀDAS KRĀSU FILMAS
ATTĪSTĪŠANAI UN KOPĒŠANAI.
ĀTRA UN PIRMKLASĪGA APDARE DAŽĀDOS LIELUMOS.
PIEŅEM:
DV. GRĀMATNĪCA, 123 HURON ST., TORONTO 2-B,
Darba laiks no pl. 9—6, sestdienās no pl. 9—1 dienā.

M. Krone - Balduma

PADOMI NAMAMĀTĒM

JĒRA GAĻAS ĒDIENI

Jēra gaļu varam sagatavot dažādos veidos. Daļa sagatavošanas veidu ir jau agrāk apcerēti, — tādi, kas visbiežāk tiek lietoti.

Jēra gaļas sautējumi ir ļoti garšīgi vai nu ar saknēm, vai arī dodot klāt sautētus rīsus.

JĒRA RAGŪ

2 mārc. jēra nieru, pleca vai karbonādes gabalu nomazgā, nosusina, sacērt un apcep taukos uz ātras uguns brūnu līdz ar sagrieztu burkānu. Tad visu saliek katlā, pieliek virces, piparus, sīpolu, lauru lapu, pārkaisa ar sāli un sautē, kamēr gaļa miksta. Tad gaļu izņem no katla, atlikušo mērci pietumē, pielej buljonu, uzvāra un mērci izkāš. Pieliek 3 ēd. kar. tomātu biezeņa, nogaršo sāli. Gaļu liek bļodā un pārlej ar sagatavotu mērci. Pasniedz ar vārītiem kartupeļiem.

JĒRA GAĻAS STEKI

Jēra cisku šagrież šķēlītēs, izdauza, liek karstos taukos vai sviestā un cep abas puses brūnas, pārkaisot sāli.

Galdā pasniedz ar kartupeļu biezeni un sautētām saknēm.

JĒRA GAĻAS GULAŠS

Jēra priekšējo daļu sakapā mazākos gabaliņos, apcep brūnu. Liek katlā, sautē, pielejot buljonu vai ūdeni. Pieliek sagreztas saknes — sīkli, burkānus, pētersili un beidzot baltos kāpostus. Gatavu mazliet pietumē. Pasniedz ar kartupeļiem.

NEISTS STIRNAS CEPETIS

Jēra šķiņķim nogriež treknās daļas un ieliek uz 1-2 stundām vājā etiķa ūdenī vai arī pienā. Tad izņem, nosusina un iespeķo. Apcep sviestā brūnu, sautē, pielejot mazliet ūdens un paegļa ogas. Mērci pietumē, un, ja vēlas, var arī pielikt skābu krējumu.

Galdā pasniedz ar novārītiem kartupeļiem, skābiem gurķiem vai brūkleņu ievārījumu.

JĒRA GAĻAS ŠĶĒLES

2 mārc. jēra gurna mikstumam noņem plēves, sagriež šķēlītēs un izdauza. Šķēlītes pārkaisa ar sāli, smalkiem pipariem un sagrieztiem sīpoliem, liekot pirmai šķēlei virsū otru u. t. t. Tad gaļu saliek traukā, noslogo un noliek vēsā vietā uz 12-15 stundām Tad pannā sakarsē sviestu, liek gaļas šķēles sviestā un cep uz ātras uguns brūnas. Uz pannas uzlej buljonu, pieliek sagatavotu cepeša mērci, uzvāra, nogaršo sāli un izkāš.

Tad gaļu sakārto traukā, pārlej mērci un pasniedz ar sautētiem rīsiem.

SAUTĒTA JĒRA GAĻA AR DAŽĀDĀM SAKNĒM

3 mārc. jēra gaļas, vislabāk nieru gabalu nomazgā, nosusina un sagriež nelielos gabaliņos. Sakarsē pannā sviestu vai taukus, ieliek gaļu un apcep brūnu, pielej nedaudz buljona vai ūdens. Virsū liek kārtām dažādas saknes, garenos gabaliņos sagrieztas, kā: burkānus, selerijas, pētersiļus, kāļus, puķukāpostus, zirņus un beidzot kartupeļus. Uzliek vāku un sautē uz lēnas uguns, kamēr miksti. Sāls un citas garšvielas pievienojamas pēc namamātes garšas. Saknes liekamas pakāpeniski, ilgāk vārāmās pa priekšu, mazāk vārāmās vēlāk. Beigās pievieon tomātu biezeni un skābu krējumu.

JĒRA GAĻA AR BURKĀNIEM UN RISIEM

Jēra karbonādes gabalu sadgriež un apcep taukos vai sviestā brūnu. Liek katliņā un pārlej ar ūdeni vai buljonu tā, lai gaļa būtu segta. Virsū uzliek sagrieztus burkānus un noskalotus rīsus. Sautē bez maisīšanas, kamēr viss ir gatavs.

SAUTĒTA JĒRA GAĻA AR RISIEM

2 mārc. jēra gaļas sagriež gabaliņos un sautē sviestā, pieliek sīpolu, sāli un piparus pēc garšas. Ateseviškā katliņā vāra buljonā ¼ mārc. rīsu. pieliek vienu sagrieztu sīpolu un ½ mārc. smalki sakapātu sēņu.

Kad rīsi gatavi, tos liek gar vienu malu cepeša bļodai, pārlej ar kausētu sviestu, bet gar otru malu uzliek gaļas sautējumu un pārlaista mērci.

JĒRA GAĻAS KOTLETES

2 mārc. no karbonādes gabala izgriež ar ribiņām, izdauza, pārkaisa ar sāli un piparem, apvilā olā un rīvmaizē un cep sviestā brūnas. Dod klāt novārītus kartupeļus un sautētas krūmu pupas vai arī svaigus zirnīšus un spargeļus.

JĒRA GAĻAS KOTLETES KRĒJUMA MĒRCĒ

3 mārc. jēra karbonādes gabalu sacērt glītos gabalinos, izdauza un apcep sviestā brūnus, pārkaisa sāli un piparus. Uz pannas palikušā sviestā sasautē miltus līdz ar smalki sakapātiem sīpoliem, pieliek skābu krējumu, smalki sagrieztus šampionus. Šai mērcē ieliek sagatavotās gaļas šķēles, uzvāra un pasniedz galdā ar novārītiem kartupeļiem.

SAUTĒTA JĒRA GAĻA AR KĀĻIEM

To pagatavo tāpat kā jēra gaļas frikasē, tikai pieliek gabaliņos sagrieztus kāļus un mērcei pievieno tomātu biezeni.

JĒRA MUGURA SAGATAVOTA ANGĻU VEIDĀ

Jēra muguru sagatavo kā cepeti, izcep krāsnī, ar sviestu un ūdeni bieži aplaistot. Jēra gaļa ir garšīgāka, ja to cepot aplaista ar krējumu.

Jēra muguru liek uz garenas bļodas un apkārt liek dažādas novārītas saknes, kā: puķukāpostus, spargeļus un kartupeļus. Kā mērci pasniedz brūninātu sviestu ar citrona sulu.

Apspiestā romantika

Staļino, kas agrāk bija pazīstama kā dzērāju un huliganu pilsētiņa, tagad esot ļoti mainījusies savā izskatā un arī dzīves veidā. Staļino, kas ir 500 jūdžu dienvidos no Maskavas, esot strādnieku un jaunu cilvēku „paradīze". Caurmērā katrs šeit izpelnot no 1600 līdz 1700 rubļu mēnesī. Ogļrači varot izpelnīt pat 4000 rubļu mēnesī. Populārākā izprieca Staļino esot dejošana parkā pie skaļruņiem. Vakara programma sastāvot no valšiem, fokstrotiem un tango, bet amerikāņu „rock and roll" mūzika noliegta, jo tā „esot kaitīga Padomju jaunatnei." Jādomā, ka arī skūpstīšanās ir „kaitīga" Padomju jaunatnei, jo visi jaunieši pēc dejas šķiņoties ļoti formāli, t. i. rokas spiedienu, vai vienkārši ar vārdiem — „Uz redzēšanos nākošreiz".

JA SŪTĀT DĀVANU SAIŅUS PIEDERĪGAJIEM uz LATVIJU, TAD UZTICIET TOS DV GRĀMANICAI, 123 Huron St., Toronto 2 - B, Ontario — Canada.
Pieprasiet cenu sarakstu, sekojiet sludinājumiem.

Karstā vasaras pievakarē uz pāris dienām atstāju Saloniku pilsētu, lai brauktu uz kādu ciematu Holomonta piekājē, apm. 400 m virs jūras līmeņa, uz t. s. Rizā ciemu. Sākumā ceļš ir tāds pats, kāds ved uz Stratonio ciemu — kalnu siluetі, klintis un bezdibeņi, un liekas, ka autobuss gāzelēdamies „laipo", ne skrien.

Izbraucam cauri vairākiem ciematiem un tad beidzot esmu tur — Rizā ciemā. Liels bērnu bars ielenc autobusu. Liekas, tie te salasās katru vakaru, lai apbrīnotu katru svešu atbraucēju, bet svešinieki jau te reti ierodas.

Biju noreibusi no daudzajiem ceļa likumiem un vēlējos tikai mieru, ko dabūju kādā zemnieka mājā, lielā, tīri izbalsinātā istabā ar zemiem griestiem un maziem logiem. Ievēroju tikai, ka akmens kāpnes ir nokaļkotas baltas un spid nakts tumsā, un sienas ir akmeņu, ļoti biezas, masīvas, tā ka pieminēju paklusām sevi, ka tik Dievs nesūtītu kādu zemestrīci, un mums nebūtu jānosmok zem šiem akmens gruvešiem — kā jau tas Grieķijā notiek. Tikai pēc tam, ja kāds šāds akmeņu ciems ir sagruvis, ceļ vieglas mājas, kas nav tik bīstamas zemestrīcēs. Logi bija ciet, un tomēr nakti šai namā bija vēsums, par kādu nevar sapņot Salonīkos pat pie atvērta loga gulot . . .

Dienā ciems bija kā izmiris, tukšs, jo visi ļaudis strādāja ārā tirumos. Pašreiz plaujama labība, ko dara ar sirpjiem. Patlaban dzina mājā seru. Pa ceļu no tālienes vispirms varēja redzēt tuvāk veļamies putekļu mākonīšus, tad lielas labības nastas, kas kustējās it kā pašas no sevis, bet tuvāk pienākot, nastu priekšā iznirst ēzeļa gaŗausainā galviņa, zem nastas kustējās ēzeļa mazās kājas, un aiz tām vicinājās aste.

Vēlu vakarā no lauka pārnāk sievietes, un, kamēr vīrieši salasās kafejnīcās un tavernās iedzert, uzsmēķēe un atpūsties, tikmēr viņas piekšopj māju un bieži arī dzīvniekus. Redzēju sievieti ar mugurā uzsietu bērnu, bet vienā rokā viņai bija ūdens spainis, otrā — mūļa pavada...

Vakarā visos logos spīd petrolejas spuldzes, un katra saimniece uz kamīnā uzkurtās uguns vāra vakariņas un reizē arī rītdienas pusdienas. Lai gan maizes te netrūkst, tomēr azaids te nav ne tuvu tāds, kāds bija laviešu zemniekam, pat kalpam, un vispār rodas iespaids, it kā cilvēki te vairāk pārtiktu no vēsajiem kalnu avotu ūdeņiem, no sausas maizes un kalnu gaisa.

Ļaudis ir arī nabadzīgi ģērbušies. Vairāk uzposušies ir jaunie ļaudis, kas svētdienās pastaigājas pa ciema ceļu un laukumu, lai puiši ar meitām dabūtu „saskatīties". Nekādas garīgās dzīves izpausmes te nav. Vispār dzīves dienas, ko tur pavadīju, biju pārlieku pietiekamas, lai justos laimīga, ka neesmu tur piedzimusi un ka man nav tur jāpaliek. Vienmuļo dzīvi nespēj darīt pievilcīgu arī svaigais gaiss un daba. Uz retas mājas balkona var ieraudzīt kādu puķi, bet puķu dārziņu gandrīz nekur. Tagad ciemā ir ūdens krāns, bet vēl pirms pāris gadiem ūdeni esot veduši mucās ar ēzeļiem no kalnu avotiem. Arī zemnieki paši zina un aptver, cik drausmīgi pieticīga ir viņu dzīve, un, kad viņi prasa: kā patīk viņu ciems, arī paši steidzas piebilst: kā jau ciems, vai ne? Un atliek tikai pamāt ar galvu . . .

Viņi saka: — Mēs strādājam smagi, bet mēs nedzīvojam — mēs mokāmies . . . —

Cauri ciemam ejot, mums jo bieži nāsīs sītās svaigas, tikko ceptas maizes smarža ,un pie katras mājas pagalmā ir maizes krāsns. Šaurs, skaists, ēnains lauku ceļš veda lejā uz kādu gravu. Uz ceļa satikām sievas un meitenes ar māla ūdens krūkām uz pleciem vai galvas — tās nesa ūdeni no „Vectēva avota", jo tur esot ļoti labs, auksts ūdens, par ko pašī pārliecinājāmies, bet kāpēc šo avotu sauc par Vectēva avotu — to neviens nezināja pateikt.

Nolikti zem skaistajiem platānu zariem. Avota virziens tagad ir novirzīts uz citu pusi, bet kur tas tecējis iepriekš, no minerāliem izveidojusies milzīga klints, kas, no lejas lūkojoties, izliekas kā milzīga nezvēra atvērti žokļi, starp kuŗiem var iesēsties cilvēks.

No augšas klints ir kā milzīga zirga mugura, uz kuŗas sastingusī urdziņa ir kā pātagas švieka. Lai karaliene tiktu ērtāk lejā pie šīs klints, nogāzē ir izveidotas kāpnes un gar zemē iedzītajiem mietiem balstās platānu zaru margas, kur pieturēties.

Bet ilgi šis avots tur vairs nebūs, jo lejā, gravā, ir jau iezīmētas vietas — tur cels minerālūdens fabriku, un ūdeni savāks pudelēs. Ceļinieki vairs nevarēs nodzerties pie avotiņa par brīvu un cik vēlas — būs jānopērk pudele, bet toties to pašu brīnišķīgo ūdeni baudīs arī daudzi citi, šo avotu nemaz neredzējuši . . .

Un tad braucam atpakaļ mājā. Ir agrs rīts, un šoreiz varu skaidri pārredzēt, kur un kā braucam cauri kādam ciemam, kas saucas „Vecais Platāns" jo ciems savu nosaukumu dabūjis no diezin cik gadus vecā, milzīgā platāna koka ciema laukumā

Dažas dienas vēlāk apciemoju vēl divas ārpilsētas peldvietas, apm. stundas braucienā no Salonīkiem. Viena ir Epanomi, un tur atrodas skolas vasaras nometnes, kas gan nav tik izcilas, salīdzinot ar to, ko par līdzīgām nometnēm esmu lasījusi Latvijas Amerikā slejās.

Jūrmala tur gan ir skaista, un jūra ir tīra. Jo tuvāk Salonīkiem, jo jūrmala kļūst mazāk skaista, pati jūra netīrāka, bet ļaužu vairāk, un vakaros tos pamatīgi apstrādā odu bari, un arī pie autobusiem iznāk liela druzmēšanās.

Pašreiz Salonikos ir sākusies drudžaina gatavošanās uz vispārējo izstādi. Izstādes laukums ir stipri paplašināts. Jau vairākārt esmu dzirdējusi, cik ļoti sajūsmināti ir saloniķieši par to, ka šogad piedalīsies arī Padomju Savienība, bet pag. gadā viņi izstādi uzskatīja par neizdevušos tikai tāpēc, ka neb'ja minētās valsts paviljona. Tas ir tik nožēlojami!

Pašreiz te ir ļoti karsts, un naktīs vēlājamies pa gultu kā pa pirts lāviņu. Ir tik karsts, ka paši grieķi saka: „Mūsas koš dzelzī un odi tēraudā.

Jūs sveicinot

Vidzemniece.

PIE GRIEĶIJAS SPIRGTAJIEM AVOTIEM

VIDZEMNIECES VESTULE NO LAUKU CIEMATA

Veselu dienu pavadījām arī netālajā Dubjā ciemā, no kuŗa ceturtdaļstundas gājienā kādā gravā ir maza baznīciņa, nosaukta Apustuļu vārdā, pie kuŗas tad arī apmetāmies, lielo skaisto platānu ēnā, un visu cauru dienu dzērām un nevarējām atdzerties no minerālūdens avota, kuŗa ūdens ir tik garšīgs kā limonāde. Jā, šīs sausās, karstās zemes avoti ir vēsi un bagāti! Šis neizsīkstošais avots pie Apustuļu baznīciņas liek atkal domāt par Dieva vārdu neizsīkstošo skaistumu un veldzi, līdzīgu šī avota ūdenim, pie kuŗa noliecoties, ceļiniekam no mazā klints iedobumiņā pretī raugās apustuļu Pāvila un Pēteŗa sejas un nemaz nevari aiziet, par tiem nedomājot. Pie šīs baznīciņas platānu ēnā atpūšas ceļinieki, ietur azaidu, nodzeŗas, iededz baznīciņas lukturus, aiziet tālāk . . . Šovasar tur ir pusdienojusi pati Grieķijas karaliene un arī mēs sēdējām uz soliem., kas te bija priekš viņas

DĀVANĀM
JAUNĀKĀS GRĀMATAS.
KOKA IZSTRĀDĀJUMI.
ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI.
KERAMIKA.
DV GRĀMATNĪCA, 123 HURON ST., TORONTO 2-B, ONT.
Atvērta darbdienās no pl. 9—6 vakarā. SESTDIENĀS NO PL. 9—1 DIENĀ.

PASAULES VĒSTURE

GROZGALVĪGA SKATIJUMĀ

SKRIŅIŅI

Šo nodaļu varēju ievietot arī agrāk, bet pataupīju beigām, izskaņai par laimīgo dzīvi DP apvienotās valstīs. Tālāk jau nākšies runāt par sabrukumu DP valstīs un to bojā eju.

Jau svētos rakstos ir sacīts: „Ēde, dzēre — danci sāce, kamēr ūdens plūdi nāce." Tāpat tur ir stāstīts par septiņām Ēģiptes mocībām (Pag', vai nebija pat deviņas? Nudien, aizmirsies. Tā iet, kad maksā draudzei tikai nodevas, bet baznīcā nerādās), kas nākušas pār Izraēļa bērniem, par negausīgu dzīvošanu.

DP valstīm ūdens plūdi virsū nenāca. Drizāk gan ļergas plūdi. Bet tie nebija bīstami.

Toties liktenis dipīšiem par nesātīgu un pasaulīgu dzīvošanu uzlaida tādu mocību, kāda vēl nekad pasaulē nebija piedzīvota. Tie bija skrīniņi. Citi sarcija: skrīniņi. Bet es neesmu kārkluvāciete un tādēļ pieturēšos pie apzīmējuma — skrīniņš. Tas atvasināts no vārda skrīnēšana. Bet ko nozīmē skrīnēšana, par to nemaz nav jārunā. To labi atcerēsies pat desmitgadīgi bērni, kas toreiz bija zidaiņi.

Par skrīnēšanu gribu rakstīt tikai tādēļ, lai tie tautieši un tautietes, kas piedzimuši šeit, Jaunajā pasaulē, tāpat tie, kas nodomājuši šeit piedzimt, zinātu, ko viņu tēvi un mātes, vectēvi un vecāsmātes ir piedzvojuši un pārdzīvojuši. Nāv, liekas, paredzams, ka tādas izdarības cilvēces vēsturē vēl atkārtosies. Vienalga, kauč nāktu vēl divi pasaules kari.

Skrīniņi bija vairāki un norisa dažādos apstākļos. Bija tādi, kur gāja pa godam, bet vairums gan letiņu dabūja iepazīties ar īstiem stuibeņu pārstāvjiem.

Mans pirmais skrīniņš pagāja zem laimīgas zvaigznes. Tas notika „masveidīgi".

Kad kāds simts bija zālē sapulcējušies, ieradās skrīnētājs. Tas runāja tikai angliski, un bija nepieciešams tulks no skrīnējamo vidus.

Izdalīja anketas, kuŗas gan neviens nesaprata. Tajās atbildes varēja rakstīt letiņu valodā. Gan jau bija vietas, kur tās pārtulkoja kā nākas.

Pirmās ailes ar vārdiem, dzimšanas datiem un vietām, precējies vai laimīgi šķirties — piepildījās bez liekas runāšanas. Tad nāca „kuteligāki" jautājumi.

Tulks vispirms nolasīja jautājumus angļu valodā. Pēc tam „tulkoja": „Te rakstiet, ka vācieši ar varu atveda šurp par to, ka no krieviem mukdami, gribējāt braukt uz Zviedriju."

Pie amatiem nāca tulkojums: Ja kāds domā, ka viņš vēl direktors, lai labāk kļūst par ierēdni. Bet jūs, tur, karavīri, visi bijāt fabrikas strādnieki. Rokas vai kājas norāva bumbošanās."

Saprotams, vienmēr tā negāja. Gadījās cits skrīniņš, kur skrīnētāja skaidrā krievu valodā uzprasīja:

„Kadēļ braucāt uz Vāciju?"

„Atveda."

„Kādēļ atveda?"

„Nezinu. Man to neteica."

„Strādājāt kara rūpniecībā?"

„Nē. Dorfā."

„Nemelojiet. Pēc tāda neizskatāties."

Kad pabāzu zem deguna īstu „ostarbeitera" darba grāmatiņu, kur istā vācu mēlē, kuŗu puslīdz saprata arī likdegunē — skrīnētāja, bija starp citu atzīmēts, ka bij. „Mālienas Ziņu" redaktors tāds un tāds, izsūtīts no Latvijas tad un tad, novietots par dārznieku Grossjenā pie Naumburgas tad un tad.

ASV pilsonei, kas acimredzot bija dzimusi agrākajā Krievijā vai Polijā, bija jāapklust.

Tā pati likdegune kādā nometnē bija „izskrīnējusi" vienu pavecāku lauksaimnieku par „mutes palaišanu".

Lauksaimnieks, vaicāts, kādēļ viņš nebrauc atpakaļ uz Latviju, ja viņam tur lauku mājas? — atbildējis, ka viņš savas mājas atdāvina viņai. Lai brauc un saimnieko.

Kad skrīnētāja aizrādījusi, ka viņa nav Padomijas pilsone, vecais virs teicis: „Es arī neesmu."

Ar to pieticis, lai vecais kļūtu „fašists". Pēc kāda laiciņa viņš atguva savu DP „činu".

Kādā citā nometnē skrīnētājs bijis melnais. Tagad, ticis pie izdevības lemt par balto galvām, rīkojies arī ar „plašu žestu".

Manu vecu karabiedru, kas Latvijas kara flotē bija radiotelegrafists, melnais izsviedis no DP pavalsts par to, ka „savā speciālitātē atbalstījis vācu kara rūpniecību". Mans čalis strādāja fabrikā, kas izgatavoja rādio daļas. Tina „drātis" uz spolītēm.

Kāds cits skrīnētājs savam „laupījumam" uzbrucis ar jautājumu: „Ko jūs sakāt par krieviem?" Kad vaicātais atbildējis, ka krievi ir tādi paši slepkavas un banditi kā vācieši, skrīnētājs pārskaities ne pa jokam. Droši vien, bija dabūjis nogaršot vodku un dzērumā ar krieviem sabučoties.

Bet gadījās, ka skrīnētājus arī apveda ap stūri. Kad kādam šķērsgam dievputniņam jautāts, ar ko nodarbojies vācu okupācijas laikā, tas atbildējis, ka šķērēģies melnā tirgū, graujot vācu saimniecību. „Grāvējs" gan savā laikā bijis darba pārvaldes ierēdnis un citigi sūtījis citus letiņus ierakumu darbos.

Bija arī saprātīgi skrīnētāji, kuri daudz neko neinteresējās, kādā ceļā mēs te tikuši. Tiem pietika, ka pateica, ka nevēlamies vergot un badā mirt zem krievu kulaka.

Lielam vairumam šī mocība neko nenodarīja, tikai pakutināja nervus.

Turpinājumā: DP APVIENOTĀS VALSTS BOJĀ EJA

LATVIJAS AMERIKĀ pārstāvis ST. KATARĪNĒS
H. Greble, 85 Maple St., St. Catharines, Ont.,
kārto abonementu, sniedz un pieņem informāciju.

Penmans
"95" APAKŠVEĻA
Viriešiem un zēniem ar elastīgu augšdaļu, īsām vai garām piedurknēm parastie krekli un bikses, kā arī kombinētie.
Penmans
BIKSĪTES — SPORTA KREKLI — T - KREKLI VĪRIEŠIEM
elastīgie krekli bez piedurknēm.
Penmans
APAKŠVEĻA SIEVIETĒM UN MEITENĒM
Krekliņi un biksītes 2—4 un 6 gadi vecām meitenēm.
Baltas kokvilnas caurausti krekli ar biksītēm 8—16 g. v. meitenēm. Dāmu krekli un apakšjakas, smalka auduma, visu lielumu.
T - Krekliem ir nailona ieaudums apkakliņē. Izcila apakšveļa ar elastīgu jostas vietu biksēm.
Penmans T - KREKLI
Penmans DARBA ZEĶES
Penmans
BIKSĪTES, SPORTA KREKLI ZĒNIEM
Penmanam ir augstvērtīga frotē veļa, ko mātes labprāt vēlas saviem zēniem.
Penmans
VEĻA MAZBĒRNIEM
pieguloša sānos, kā arī visam ķermenim, priekšā pogājami krekliņi, smalka kokvilnas auduma. Lielumi 3-6-9 mēn. v., kā arī 1 un 2 g. v.
Penmans
VIESĪBU UN SPORTA ZEĶES
CITI Penmans RAŽOJUMI: Merino „95" apakšveļa; Merino „71" apakšveļa; plīša ar linu ieausta apakšveļa; Penmana golfa bikses; Penmana cimdi; Penmana svīteri.
GP-9-1

Trešdien, 1959. g. 2. septembrī, 70. n-rs.
HARVEY KEITH REALTOR
181 Eglint East, HU 7-
52 akru FARMA COBURG, ONT., — 50 jūdžu das tuvu
Sen gaidītā grāmata B. PA
DR. ŽIV
Latviešu valodā tulkojis P. KLĀN
DV GRĀMA
123 HURON ST., TORONTO 2
B & A PHARMAC
478 PARLIAMENT ST., TORONTO, WA
Mūsu uzticamie latviešu klienti mums labākā reklāma.
PIEDĀVAJAM LAIPNĀKO UN ĀTRĀKO APKALP
MEDIKAMENTI uz LATVIJU no MŪ
VEIKALA. ĀTRA PIEGĀ
jūsu tuviniekiem un draugiem Eiropā un zemēs ai aizkara.
VISI SŪTIJUMI APDRO
Jūs varat uzticēties: 13.000 saiņu Latviju sasniegusī 10-1
INFORMĀCIJAI ZVANIET WA 1-0432
vai pienāciet p
KAKTIŅ
TRANSPORTA FIRMA
Veicam visādus transportus ar modernām ma (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katr
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., T
„DZIESMU AVOTS"
īss mūzikas elementārteorijas un solfedžio kurss pašmācībai, komponista JĀNA CIRUL
iznāks decembra sākumā Krolla Kultūras biroja Deri nodaļas izdevumā. Lietpratēju komisija grāmatu nepieciešamu skolām un ieteikusi arī pašmācībai. Iep stoties, maksās $2,-, samaksu iesūtot uz OTTO KRO 800 S. HALSTED ST., HULL HOUSE, CHICAGO 7, Tel. MOnroe 6-5399.
Dr. ROMAN PNIEWSKY
Ilggadīga prakse slimnīcās Vācijā, Polijā un
Speciālists iekšķīgās, sieviešu un venerisķās sl
3537 PARK AVE., MONTREAL, P. Q., tel. VI 5-7623,
Runā vāciski un krieviski. Pieņem no pl. 3—8
IEPAZISTIETIES AR KANADU — BRAUC AR VILCIENU!
BRAUCIET AR CNR TAG
UN MAKSĀJIET VĒLĀK.
$100.- minims. 10% iemaksa — nomaksa līdz 24 nešiem, atkarā no atlikuma. Dzelzceļu un k kombinētos braucienus var izkārtot uz noma
Plašas apmešanās iespējas dienu un nak
Braucot ar CNR, varat ņemt līdzi baga līdz 150 mārciņām pilnīgi bez maksas.
DIVI LIELI VILCIENI IK DIENAS UZ RIETUMIEM UN AUSTRUMIEM.
SUPER Continental UN Continen
Informācija saņemama un vietas rezervej Kanadas Nacionālā dzelzceļa viet biļešu aģentūrās.
CANADIAN NATIONAL RAIL
PRIEKA DRUSCIŅ
Grāmatas autore pazīstamā īgauņu rakstn
MAGDA PIHLA
Grāmatu ilustrējuši Dainis Miezājs un Alfrēds Prieka Druscina (Roomuraasuke) 4 — 9 gadus ve garām bizēm. stāsta lasītājiem par saviem pied pilsētā un uz laukiem ,skolā un mājā ,darbdienā Dziesmu svētkos. Autore uzmanīgi ieturējusi šo neiespiežas pieauguša gudrība meitenes bērnīš perspektīvā.
Mēs varam sekot ar prieku, kā meitene skaldri mus un ieņem stāvokli, kur p Druscina iepriecē lasītājus ar ir ģeniāla humora pazīme. A sirdi, blakus komiskiem atga ģeniālas bērna poezijas, viņa nes istabā. Beigu stāstā par tuvas bērna sirdiņ un dvēsele
Šī grāmata ir glīti ies bēr
Cena 2
Dab
DV GRĀ
123 Huron St., T

M kas saucas „Vecais Platāns" jo ciems savu nosaukumu dabūjis no diezin cik gadus vecā, milzīgā platāna koka ciema laukumā.

Dažas dienas vēlāk apciemoju vēl divas ārpilsētas peldvietas, apm. stundas braucienā no Salonikiem. Viena ir Ēpanomi, un tur atrodas skolas vasaras nometnes, kas gan nav tik izcilas, salīdzinot ar to, ko par līdzīgām nometnēm esmu lasījusi Latvijas Amerikā slejās.

Jūrmala tur gan ir skaista, un jūra ir tīra. Jo tuvāk Salonikiem, jo jūrmala kļūst mazāk skaista, pati jūra netīrāka, bet ļaužu vairāk, un vakaros tos pamatīgi apstrādā odu bari, un arī pie autobusiem iznāk liela druzmēšanās.

Pašreiz Salonikos ir sākusies drudžaina gatavošanās uz vispārējo izstādi. Izstādes laukums ir stipri paplašināts. Jau vairākkārt esmu dzirdējusi, cik ļoti sajūsmināti ir saloniķieši par to, ka šogad piedalīsies arī Padomju Savienība, bet pag. gadā viņi izstādi uzskatīja par neizdevušos tikai tāpēc, ka neb'ja minētās valsts paviljona. Tas ir tik nožēlojami!

Pašreiz te ir ļoti karsts, un naktīs vājājamies pa gultu kā pa pirts lāviņu. Ir tik karsts, ka paši grieķi saka: „Mušas kož dzelzī un odi tērauda.

Jūs sveicinot

Vidzemniece.

Ā M

ĀJUMI.
RAMIKA.
ST., TORONTO 2-B, ONT.
SESTDIENĀS NO PL. 9—1 DIENĀ.

LES VĒSTURE

GALVIŠA SKATIJUMĀ

„Nezinu. Man to neteica."

„Strādājāt kara rūpniecībā?"

„Nē. Dorfā."

„Nemelojiet. Pēc tāda neizskatāties."

Kad pabāzu zem deguna īstu „ostarbeitera" darba grāmatiņu, kur istā vācu mēlē, kuŗu puslīdz saprata arī likdegune — skrinētāja, bija starp citu atzīmēts, ka bij. „Malienas Ziņu" redaktors tāds un tāds, izsūtīts no Latvijas tad un tad, novietots par dārznieku Grossjenā pie Naumburgas tad un tad.

ASV pilsonei, kas acimredzot bija dzimusi agrākajā Krievijā vai Polijā, bija jāapklust.

Tā pati likdegune kādā nometnē bija „izskrīnējusi" vienu pavecāku lauksaimnieku par „mutes palaišanu".

Lauksaimnieks, vaicāts, kādēļ viņš nebrauc atpakaļ uz Latviju, ja viņam tur lauku mājas? — atbildējis, ka viņš savas mājas atdāvina viņai. Lai brauc un saimnieko.

Kad skrinētāja aizrādījusi, ka viņa nav Padomijas pilsone, vecais virs teicis: „Es arī neesmu."

Ar to pieticis, lai vecais kļūtu „fašists". Pēc kāda laiciņa viņš atguva savu DP „činu".

Kādā citā nometnē skrinētājs bijis melnais. Tagad, ticis pie izdevības lemt par balto galvām, rīkojies arī ar „plašu žestu".

Manu vecu karabiedru, kas Latvijas kara flotē bija radiotelegrafists, melnais izsviedis no DP pavalsts par to, ka „savā speciālitātē atbalstījis vācu karа rūpniecību". Mans čalis strādāja fabrikā, kas izgatavoja radio daļas. Tina „drātis" uz spolītem.

Kāds cits skrinētājs savam „laupījumam" uzbrucis ar jautājumu: „Ko jūs sakāt par krieviem?" Kad vaicātais atbildējis, ka krievi ir tādi paši slepkavas un banditi kā vācieši, skrinētājs pārskaities ne pa jokam. Droši vien, bija dabūjis nogaršot vodku un dzērumā ar krieviem sabučoties.

Bet gadījās, ka skrinētājus arī apveda ap stūri. Kad kādam šķērsgam dievputniņam jautāts, ar ko nodarbojies vācu okupācijas laikā, tas atbildējis, ka šķērēties melnā tirgū, graujot vācu saimniecību. „Grāvējs" gan savā laikā bijis darba pārvaldes ierēdnis un citīgi sūtījis citus letiņus ierakumu darbos.

Bija arī saprātīgi skrinētāji, kuŗi daudz neko neinteresējās, kādā ceļā mēs te tikuši. Tiem pietika, ka pateica, ka nevēlamies vergot un badā mirt zem krievu kulaka.

Lielam vairumam šī mocība neko nenodarija, tikai pakutināja nervus.

Turpinājumā: DP APVIENOTĀS VALSTS BOJĀ EJA

LATVIJAS AMERIKĀ
pārstāvis
ST. KATARINES
H. Greble, 85 Maple St., St. Catharines, Ont.,
kārto abonementu, sniedz un pieņem informāciju.

HARVEY KEITH REALTOR

181 Eglinton Ave., East, Toronto
HU 7-3333

Sniedzam nesaistošu informāciju par visiem mūsu speciālpiedāvājumiem lielajos dienas laikrakstos.

ZVANIET NEKAVĒJOTIES, TAS IETAUPĪS JUMS LAIKU UN LIDZEKĻUS.

LEO VĒVERIS
Tel. mājās RO 9-5049

- PALIDZAM obligāciju sagādē.
- PALĪDZAM sagādāt aizdevumus iemaksām bez atlīdzības
- NOVĒRTĒJAM katru īpašumu.

BRUNO PURIŅŠ
TEL. MĀJĀS HU 1-0181

NEKUSTAMI ĪPAŠUMI PLAŠĀ IZVĒLĒ VISOS PILSĒTAS RAJONOS.

52 akru FARMA COBURG,ONT., — 50 jūdžu no TORONTO. 47 akri aramzemes, 5 akri jaukta meža, 7 istabu kieģeļu māja, liels šķūnis un kūts, kā arī citas saimniecības ēkas. Īpašums ļoti labā stāvoklī un atrodas tuvu Nr. 2 lielceļam. Foreļu strautiņš un 2 akas. Pilna cena $7.500,-. Iemaksa pēc vienošanās. Zvanīt B. PURIŅAM, HU 7-3333.

Sen gaidītā grāmata B. PASTERNAKA
DR. ŽIVAGO
Latviešu valodā tulkojis P. KLĀNS, dabūjama par $5.80
DV GRĀMANĪCĀ,
123 HURON ST., TORONTO 2 - B, ONT., CANADA.

Pudiņu un cepumu pulveŗi tikai no
DR. OETKER

B & A PHARMACY
478 PARLIAMENT ST., TORONTO, WA 1-0432
Mūsu uzticamie latviešu klienti mums ir labākā reklāma.
PIEDAVAJAM LAIPNĀKO UN ĀTRĀKO APKALPOŠANU
MEDIKAMENTI uz LATVIJU no MŪSU VEIKALA. ĀTRA PIEGĀDE
jūsu tuviniekiem un draugiem Eiropā un zemēs aiz dzelzs aizkara. VISI SŪTIJUMI APDROŠINĀTI.
Jūs varat uzticēties: 13.000 saiņu Latviju sasnieguši 10-12 dienās.
INFORMĀCIJAI ZVANIET WA 1-0432 vai pienāciet personīgi.

Dzīvoklis pilsētas centrā, 3—4 istabas, pie labas satiksmes,
IZĪRĒJAMS
Tel., RO 2-9864, Toronto.

IZĪRĒJAMS DZĪVOKLIS Main - Kingston Rd. raj. 3 istabas un virtuve ar iekārtu. Jauna māja, skaista un klusa apkārtne.
OX 83582, Toronto.

Frank Vass, BA
ADVOKĀTS — NOTĀRS
455 Spadina Ave., Apt. 403 (College un Spadina ielas stūrī)
Tel. birojā — WA 2-6111, WA 2-6112, Toronto.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM
Tel. LE 4-1403

OPTIĶIS LUNSKY
470 COLLEGE ST., Toronto,
WA 1-3924

KAKTIŅŠ
TRANSPORTA FIRMA
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā:
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

„DZIESMU AVOTS"
Īss mūzikas elementārteorijas un solfedžio kurss skolām un pašmācībai, komponista JĀŅA CIRUĻA grāmata, iznāks decembra sākumā Krolla Kultūras biroja Derīgu grāmatu nodaļas izdevumā. Lietpratēju komisija grāmatu atzinusi par nepieciešamu skolām un ieteikusi arī pašmācībai. Iepriekš parakstoties, maksās $2,-, samaksu iesūtot uz OTTO KROLLA vārda, 800 S. HALSTED ST., HULL HOUSE, CHICAGO 7, ILL., USA. Tel. MOnroe 6-5399.

Dr. ROMAN PNIEWSKY
Ilggadīga prakse slimnīcās Vācijā, Polijā un Šveicē.
Speciālists iekšķigās, sieviešu un veneriskās slimībās.
3537 PARK AVE., MONTREAL, P. Q., tel. VI 5-7623, Montreal.
Runā vāciski un krieviski. Pieņem no pl. 3—8 vakarā.

IEPAZISTIETIES AR KANADU — BRAUCIET AR VILCIENU!
BRAUCIET AR CNR TAGAD
UN MAKSĀJIET VĒLĀK.
$100,- minims. 10% iemaksa — nomaksa līdz 24 mēnešiem, atkarā no atlikuma. Dzelzceļu un kuģu kombinētos braucienus var izkārtot uz nomaksu.
- Plašas apmešanās iespējas dienu un naktī.
- Braucot ar CNR, varat ņemt līdzi bagāžu līdz 150 mārciņām pilnīgi bez maksas.

DIVI LIELI VILCIENI IK DIENAS UZ RIETUMIEM UN AUSTRUMIEM.
SUPER Continental UN Continental
Informācija saņemama un vietas rezervējamas Kanadas Nacionālā dzelzceļa vietējās biļešu aģentūrās.
CANADIAN NATIONAL RAILWAYS

6.
Daugavas Vanagu dienas Kanadā
4. SEPTEMBRĪ
DV namā, 123 Huron St., TORONTO. Sākums plkst. 8,30 vakarā.
SVINĪGĀ JUNDA
5. SEPTEMBRĪ ŠAUŠANAS SACENSĪBAS
BRAMPTONĀ, Verļa lauku īpašumā. Sākums plkst. 11,00 no rīta.
5. SEPTEMBRĪ D.V. DIENU BALLE
PALACE PIER telpās, TORONTO. Sākums plkst. 8,00 vakarā.
6. SEPTEMBRĪ
DIEVKALPOJUMI baznīcās un aizlūgumi par kaŗavīriem notiek parastā laikā uz vietām pie draudzēm, izpilda draudžu mācītāji. Radio raidījums BRĪTIŅŠ AR DIEVU sniegs savu programmu no Ošavas raidītāja, no pl. 10,30—11,00 no rīta. Viļņa garums 1350.
6. SEPTEMBRĪ SVĒTKU AKTS
Sv. Andreja b-cā (Jarvis un Carlton), Toronto. Sākums plkst. 5 p. p.
Pēc tam DV TEĀTRA KANADĀ IZRĀDĒ
M. Ziverta komēdija ‚CENZŪRA' 3 cēlienos, 4 ainās
Personas: Iza ..... MAIJA ZVAIGZNE; Turlums HUGO MIĶELSONS; Komandants .... EDGARS ĀBELE; Janelis STANISLAVS BUTKĒVICS; Režisors OSKARS ZVIEDRIS; Dekorātors .... VALDIS VARE; Sufliere ..... ĀRIJA GRASMANE; Apgaismotājs VALDIS TURĶIS
Ieejas maksa $1,50 no persons. Skolēniem un studentiem puscena. Skautiem un gaidām formas tērpos ieeja brīva.

Vasaras atvadu dienas latviešu Muskokas vasaras viesnīcā 5., 6. un 7. septembrī,
BALLE AR GADSKĀRTĒJO „MISS GLEN ECHO LODGE' IZVĒLI.
UGUNSKURS UN INTERESANTAS SACĪKSTES
ŪDENS SPORTOS. SKAISTAS BALVAS. Iespējams arī teltot.
Rezervācijai lūdz zvanīt
I. FRICBERGAM, GRAVENHURST, ONT., MURRAY 7-3001.
TELPAS AR VĀRĪŠANAS IESPĒJĀM DABŪJAMAS ARĪ PĒC 7. SEPTEMBRA.

BAZNĪCAS ZIŅAS

DIEVKALPOJUMI ASV

ŅUJORKA

Latviešu ev. - lut. draudze, 504 Second St., Brooklyn 15, N. Y. Dievkalpojumi Betlemes baznīcā.

Svētdien, 6. septembrī, plkst. 11.30 Betlemes baznīcā pēdējais priekšpusdienas dievkalpojums; pēc tam dievvārdi sākšies atkal pl 3 p.p.

Konfirmandu mācība jauniešiem sākšies sestdien, 12. septembrī, pl. 10. draudzes namā, Brooklinā. Iesvētīšana svētdien, 8. novembrī Betlemes baznīcā. Jauniešus lūdz pieteikties pie mācītājiem.

CIKĀGA

Cikāgas latviešu ev. - lut. Ciānas draudzē, 5015 W., Ferdinand Māc. A. Rautenšilds.

Svētdien, 6. septembrī, pl. 11, dievkalpojums.

Cikāgas latviešu ev. lut. Mīera draudzes dievkalpojumi katra mēneša 1. un 3. svētdienā, pl. 1 dienā lietuviešu baznīcā, 2225 W. Cermak Rd.

Māc. A. Sudars, 1030 — 30 Ave. Belwood, Ill.

Māc. Pāvils Kirsons, Meivudā, Ill., tel. FI 2-2420

Sv. Pāvila ev. - lut. draudzes dievkalpojumi mēneša 2. un 4. svētdienā, plkst. 10,30 dienā Cikāgas luterāņu semināra baznīcā, 1644 So., 11th Ave.

Cikāgas latviešu baptistu draudzes dievkalpojumi katru svētdienu, plkst. 11 dienā, 5000 W. Ohio St., māc. A. Stefenbergs. Jaunatnes sanāksmes katru svētdienu pl. 9,30 no rīta. Lūgšanu dievkalpojumi katru sestdienas vakaru, pl. 7,30.

Māc. J. Turks, Kalamazū, 903 Hazard Ave., tel. 44619.

Kalamazū sv. Jāņa ev. - lut. draudzei mēneša 2. un 4. svētdienā Trīsvienības baznīcā, pl. 2 dienā, bērniem pl. 1,15.

Dievkalpojumi Cikāgas ev. - lut. latviešu Sv. Jāņa draudzes baznīcā — 1540 N. Spaulding Ave. — notiek katru svētdienu, plkst. 3 p. p.

Mineāpoles St. Paula latviešu ev. lut. draudzes dievkalpojumi savā dievnamā, 3152 S. 17th Ave katru svētdienu, pl. 11 no rīta māc. P. Langins.

Māc. G. Straumanis, 1444 N. Kalamazū Ciānas luterāņu baznīcā, 523 Pine St, mēneša 2. un 3. svētdienā, plkst. 10 no rīta.

Māc. J. Lazda, 60 Dennis Ave., S. E. Grand Rapid.

Dievkalpojumi latviešu ev.-lut. Vienības draudzes baznīcā katru svētdienu plkst. 1 p. p.

MILVOKI

Milvoku latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi katru svētdienu, pl. 2.00 dienā Faith ev. - lut. baznīcā, 1000 S. Layton Bulv. Māc. J. Meisters. Svētdienas skola dievkalpojuma laikā, baznīcas sabiedriskajās telpās.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Prāv. A. Mītulis, 66 Gordon Ave., Port Arthur, Ont., tel.: 4-0302.

TORONTO

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX 9-3331, Toronto Sv. Andreja baznīcā, Carlton un Jarvis ielu stūrī. Tel. WA 4-1563.

Svētdien, 6. septembrī, pl. 11 kapu svētki latviešu kapos.

Māc. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto. Ont., tel. LE 6-2510.

6. septembrī — kapu svētki latviešu kapā nodalījumā.

13. septembrī, plkst. 2 p.p. Sv. Jāņa baznīcā draudzes Dāmu komitejas 10 gadu darba atcere. Draudzes vakars.

20. septembrī, plkst. 2 p.p. dievkalpojums Sv. Trīsvienības baznīcā. Svētdienas skola atsāk darbību.

27. septembrī, plkst. 2 p.p. dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā.

Māc. A. Briedis, 191 Ferris Rd., Toronto tel. PL 7-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

HAMILTONĀ

Māc. E. Pavasars, 209 E. 38th St., Hamilton, Ont. Tel. Fulton 3-1182.

Hamiltonā, Latviešu ev. - lut. Kristus draudzē, Sv. Trīsvienības baznīcā, 18 Victoria Ave., S., tel. CE 2-2385.

6. septembrī, plkst. 4,00 p. p., dievkalpojums.

Latviešu ev. - lut. Miera draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Pētera baznīcā, Sparks ielā.

Māc. Ed. Ķerģis, 153 Bancroft Dr., Sudbury, Ont. Tel. OS 3-3284.

Sadberijā svētdien, 13. septembrī, plkst. 13, Sv. Jāņa baznīcā (232 Pine St.,) dievkalpojums.

Virdžinijtaunā svētdien, 20. septembrī, plkst. 13, angļikāņu baznīcā dievkalpojums.

Norandā svētdien, 20. septembrī, plkst. 16, United baznīcā dievkalpojums.

MONTREĀLA

Māc. V. Sēfers, 4571 Coolbrook Ave., Montreal, P. Q. Tel. HU 4-8394. Dievkalpojumi Presbiteriāņu baznīcā, Hutchison un Viateur ielu stūrī.

Māc. Arturs Voitkus, 2384 Beaconsfield Ave., Apt. 12, Montreal, P. Q. Tel. HU 9-3224. Dievkalpojumi Redeemer baznīcā, 285 Clarke Ave.

ST. KATARINĒS

Māc. J. Praulinš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Cahtarines, Ont. Tel. MU 5-5098.

Niagara Falls, Ont., latviešu ev. - lut. dr. Sv. Jāņa angļikāņu baznīcā, 580 Portage Rd., dievkalpojums 6. septembrī, pl. 2 p.p., māc. J. Praulinš.

Londonas latviešu ev. - lut. dr dievkalpojums 13. septembrī, pl. 1,30 p. p., Trīsvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St. Māc. J. Praulinš.

Pēc dievkalpojuma baznīcas apakšējā zālē notiks draudzes jaunās pārvaldes vēlēšanas, kuŗās draudzes locekļi lūgti ierasties jo kuplā skaitā un aktīvi piedalīties vēlēšanās.

Sv. Katarīnas latviešu ev.-lut. draudzei dievkalpojums 20. septembrī, pl. 3.30 p. p. Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave. Dziesmu lapiņas.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 3 p.p. un trešdienās pl. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO LATVIEŠU MISIONE

Latviešu misijas kārtējie dievkalpojumi Toronto notiek sestdienās plkst. 8 vak., 14 Parkroad misijas namā (Bloor pazemes pieturas tuvumā). Svētdienu rītos no pl. 10,30—11,00 ģērigs radio raidījums — Brīdis ar Dievu, viļņu garums 1352 Ošavas raidītājs. Tel. AM 1-4218

Nupat saņemtas jaunas GRĀMATAS

J. Ziemeļnieka — KOPOTAS DZEJAS	$7.00
A. Niedras — ZELTA VĀRTU PILSĒTA	$3.40
R. Bangerska — MANA MŪŽA ATMIŅAS, II d.	$5.20
I. Gubiņas — ZELTA IELEJA	$3.00
V. Strēlertes sakārtoj. — LATVIEŠU TAUTAS TEIKAS	$4.25
U. Ģērmaņa — LATVIEŠU TAUTAS PIEDZĪVOJUMI	$5.50
O. Dūna — JUVIKAS ĻAUDIS, I-II-III	$10.00
A. P. Mierkalna — PURPURA SIRDS (dzejas)	$3.50
VARENAIS BĒTHOVENS	$8.00

DV GRĀMATNĪCĀ,
123 Huron St., Toronto, 2-B, Ontario, Canada.
Darbdienās no pl. 9—6 vak., sestdienās no pl. 9—1 dienā.

IMANTA
jaunās grāmatas
Rūdolfs Bangerskis
MANA MŪŽA ATMIŅAS II daļa,
ar 59 foto uzņēmumiem, tikai ies. $5.20.
Boriss Pasternaks
Dr. Živago
latviešu valodā, nesaīsināts izdevums, ies. $5.80.
Grāmatas pērkamas visās latviešu grāmatnīcās, vai pasūtināmas tieši apgādā
IMANTA, Postbox 292, Copenhagen, Denmark.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz ..... uz ..... mēnešiem ar šādu adresi:

Mr., Mrs., Miss .....

Adrese: .....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ .....

..... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai

(Nevajadzīgo svītrot)

Parakstā .....

Abonēšanas maksa: $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanagi, 123 Huron St. Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. Lāci, 101 Brightwater Court, Brooklyn 35, N.Y., U.S.A.

J. ZEBELIŅŠ — Ziemeļamerikas latviešu meistarsacīkšu tenisā uzvarētājs

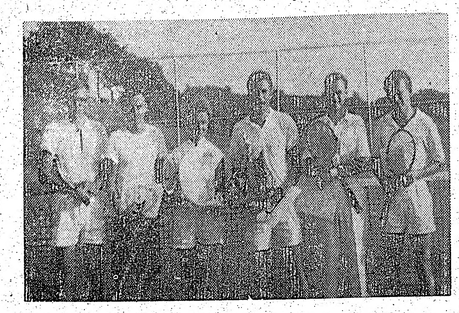

No kr. O. Zommers, J. Vikmanis, L. Šlubere, J. Zebeliņš, A. Seikucis, J. Čākurs.

4. Ziemeļamerikas latviešu meistarsacīkstes tenisā, kas aizņēma 4:6, 2:6.

Zichmanis savukārt J. Zebeliņam nodarīja zaudējumu ar 6:4, 6:2.

Pavasarī bija plānotas 22./ Ceļojošo balvu, kuru dāvinā- 23. augustā Čikāgā, — tad Klīv- ja tenisa labvēlis Herberts Zichlendā, beidzot norisinājās To- manis, izcīnīja Jānis Zebeliņš, ronto. finālā pieveicot Osvaldu Zommeru 6:1, 5:7, 6:2.

Piedalījās 20 dalībnieku, kuru Jāatzīmē J. Zebeliņa nosvērtā skaits varēja būt kuplāks, ja sa- spēle, kuras iespaidā liecās Kacīkstes būtu notikušas, kā sav- nadas jaunais talants J. Zichlaicīgi iecerētas. Jāpiemin, ka manis. Labu tenisu spēlēja nebija spēlētāju no Amerikasmontreālietis O. Zommers. Arī tenisa „cietokšņa" Čikāgas un kungu dubultspēlē triumfēja Kalamazū. Labos laika apstāk- amerkāņu pāris J. Zebeliņš un los pusfinālam kvalificējās J.J. Vikmanis, finālā uzvarot O. Zebeliņš (Daytona), O. Zommers Zommeru un A. Leikuci 6:4, 6:2. (Montreāla), J. Zichmanis (To- Dāmu vienspēlēs uzvaru guva ronto) un J. Vikmanis (Dayto- L. Slūbere (Toronto), beigu spēna). J. Vikmanis zaudēja O. lē pieveicot L. Erenfeldi (Fila- Zommeram 6:1, 5:7, 1:6 un J. delfija) 8:6, 3:6. 6:4.

PUGVOŠĀ . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

Bet, protams, šie vīri pilnīgi maldās. Pat atliekot sānus faktus, kuri vienmēr paliks uz mūsu sirdsapziņas, ka draudzība ar Padomju orbitu nozīmē, ka turpinās ies tur dzīvojošo simtiem miljonu cilvēku verdzināšana, paliek fakts, ka nav ne mazākās praktiskās iespējas Austrumu un Rietumu sirsnīgai tuvināšanai.

Īstie politiskie līderi, — un jāatzīst, ka Hruščevs, Mikojans, Kozlovs un tiem līdzīgie — ir savas pārliecības vergi, un nekāds smaidīgs rokas spiediens ar ītonu nepiespiedīs Hruščevu atmest savu pārliecību — un tā ved arvien uz brīvās pasaules iznīcināšanu.

Katrā ziņā padomju zinātnieki, kas piedalās Pugvošā, nav partijas birokratu „jaunās šķiras" locekļi, kas valda Krievijā un Sarkanajā Ķīnā, bet pēdējie ir vienīgie, kas nosaka savu zemju politikas kursu.

Tātad, lai cik ceļi domātu ītons personīgi un lai arī cik sirsnīgas un draudzīgas būtu attiecības viņa Austrumu un Rietumu viesu starpā, Pugvošas konference var nodarīt tikai jaunumu, jo, radot maldīgas cerības, tā vājina daudzu labu cilvēku apņēmību aiz dzelzs priekškara nostāties mūsu pusē, **un pret komūnistiem ar zobiem un nagiem.**

PELDUS ‚PĀRI OKEANAM'

Tālpeldētāja Tālivalža Ozolcelma izturības peldējums Simko ezerā.

Kanadas maratonpeldētāju apvienības šefs Stive Mellor pagājušā nedēļā bija organizējis individuālu peldēšanas pārbaudi mūsu peldētājam Tālivaldim Ozolcelmam ar starta vietu Berijā, Ontario, un finālu Orilijā. Kā zināms, šo 30 jūdžu garo distanci Simko ezerā līdz šim neviens no kanadiešu peldētājiem nav veicis. Mr. Stive Mellor, kas sacīkstes rīkojis daudziem favoritiem, to starpā arī slavenai peldētājai Marlenei Bellai, mūsu Ozolcelma spējas un neatlaidību vērojis jau vairākus gadus, iekāms pārliecinājies, ka Tāmijs, kā kanadieši viņu iesaukuši grūtā uzvārda izrunas dēļ, šim uzdevumam ir piemērots. Berijas pilsētas iedzīvotāji bija pulcējušies un ielenkuši visu ezera piekrasti, kaut gan pika melnumā, pulksten 11 naktī, kad atskanēja starta šāviens, vairums neko vairāk neredzēja, kā mirdzošas spuldzes un kvēllampas. Tie kas bija tuvāk Ozolcelmam, apbrīnoja viņa smuidro atlētisko stāvu, ko pārraidīja Berijas TV raiditājs. Arī pilsētas radio nemitīgi informēja savus klausītājus par mūsu peldētāja gaitām. To darīja arī Toronto CKIW radio, kura reportieris ar savu motorlaivu sekoja visu peldējuma laiku. Arī TV kamerviri „plostoja" līdzi. Visu nakti peldēšana ritēja bez traucējumiem, kaut gan pats peldētājs, saņebot „uzkodi" vincukuru, sūdzējās, ka brīžiem jāpeldot atvaraini aukstā ūdenī. Šad tad „uzbrucis" arī kāds drošāks pēģis, kas uz brīdi luncinājies ap peldētāja kājām. No vienas puses, peldēšana tumšā nav nekāda joka lieta, kaut arī ceļu rāda pelēšanas vadītājs no savas laivas ar īpašu gaismekli.

Līdz ar gaismas svišanu, ap pieciem no rīta, peldētājs ziņoja, ka vēdera muskuļi sāk „streikot". Nelīdzēja nekādi ieteikumi, un pēc 10 minūtēm Tāmija vēdera muskuļi bija paralizēti. Aiz muguras bija 12 jūdžu. Kaut gan krampji neļāva nodarbināt kājas, Ozolcelms spēcīgi darbojās ar rokām. Bet arī tas neko nerglāba, un, ar vislielāko piepūli nopeldējušu vēl 2 jūdzes, pavadoņi plkst. 7 no rīta bija spiesti 16. jūdzē peldētāju izvilkt no ūdens. Nekādu ārsta palīdzību nevajadzēja, un Ozolcelms jau pēc vienas stundas pats kā masieris izmasēja sacietējumu, ieturēja brokastis un jutās tik žirgts kā nemaz nebūtu peldējis. Astoņās stundās viņš bija veicis 15 jūdžu.

Plunčāšanās Simko ezera krastos un peldēšana atklātā ezerā nav salīdzināma. Ezers pazīstams ar ūdens joslu asu temperatūras maiņu, kas paralizē katru gaŗāku peldējumu. Līdzšinējie peldētāji krampju dēļ nav nopeldējuši tālāk par 11 jūdzēm, kādēļ mūsu Ozolcelmam pagaidām pieder tālākais peldējums šī ezera atklātajos ūdeņos. Ozolcelma peldējumu sponsorēja Scott Athwoter Co., CKIW un Berijas TV - radio stacijas. Kaut arī Ozolcelmam distances peldējums neizdevās, viņš par savu neatlaidību no rītkotājiem saņēma prāvu čeku. Pēc īsas atpūtas Berijā Ozolcelmu noveda uz TV staciju, kur viņam nodemonstrēja pārraidīto filmu. Bez plašākiem aprakstiem Berijas dienas laikrakstā, peldēšanu ar attēlu atzīmēja arī Toronto The Globe and Mail. Jau pēcpusdienā Ozolcelms ieradās Toronto un tūdaļ arī saņēma jaunu uzaicinājumu peldēšanu atkārtot.

Negātīvu ietekmi uz peldētāju atstāja tas, ka tikai starta brīdī viņam paziņots, ka distance būs nevis kā sākumā plānots 20, bet 30 jūdžu. Tas arī rūdītam peldētājam var „kost kaulā" no psichiskā viedokļa. Nav šaubu, ka Ozolcelms ir spējīgs šo distanci veikt, jo treniņos ne vienu vien reizi peldējis 25 jūdzes. Jau pirms vairākiem gadiem mūsu laikraksts ziņoja, ka Ozolcelms mājās trenējas ledus peldēs, lai pieradinātos pie auksta ezera ūdens.

Interesanta ir viņa vitālā statistika. Piecos gados viņš treniņos kopā nopeldējis ne mazāk par 3600 jūdžu, kas līdzinās peldējumam pāri Atlantijas okeanam. Ozolcelmu tāpēc varam ieskaitīt par latviešu vienīgo maratonpeldētāju. Viņš kādreiz rekordlaikā peldēja 400 metru taurinstilā, mācījas Rīgas operas baletskolā, dejoja, boksējās. Kanadā ieradās kopā ar tagadējo teoloģijas studentu A. Kretulnieku un pārskolojās peldēšanā, līdz sasniedza apbrinojamu izturību. Vēl pirms dažām nedēļām, kad Ozolcelms nedēļas nogalē uzturējās Glen Echo Lodge (Maskokas ezeros), bez jebkādas pavadonības viņš nopeldēja 12 jūdžu. Ziemā viņš izmanto peldbaseinus un agrīnos pavasaros, kad upē vēl ledus, Ozolcelms kopā ar Kanadas izcilo maratonpeldētāju Lamsdenu jau peldās Ontario ezerā.

Atceļā no Berijas uz Toronto radās daži jautājumi, kas var interesēt ūdenssporta cienītājus, piemēram:

— Ar ko izskaidrojams, ka sievietes, it īpaši jaunas meitenes, tālpeldēs pārspēj rūdītus vīrus? —

— Ne jau spēks ir izšķirošais, saka Ozolcelms, — viss atkarājas no tā, kā peldētāja ķermenis gul ūdenī. Jo vertikālāk kāds peld, jo lēnāk slīdēs uz priekšu. Pats es peldu ar apmēram vertikālītāti, kas nepārsniedz 8 gradus. Lamsdenam tā ir 5 gradi, citiem vēl mazāk, bet īsās distancēs izcili peldētāji, piemēram, mūsu Konradi — ūdenī slīd pilnīgi līmeniski. —

— Dzirdēts, ka peldot kājas jānodarbinot, cik jaudas. Vai tā ir? —

— Agrāk visi centās tās izmantot sporta tempā, bet kad tuvāk izpētīja zivju astes darbību, to kopēja, un panākumi bija daudz labāki. Tagad atziti kāju cirtieni, kas veicina slīdējumu, bet, nokavējot īsto sitiena momentu, iznākums var būt pretējs. Kāju darbība ir pilnīgi izjūtas lieta, nelaujot ķerme im ūdenī pārslīdēt ⅔ normu no roku darbības iegūtās inerces. Ja var to saskaņot, var cerēt, ka pēc gadiem peldēsit ar brokastīm, pusdienām un vakariņām — paskaidro apolloniskais peldētājs.

A. Kalniņš.

APKĀRT ZEMES LODEI

Britu laikraksts „The Manchester Guardian", ko lasa visā pasaulē, nule kā pārmainījis savu nosaukumu uz „The Guardian". Šim laikrakstam ir 183.000 lasītāju.

Nākošajā mēnesī Londonā (Anglijā) publiskā izsolē varēs iegādāties bijušā Irakas valdnieka Feisala 28.000 dol. vērtīgo Rolls Royce luksa automašīnu.

Olathe pilsētiņā Kansasā tiesnesis Viljams S. Allens sodījis Ronaldu Gādrneru ar 2¢ lielu naudas sodu par to, ka pēdējais braucis ar savu transportamašīnu 2 jūdzes ātrāk kā faktiski atļauts. Gārdneram nebijis 2¢ pie rokas un viņš izrakstījis tiesai čeku šīs „summas" apmērā.

Trīspadsmit gadus vecais Džons Vains Vūds atzinies Oklahomas policijas prefektūrā, ka viņš pielaidis uguni eļļas plantācijai šīs pilsētas tuvumā. Ugunsgrēks „Kerr - McGee" eļļas sabiedrībai nodarījis 1 milj. dolaru zaudējumus.

SESTAIS VILNIS

PA SLEPENO AĢENTU NOSLĒPUMAINAJĀM UN BĪSTAMAJĀM GAITĀM

VI

PĀRSTEIDZOŠI FAKTI

Pulkvedis - leitnants Arnolds Liepa bija tuvākais pulkveža Sēļa līdzstrādnieks. Patiesībā pat daudzi armijas galvenā štāba virsnieki, ar kuriem diendienā pulkvedim Liepam iznāca tikties, bija pārliecināti, ka Trešās nodaļas priekšnieks ir šis mierīgais kungs, kas nekad nevalkāja formas tērpu, īsi pirms revolūcijas bija ar spožām sekmēm beidzis Maskavas universitātes juridisko fakultāti. Pulkveža - leitnanta Liepas mazrunība un prasme izteikt komplimentus imponēja kā jaunākajiem, tā augstākajiem armijas štāba virsniekiem, tā plinīgi nemanot Trešās nodaļas virsnieks, uz kuŗa pleciem gulās sarežģītie un uztraucošie spiegu ķērāja pienākumi, savu tuvāko kollēģu vidū bija iemantojis „labā Liepas" pavārdu. Štāba bataljona sargkareivji, kam Liepa katru rītu, kāpjot uz ceturto stāvu pa ozolkoka kāpnēm, pameta savu joviālo: „Nu labrīt, jaunskungs!" droši vien nodomāja, ka kalsnais kungs, kas bieži vien cinījās ar elpas trūkumu, ir kāds no apgādes daļas ierēdņiem vai arī kāds no pulkveža Galindoma architektiem, kas kājām mērojis patālo ceļu no Citadeles.

Torīt pulkvedis-leitnants Liepa bija sevišķi labā omā. Liepam bija pamats būt priecīgam, jo pēc piecu gadu nesekmīgām pūlēm beidzot, sakarā ar laimīgu gadījumu, negaidot bija pacēlies noslēpuma plīvuris, kas kopš 1926. gada klāja pulkveža Sēļa adjutanta rezerves leitnanta Andreja Vītola, jeb, kā mēs viņu atcerēsimies — tirgotāja Rauchmaņa sulaiņa Krēsliņa dīvaino pazušanu Daugavpilī.

„Ir tikai viens apstāklis, kas mums jānoskaidro," durvis aiz pulkveža Sēļa sevišķu uzdevumu ierēdņa Aleksandra Pavāra aizslēgdams, teica pulkvedis-leitnants Liepa. Brīdi, garajiem pirkstiem spēlējies ar pulksteņa važiņu, kuŗas sudraba kalumi liecināja, ka jaunības laikos šis stāba virsnieks zvērējis uzticību kādai vecai un cienījamai latviešu akadēmiskai organizācijai, viņš domīgi teica: „Vai leitnants Vītols, nu, sauksim viņu pēdējā vārdā — Krēsliņš, tonakt Daugavpilī sēdās pats labprātīgi piebrauktajā automašīnā, vai arī viņam nebija citas iespējas kā paklausīt?"

Aleksandrs Pavārs tikai ar pūlēm spēja noslēpt pārsteigumu, kādēļ tieši šodien Liepa pēc tik daudz gadiem atkal no jauna cenšas rast atrisinājumu leitnanta Krēsliņa - Vītola nozušanai.

Tikai pāris stundas iepriekš Pavārs bija veltīgi izmeklējies pulkveža Sēļa slepenajā „K" kartotēkā kā Krēsliņa, tā arī pulkveža - leitnanta Liepas personālaktis. Šī „K" kartotēka bija paša pulkveža sastādīta. Šinī Pavāram uzticētajā personāla alfabēta kodē tikai pats pulkvedis Sēlis varēja bez pūlēm orientēties.

Principu, uzticēt katram līdzstrādniekam tikai daļu no slepenībā turētām ziņām, pulkvedis Sēlis bija pārņēmis no C4 nodaļas Londonā, kur bija apmācībā 4 gadi. Ja arī Krēsliņš būtu bijis veikls krievu spiegs, vai arī nelaimīgas sagadīšanās dēļ krievu rokās kritis latviešu armijas štāba pretizlūkošanas daļas virsnieks, tad tomēr viņa rīcībā esošā slepenā informācija bija tik fragmentāra, ka pat visnelīgākās pratināšanas nomocītam, eventuāli krievu nolaupītajam aģentam, nebija nekas vairāk zināms, kā tas, kas tagad jau pilnīgi novecojies.

„Es negribu domāt, ka Arturs Roberts Bērziņš Maskavā būtu ļāvis mūsu Krēsliņu nogalināt," pulkvedis - leitnants Liepa negaidot Aleksandra Pavāra priekšā uz galda bija nolicis pelēku rupja papīra strēmeli. „Paziņojiet pulkvedim, ka manā rīcībā ir neapstrīdamas ziņas, ka mūsu Krēsliņš vēl šīgada februārī bija Butirku cietumā Maskavā. Spriežot pēc šī ziņojuma, čekas vara pieņemas ar katru mēnesi un sarkanarmijas Ceturtais birojs ir pilnīgi nespēcīgs, lai paturētu savā rīcībā kaut visnozīmīgākos rietumvalstu aģentus, kas šādu vai tādu iemeslu dēļ iekūlušies ziepēs un kuŗu dzīviba Maskavā nav piecu kapeiku vērta. Pēc šī ziņojuma iznāk, ka Krēsliņa nolaupīšanā piedalījies kāds Maskavas īpaši sūtīts kurjērs un kāds atbildīgs Šoseju un zemes ceļu departamenta ierēdnis Daugavpilī. Tik tālu lieta būtu vienkārša. Kas mani pārsteidz, ir tas, ka pat Butirku cietumā Krēsliņš ir baudījis neiedomājamas priekšrocības. Es nemaz nebūtu pārsteigts, ja pēc pamatīgas pārskološanas Krēsliņš kādā dienā atkal uzpeldētu Rīgā. Tad mums iznāktu dzirdēt vienu no fantastiskākiem stāstiem, kādus mēs varam iedomāties. Lūdzu paziņojiet mūsu pulkvedim arī to, ka vēl šodien Butirku cietumā ir mūsu Kaŗaskolas pirmā izlaiduma kapteiņa Briedīša brālis. Droši vien viņi nav vienīgie latvieši, kas Butirkos spiesti izšķirties par kalpošanu Kremlim vai pavisam nožēlojamai nāvei cietuma sētā kādā agrā rīta stundā."

„Vai jūs, pulkvedi, ar Krēsliņa lietu nodarbojaties jau ilgāku laiku?" Aleksandrs Pavārs cieši raudzījās Liepas mierīgajā sejā.

„Jā, kopš Krēsliņa pazušanas. Es varētu jums te galdā nolikt daudz vairāk sīku, bet mums tik nozīmīgu faktu, ja tikai vakar es nebūtu atklājis, ka akts, kuŗā es tik rūpīgi biju savācis visus sīkumus kā par Krēsliņu, tā arī par cilvēkiem, kas tam bijuši tuvi vai pazīstami, laikā no pl. desmitiem līdz vienpadsmitiem rītā miklainā kārtā pazudusi no mana rakstāmgalda. Sai sakarā es gribētu pie pirmās izdevības runāt ar pašu pulkvedi. Es būšu mājās un es ceru, ka pulkvedis varēs man atlicināt stundu vai divas."

Miers, ar kādu pulkvedis-leitnants Liepa izklāstīja šos uztraucošos notikumus, pat Aleksandram Pavāram likās pārspīlēts

„Patiesību sakot," Liepas mierīgā balss atkal pārtrauca klusumu, „es mūsu pulkvedim grībēju sagādāt mazu patikamu pārsteigumu, jo arī jūs, kapteini, zināt, cik ļoti pulkvedis ņēma pie sirds sava uzticamākā ierēdņa pazušanu, vai, ja jums patīk, nolaupīšanu Daugavpilī. Un te ir otra lieta, kuŗu jūs tūliņ varat nodot pulkveža iekšatam. Politiskā pārvalde ir nopietni noraizējusies par komūnistu pagrīdes aktīvitātes pieaugumu. Daugavpils un tāpat Liepājas garnizonos patlaban šī gada iesaukumā ir pāris desmit sarkano puišu. Pagaidām viņi aprobežojas ar šķietami nevainīgu miega zāļu pasniegšanu jaunkareivjiem, uzsverot, ka dienests armijā esot laba lieta, bet ar krieviem nekāda cīnīšanās mums neiznākšot, jo vaņkas mīlot mieru vairāk par šnabi. Mūsu divizijas komandieru pēdējie ziņojumi šo faktu tikai apstiprina. Varbūt, ka Politiskā pārvalde pārspīlē, bet te . . ." piegājis pie tērauda seifa, pulkvedis Liepa veikli atdarīja ugunsdrošās durvis: „Te ir kādi Politiskās pārvaldes komūnistiem simpatizējošu vai pakalpīgu jaunkareivju vārdi."

Nelielā griestu spuldze meta gaišu staru kūli atvērtajā seifā.

„Nē, tas nav iespējams!" pulkvedis - leitnants Liepa pēkšņi bija zaudējis ierasto mieru. Papīri un aktu vāki seifā bija izvandīti un no tā nāca stipra kodīgu dūmu smaka.

Turpinājumā: 312. KAMERAS IEMĪTNIEKS

DAUGAVAS VANAGU DIENAS KANADĀ no 4.-7. septembrim

Kā dažādos kos mainīju un mainīsi karavīru tē un apbrun jums.

SATIKŠANĀS AR VECIEM DRAUGIEM

Jēkabsonam ir taisnība: pasaule palikusi patiešām tik maziņa, kā bikšu kabata. Nupat aizvadītā atvaļinājuma laikā, makšķerējot uz Baksteŗa ezera, laivā man tuvojās aplam ļiels vīrs. Laivai piebraucot tuvāk, izrādījās, ka airētājs ir latvietis, un neviens cits kā kādreizējais Latvijas rekordists diska mešanā un lodes grūšanā — Vilis Rozenbergs. Ir pagājuši daudzi gadi, kopš katrs latviešu skolas zēns ar aizturētu elpu sekoja pasu milža Viļa Rozenberga varenajiem ciniņiem klasiskā vieglatlētikas sporta arēnā. Lai gan apbrīnojami labi jaunību saglabājis, it kā būtu uz ledus sēdējis, mūsu izcilais diskobols no rekordista pārvērties sporta administrātorā. Brīdi parunājušies, savas laivas airējām katrs uz savu pusi. Kad Rozenbergs ezera likumā ar savu laivu bija pazudis, uzņāca vēlēšanās palilities dēlēna priekšā: „Redzi," teicu, „šitas kungs kādreiz bija viens no pazīstamākajiem sportistiem visā Latvijā, gandrīz Eiropā!"

„Vai viņš spēlēja bēzbolu?" juniors interesējās.

„Nē."

„Hokeju?"

„Nē."

Es ātrumā nevarēju manam jaunietim ne latviešu, nedz angļu vārdiem izskaidrot, kas lodes grūšana īsti par sportu ir. Biju gandrīz tādā pašā situācijā, kad lielijos kādam kanadietim par mūsu varenajiem sasniegumiem soļošanas sportā. Kanadietis toreiz bez kādiem komentāriem norādīja, ka ar soļošanu te nodarbojoties tikai puišeļi un vecāki vecuki.

„Droši vien misters Rozenbergs ir bijis labākais Latvijas makšķernieks," puika mani izglāba no neveklās situācijas. Tikai vēlāk, ņemot palīgā vārdnīcu un kāda vidusskolnieka kanadiskās zināšanas sporta nozarēs, noskaidrojām, ka lodes grūšana arī Kanadā nav nemaz aizmirsta sporta nozare un ka no labiem lodes grūdējiem vēlāk iznākot lieliski futbola spēlētāji, kā arī cikstoņi. Tā satikšanās ar Vili Rozenbergu uz brīdi deva man iemeslu laika ratu atmiņā pagriezt par trīsdesmit gadiem atpakaļ. Bija labi laiki, bet atmiņa gan kļuvusi diezgan švaka: nevaru pat aizcerēties, vai toreizējais Latvijas rekords bija 14, 15 vai 16 metru, par centimetriem nemaz nerunājot. Tikai tikdaudz noskaidrojām, ka Vilis arī tagad, pāris dienas drusku patrenējoties, varētu lodi aizgūst tikpat tālu, kā tad, kad viņš smago bumbu pirmoreiz lidināja LSB sporta laukumā.

Savilkuši pilnu grozu dažāda lieluma un sugu zivju, airējāmies atpakaļ uz laivu stekiem.

„Vai tad mani nemaz vairs neatceries," krastmalā roku sniedzot, teica vīrs ar platinblondiem matiem.

„Nudien neatceros!" atzinos.

„Nu, Krievijas ziemeļos." blondais vīrs centās palīdzēt.

„Vai Strugi Krasniji, kur vācieši mums pirti nozaga drēbes?"

„Nē, Pleskavā."

„ A jā, kā tad kā tad," īsais savienojums atmiņu sarežģītajā smadzeņu tīklā uzreiz bija salabots. „Kā tad — latviešu transporta rotas komandieris Ziedonis Gailis" — ātrumā atminu filmā redzēju. Laikā, kad Latviešu leģions vēl tikai formējās, biju ceļā uz Ļeņingradas fronti. Iebraucot pelēkajā un vāciešu papostītajā Pleskavā, ielās pamanījām ripojam smagās automašīnas, pie kuŗu spārniem lepni plīvoja Latvijas karodziņi. Dažas stundas vēlāk jau baudījām šo spēkratu vienības komandiera Ziedoņa Gaiļa viesmīlību. Trīs reizes Gailis toreiz bija saukts pie vācu kungiem un pēc pamatīgas norāšanas piekodināts noņemt šos Ostlandes iedzimto nacionālisma aplīecinājumus — latviešu karodziņus. „Ja vēlaties noņemt no mašīnām Latvijas karodziņus, tad jums līdz ar karodziņiem jānoņem arī latviešu puiši, kas šīs mašīnas vada," bija atbildējis komandieris. Vācu dzeltenie fazāni gan nebeidza šķendēties par tādu latviešu bezkaunību, bet karodziņi palika, un dauzdiem latviešu kaŗavīriem vēl šodien Pleskava atmiņā saistās ne vien ar daktera Osiša dzīvību glābēja rokām, bet arī ar nobrauktiem kaŗa ratiem, kuŗus, nekādu atļauju vai žēlastību neprasot, Rīgas šoferi bija greznojuši Latvijas nacionālām krāsām. Un tas bija taču gadā, kad panākumu un varas apstulbotie vācieši jau bija gandrīz ceļos nospieduši ne vien visu Eiropu, bet arī turpat līdz nāvei noasinojuši lielo krievu milzi.

Un tā, pēc 17 gadiem satiekoties pie Baksteŗa ezera, mums ar Ziedoni Gaili iznāca vairāk runāt par veciem laikiem nekā par zivīm un makšķerēšanu.

Atgriežoties Toronto, jau pirmajā dienā iznāca sastapties ar vēl ilgākus gadus neredzētu kungu. Izkāpis no mašinas, brīdi kavējos, lai būtu pavisam drošs, vai mazā naminā balkoniņā sēdošais iesirmais kungs ir patiešām mans bijušais skolmeistars 1. pilsētas ģimnazijā — māc. J. Fedders, kam pēc oficiālās kartotēkas tagad vajadzētu atrasties Notinghamā, Anglijā.

Bija jāatzīst, ka pēc divdesmit sešiem gadiem šis vīrs, kas ģimnazijā lēnīgā balsī mācīja mūs orientēties vislielākajā pasaules Gudrības grāmatā, bīties un mīlēt Dievu, nav savā ārienē gandrīz nemaz pārvērties. Viņa balss skan tikpat rāmi un draudzīgi, un es nemaz nešaubos, ka daudzi kādreizējie māc. Feddera audzēkņi arī šodien, atrodot laiku apmeklēt savu veco skolotāju, atrastu ceļu atpakaļ uz kādreiz laimīgajām dienām un gūtu veldzi dolaru medibās notrulinātajam prātam. Mūsu skolmeistars uzturēsies Toronto vēl vairākas nedēļas, ciemojoties pie savas meitas J. Steinmaņa kundzes, 83 De Forest Rd., Swansea. Un es nemaz nebūtu pārsteigts, ja tālo Anglijas viesi, kas jau priecājies par Saulaines krāšņumu, kādā nedēļas nogalē es vai jūs sastaptu uz Baksteŗa vai kāda cita tuvējā ezera klinšainajā Muskokā. Katrā ziņā māc. Fedders būtu ļoti priecīgs satikties ar saviem bijušajiem audzēkņiem, kas tagad dzīvo Toronto.

* *

Man pamatoti pārmet, ka esmu pārreklamējis „Rīgas nometni". Bet es tiešām nekā nevaru darīt, ja „Rīgā" ir labāka makšķerēšana kā citās latviešu apmetnēs, kur man bijusi izdevība uzturēties. Bez tam faktiski esmu gan vairāk propagandējis „Rīgai" piegulošos, vēl maz skartos ūdeņus pie 103. ceļa, ne pašu „Rīgu". Tomēr laikam tie 34 neorganizētie makšķernieki un svētdienas agrā rīta stundā no Toronto izbraukušais Dr. P. Bārdiņš ir vienās domās ar mani, ka zivis šajā, ap 100 jūdžu attālajā Muskokas stūrītī var dabūt labu labās. Baksteŗa ezerā, lai varētu labāk orientēties, daži līči jau ieguvuši latviskus nosaukumus. Tā, piem., līcis, kur Dr. Bārdiņš gandrīz izvilcis lielo maskiju, ieguvis „Bērzaines" vārdu. Turpat ezera galā ir „Maskiju" līcis, bet pa labi, — „Nurses" šeklums. Tā kā latviešu makšķernieki ir labi humora cienītāji, tad šaurums, kur keras tikai pavisam mazi asariši vai arī nekeras nekas, nosaukts Aleksandra Pelēkā vārdā.

A. Pelēkais.